

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös

VOIMASSA: 1.1.2024 – 31.12.2026

HYVÄKSYJÄ: ITÄ-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN ALUEVALTUUSTO

Sisällys

JOHDANTO	4
1 KESKEISET LINJAUKSET	7
1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät	7
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	10
1.3 Tuottamistavan valinta	11
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	12
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	13
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	14
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	15
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	16
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	16
2.2 Pelastustoiminta	18
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	20
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	20
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	21
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	22
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	23
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	23
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	25
4.1.2 Palontutkinta	33
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	35
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	44
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen	47
4.1.6 Valvonta	48
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen	56
4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)	57

4.2	Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	58
4.2.1	Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	59
4.2.2	Pelastustoiminta	62
4.2.3	Pelastustoiminnan johtaminen	89
4.2.4	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	93
4.2.5	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	93
4.2.6	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	95
4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	96
4.3.1	Hälytysohje	96
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	98
4.3.3	Yhteistyösuunnitelmat	99
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	100
4.3.5	Eriyistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat	102
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)	103
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	103
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	103
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	105
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	106
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	107
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	107
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu	107
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	110
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio	111
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen	113

4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve	114
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	116
4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	117
4.5.8	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	119
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	120
	LIITTEET	123

JOHDANTO

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimen järjestämisestä Itä-Uudenmaan alueella. Toimi-alueeseen kuuluu Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon kuntien alueet. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 3§ edellyttää, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 6§ mukaisesti aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös lain 8 §:ssä tarkoitettujen valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämistä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 8 §:ssä tarkoitettujen valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti.

Tämä palvelutasopäätös on voimassa 1.1.2024 – 31.12.2026.

Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös on laadittu sisäministeriön asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022 mukaisesti.

Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022) 10 § mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaisessa lausunnossaan arvioida, onko palvelutasopäätös laadittu niin, että siinä on otettu huomioon kansallisesti merkittävät uhkat ja riskit, selvitetty alueella esiintyvät uhat, arvioitu niistä aiheutuvat riskit, määritelly toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso ja vastaako päätöksen mukainen palvelutaso kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia.

Tämä palvelutasopäätös on ollut Etelä-Suomen aluehallintovirastolla arvioitavana 7/2023. Arvioinnista saatu palaute on otettu huomioon ja palvelutasopäätökseen on tehty tarvittavat muutokset. Palvelutasopäätös on täyttää palvelutasopäätökselle asetetut vaatimukset.

Palvelutasopäätösetuksen (1225/2022) 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, että palvelutasopäätöksestä tulee huomioida pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:n 5 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden suositukset. Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 10 § käsittelee vuosittaisia sisäministeriön hyvinvointialueen kanssa pitämiä neuvotteluita, joissa hyödynnetään vuosittaisia hyvinvointialueen antamaa selvitystä sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita. Näiden neuvottelujen pohjalta sisäministeriö voi antaa hyvinvointialueelle toimenpidesuosituksia, jotka ovat edellä mainittuja huomioon otettavia ministeriön suosituksia.

Sisäministeriö ei ole antanut toimenpidesuosituksia Itä-Uudenmaan pelastuslaitokselle vuosineuvottelujen yhteydessä (Itä-Uudenmaan hyvinvointialueneuvottelu, 22.3.2023, VN/1674/2023).

Palvelutasopäätöksessä on huomioitava pelastustoimen järjestämislain 613/2021 13 § mukainen hyvinvointialueen vuosittain laadittava selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Pelastuslaitos on laatinut selvitykset koskien toimintavuosia 2021 ja 2022. Selvityksissä on kuvattu palvelutasopäätöksessä kuvattujen palveluiden toteutumista. Selvityksien laadinnan yhteydessä tehdyt havainnot on otettu huomioon tässä palvelutasopäätöksessä.

Aluehallintovirasto on antanut pelastustoimen järjestämislain 613/2021 14 § mukaisen asiantuntija-arvion palveluiden toteutumisesta annettujen selvitysten perusteella koskien vuotta 2021 (Pelastustoimen palvelut Itä-Uudenmaan pelastustoimen alueella 2021, Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio, Luonnos 31.10.2022). Palvelutasopäätöksen valmisteluvaiheessa vuotta 2022 koskeva arvio ei ole ollut käytettävissä. Pelastustoimen palveluista Itä-Uudenmaan pelastustoimen alueella 2021 annetussa arviossa keskeisimmät huomiot olivat:

- Henkilöresursointi onnettomuuksien ehkäisyn osalta Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksessa noudattelee valtakunnallista vertailuarvoa. Pelastuslaitos suoritti valvontatoimenpiteet määrällisesti pääosin valvontasuunnitelman mukaisesti. (Luku 4.1 ja 4.1.6)
- Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Vuosina 2017-2021 niiden riskiruutujen määrä on pysynyt samana, joissa toimintavalmiusaikojen toteutumiselle asetetut vähimmäistavoitteet eivät ole täyttyneet. (Luku 4.3.1.1.)
- Aluehallintoviraston mukaan Itä-Uudenmaan pelastustoimen alueen ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita on tavanomainen määrä, mutta ne ovat luonteeltaan poikkeuksellisia. Erityistä resursointia vaatii Loviisan ydinvoimalaitos, jonka toimintaan kohdentuu pelastusalan sääntelyn lisäksi paljon säteilyviranomaisen sääntelyn kautta tulevia velvoitteita. Tämän lisäksi Itä-Uudenmaan alueella on suuri UPS-kohdekeskittymä Porvoon Kilpilahdessa. (Luku 4.4.5)
- Ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta Itä-Uudenmaan alueella on kehitettävä, jotta tarjottu palvelut vastaavat alueella tunnistettuja riskejä. (Luku 4.2.2.11) .

- Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutasossa ei ole tullut aluehallintoviraston tietoon merkittäviä puutteita. Kokonaisuuteen osoitetuista henkilöresursseista annetuissa tiedoissa on epätarkkuutta, joten arviota resurssien riittävydestä ei voida tehdä. (Luku 4.5.3)
- Valtakunnallinen pelastajapula sekä sopimushenkilöstön rekrytointi tuovat haasteita palvelutuotannolle. Rekrytoinnissa on haasteita myös muun kuin operatiivisen henkilöstön osalta. Ruotsinkielisen henkilöstön rekrytointiongelmat korostuvat Itä-Uudellamaalla. (Luku 1.2, luku 4.1.1)
- Toimintaympäristön muuttuessa pelastustoimen palveluiden saatavuuden tason ylläpitäminen nykyisellä tasolla edellyttää lisäresursointia sekä toiminnan tehostamista. (Luku 4.3.1.3)
- Alueen pelastustoimen investointiesitykset vastaavat palvelutasopäätöksessä esitettyä kehityssuunnitelmaa kaluston ja tietojärjestelmien osalta. Paloasemarakennushankkeet aiheuttavat investointitarpeita ja käyttömenojen kasvua usean vuoden ajan. (Luku 5)
- Aluehallintoviraston käsityksen mukaan investoinnit ja käyttömenojen lisäykset ovat välttämättömiä pelastustoimen palvelutason ylläpitämiseksi riittävällä tasolla. (Luku 5)

Edellä mainitut aluehallintoviraston asiantuntija-arviossa esille nostetut kehittämistarpeet on huomioitu mainituissa palvelutasopäätöksen kohdissa.

Pelastuslaitoksen palvelutuotannon toteutumista ohjaavat pelastustoimen arvot:

”Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – yhteistyössä: inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti”

Palvelutasopäätöksessä kuvatut palvelut toteutetaan pelastuslaitoksen toimialueella arvojen mukaisesti yhdenvertaisin suunnitteluperustein tarjoten asiakkaalle parasta mahdollista palvelua. Pelastuslaitoksen palvelut kuuluvat kaikille yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. Pelastuslaitoksen palvelut toteutetaan yhden palvelualueen periaatteella. Palveluita ei ole jaoteltu maantieteellisiin palvelualueisiin. Asiakkaalle tarjotaan tarkoituksenmukaista palvelua riippumatta siitä, missä hän itse asuu tai tarvitsee apua. Esihenkilötoiminta ja pelastuslaitoksen sisäinen toimintaohjeistus on avainasemassa siinä, että henkilöstön osaaminen, toimintamallit ja prosessit ovat yhdenmukaisia koko toimialueella. Resurssien kokonaisuus, pelastustoiminnassa käytettävä kalusto sekä erityisosaaminen ja erityiskalusto suunnitellaan koko toimialueen kattavana yhtenä kokonaisuutena.

Aluehallintoviraston arvioinnin lisäksi palvelutasopäätöksestä on pyydetty valmisteluvaiheessa lausunnot seuraavilta Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen tahoilta: palvelujen järjestäminen -lautakunta, kehittäminen ja yhteistyö -lautakunta sekä kansalliskielilautakunta. Lisäksi Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilöstöllä on ollut mahdollisuus antaa näkemyksiä palvelutasopäätökseen.

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen toiminnan painopisteiden ja sekä strategisten päämäärien määrittely pohjautuu pelastustoimen valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin. Pelastustoimen järjestämiselle on määritelty seuraavat valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023–2026:

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
2. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
3. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperustaisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
4. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
5. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
6. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
7. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
8. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Valtakunnallisista strategisista tavoitteista ja alueellisista tarpeista on johdettu pelastuslaitoksen toimintaa ja palveluita ohjaavat konkreettisemmat tavoitteet. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategiset linjaukset vuosille 2024-2026:

- Itä-Uusimaa on turvallinen hyvinvointialue, jossa varaudutaan eri turvallisuustilanteisiin
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos huomioi toiminnassaan ympäristöstä nousevat tarpeet ja vastaa niihin yhdenvertaisella, tarkoituksenmukaisella ja laadukkaalla palvelulla
- Työntekijöiden työhyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitämiseen panostetaan kaikessa pelastuslaitoksen toiminnassa
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on kriisinkestävä organisaatio, jonka jatkuvuus kaikissa oloissa on turvattu
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on muuntojoustava organisaatio, jonka toiminta on yhteisvastuullista
- Ihmisten arkielämän turvallisuutta edistetään monialaisesti panostamalla ihmisten omatoimiseen varautumiseen sekä parantamalla väestön turvallisuuden tunnetta
- Pelastuslaitos tuottaa HUS Yhtymän kanssa laaditun yhteistoimintasopimuksen mukaiset ensihoitopalvelut tehokkaasti, taloudellisesti ja laadukkaasti

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen strategia on asetettu vuosille 2023-2026. Pelastuslaitoksen strategia täydentää osaltaan koko hyvinvointialueen toimintaa ja on osaltaan hyvinvointialueen strategian mukainen. Yksityiskohtaisemmat pelastuslaitoksen palvelukohtaiset tavoitteet on kuvattu kunkin palvelun

osalta tarkemmin kyseistä palvelua käsittelevässä alaluvussa. Palvelukohtaisten painopisteiden määrittelyssä on huomioitu Uudenmaan alueen riskianalyysin huomiot. Riskianalyysistä tarkemmin luvussa 3.

Uudenmaan pelastuslaitokset (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset eli HIKLU-pelastuslaitokset) tekevät tiivistä yhteistyötä. Yhteistoiminta perustuu yhteistoimintasopimukseen ja sitä ohjaavat pelastuslaitosten pelastusjohtajat. Yhteistoimintaa ohjaavat avaintavoitteet ovat:

1. asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella,
2. suuronnettomuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, - tilanne- ja johtokeskustoiminnan kehittäminen
3. palvelutasopäätöksen mukaisen tason saavuttaminen ja
4. työhyvinvoinnin kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä,
5. poikkeusoloihin ja vakaviin häiriötilanteisiin varautumisen kehittäminen muuttuneessa toimintaympäristössä.
 - rauniopelastamisen suorituskyvyn kasvattaminen
 - NATO-jäsenyyden mukanaan tuomat mahdolliset kehittämistarpeet

Keskeisenä tavoitteena tulevilla palvelutasopäätöskaudella on pelastustoiminnan yhteistyöalueen tilannekeskuksen suunnittelu ja sen toiminnan käynnistäminen. HIKLU-pelastuslaitokset ovat myös varautuneet mahdollisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tuomiin muutoksiin pelastustoimen järjestämisessä Uudenmaan alueella ja keskeinen tavoite yhteistoiminnassa on huomioida, että palvelutaso pystytään säilyttämään nykyisellä tasollaan mahdollisista muutoksista riippumatta. HIKLU-pelastuslaitokset haluavat myös jatkossa olla ensihoitopalvelujen tuottaja yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa.

Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2022–2026 (VN/6137/2021) sekä sisäministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2022-2026 (VN/6141/2021) kokoavat yhteen keskeisimmät hallintoalan strategiset tavoitteet, jossa suunnittelun lähtökohtana ovat hallitusohjelman tavoitteet, hallinnonalan konsernistategian yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät tavoitteet sekä hallinnonalan kestävän kehityksen sitoumuksen toimenpiteet.

Sisäministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet vuosina 2022–2026

1. Turvallisuuden tunne on korkea kaikissa väestöryhmissä
2. Ihmiset, ympäristö ja omaisuus ovat turvassa
3. Kansallisen turvallisuuden uhat sekä vakavat häiriöt torjutaan
4. Maahanmuutolla rakennetaan kestävää Suomea
5. Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö mahdollistaa strategian toimeenpanon

Suomi on maailman turvallisimman maa. Tämä tavoite on asetettu valtioneuvoston selonteossa sisäisestä turvallisuudesta 2021 (Valtioneuvosto 20.5.2021). Pelastustoimen palvelut ja niitä edistävät kehittämistoimenpiteet ovat merkittävässä asemassa tavoitteen toteuttamisessa. Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn. Mahdollisimman moni tapaturma, onnetto-

muus, rikos ja muu häiriö pyritään estämään ennalta. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ennalta ehkäiseviä palveluita on kuvattu kappaleessa 4.1. Tavoitteen ”Suomi maailman turvallisimpana maana vuonna 2030” saavuttaminen edellyttää kaikilta viranomaisilta eri toiminnan tasoilla sitoutumista ja palveluiden yhdensuuntaista kehittämistä. Pelastustoimen kannalta keskeisimmät linjaukset selonteossa ovat:

- Ennalta ehkäisemme turvallisuusongelmia laajassa yhteistyössä
- Varmistamme, että kaikki väestöryhmät voivat luottaa viranomaisiin ja yhteiskuntaan
- Hälytyspalvelumme toimivat ja apua on saatavilla nopeasti
- Tunnistamme ja torjumme kansallisen turvallisuuden uhkia
- Toimimme aktiivisesti ja ennakoivasti kansainvälisessä yhteistyössä
- Laadukkaat palvelut edellyttävät riittäviä voimavaroja

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta antaa osaltaan perusteita tässä palvelutasopäätöksessä kuvatuille Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palveluille. Turvallisuutta edistävät palvelut on oltava laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja resursoituja. Pelastustoimen palvelut ovat Itä-Uudenmaan alueen turvaksi.

Edellä mainittujen valtakunnallisten ja alueellisten pelastustoimea ohjaavien päämäärien ja strategisten linjausten mukaisesti Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen vastuualuekohtaiset painopisteet ja tavoitteet palvelutasopäätöskaudella 2024-2026 ovat:

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

- Turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asiakkaiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- Laadukas ja yhdenmukainen asiakaspalvelu
- Toiminnan perusteena riskiperusteisuus ja toimialueen erityispiirteet

Pelastustoiminta

- Edistetään henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia
- Turvataan toimintavalmius kaikissa olosuhteissa
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä ja suunnittelulla kyetään vastaamaan alueen suuronnettomuus ja häiriötilanne riskeihin

Varautuminen ja väestönsuojelu

- Itä-Uudenmaan alueelle laaditaan sodan ajan uhka-arvio yhteistyössä puolustusvoimien kanssa.
- Pelastuslaitoksen väestönsuojelun valmiutta kehitetään koulutuksen ja materiaalsen valmiuden kohottamisen kautta.
- Pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtamisvalmiutta laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa parannetaan suojatun johtamistilan ja varaviestijärjestelmän rakentamisella.
- Itä-Uudellemaalle luodaan väestönsuojelun lohkojako.
- Varautumisen ja väestönsuojelun suunnittelukokonaisuus yhteensovitetään osaksi hyvinvointialueen varautumista.

Palvelukohtaiset painopisteet, palveluiden suunnitteluperusteet ja kehittämistarpeet on kuvattu luvussa 4.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa pelastuslaissa sekä muussa lainsäädännössä hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaiselle säädetyt tehtävät. Palvelujen järjestämivastuussa oleva alue ei siten käytännössä voi itse päättää, mitä eri pelastuspalveluja alueella tuotetaan. Pelastuslaitoksen palvelut ja niihin vaadittavat resurssit on mitoitettu sellaisiksi, että palveluja voidaan tuottaa yhdenvertaisesti koko toimialueella.

Pelastuslaitos on toiminut alueellisesti vuodesta 2004 lähtien. Pelastuslaitoksen toimintaa, kalusto- ja tilajärjestelyitä, organisaatiota sekä toimintamenetelmiä on kehitetty siitä lähtien alueellisesti yhdenmukaisesti, järjestelmällisesti ja kokonaisvaltaisesti. Toimintaa kehitetään edelleen yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutokset huomioiden.

Tämä palvelutasopäätös perustuu Uudenmaan pelastuslaitoksien yhteiseen riskianalyysiin. Riskianalyysissä on määritelty valtakunnallisen pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti pelastustoimen alueet yhden neliökilometrin suuruisiin riskiruutuihin, joille on määritetty laskennallinen riskitaso. Laskennallinen riskitaso määräytyy regressiomallilla, joka ennustaa rakennuspalojen lukumäärää ruudussa sen asukasluvun, kerrosalan ja niiden yhteisvaikutuksen perusteella. Ruudut luokitellaan neljään riskiluokkaan laskennallisen riskitasonsa perusteella siten, että luokassa I riskitaso on korkein ja luokassa IV matalin. Pelastustoiminnan toimintavalmiudelle on asetettu vaatimuksia, jotka perustuvat riskiarvioon ja siihen sisältyvään riskiruutuaineistoon. Lähtökohta on, että pelastustoiminnan palvelut tuotetaan onnettomuustilanteessa säädetyissä tavoiteajoissa lähimmän ja tarkoituksenmukaisimman yksikön periaatteella.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Riskianalyysi ja siihen sisältyvä toimintaympäristöanalyysi johtopäätöksineen on huomioitu luvun 4 palvelutarpeiden määrittelyssä. Palveluiden tuottamistavat, resurssit ja tavoitteet vaihtelevat palveluittain. Palvelut tuotetaan laadukkaasti siten, että asiakas saa aina tarkoituksenmukaisinta palvelua. Lisäksi palvelu tuotetaan vaikuttavasti, säännösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen laatumäärittelytyö on vielä keskeneräinen, joten tässä palvelutasopäätöksessä ei määritellä yksityiskohtaisesti laadullisia määritelmiä tai sovellettavia laatujärjestelmiä. Tuotettujen pelastustoiminnan palvelujen laatua arvioidaan kuitenkin useilla eri tavoilla tarkoista laatumäärittelyistä huolimatta. Lähtökohtana palvelutuotannolle on se, että lakisääteiset tehtävät tuotetaan kansallisia säädöksiä, ohjeita ja hyvän hallintotavan vaatimuksia noudattaen. Laadunhallinnan keinovalikoimaan kuuluvat muun muassa omavalvonta, poikkeamaraportointi, onnettomuuksien ehkäisyyn palvelu-

jen asiakastytyväisyyskyselyt sekä asiakaspalautekanavat. Laatutyöhön olennaisena elementtinä kuuluu myös se, että poikkeamat tunnistetaan, käsitellään ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään havainnon merkittävyyden edellyttämällä tavalla.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan suomeksi ja ruotsiksi.

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastuslain (379/2011) 27 § mukaiset hyvinvointialueelle kuuluvat pelastustoimen palvelut ja pelastuslaitoksen tehtävät tuottaa Itä-Uudenmaan pelastuslaitos. Lain 51 § mukaan pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, kuten viranomaistoimivaltuuksien käyttöä taikka tarkastus- tai valvontatoimintaa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa järjestämistä vastuu mukaisia pelastustoimintaa kuuluvia palveluita päätoimisen henkilöstön lisäksi hankkimalla suorituskykyä myös alueen sivutoimisilta palokunnilta ja sopimuspalokunnilta sekä elinkeinoelämän ylläpitämiseltä teollisuuspalokunnilta. Osa alueen sopimuspalokunnista tuottaa myös onnettomuuksien ehkäisyyn liittyviä palveluita. Palveluiden tuottamisesta on sovittu sopimuspalokuntakohtaisesti erillisellä sopimuksella. Pelastuslaitoksella on sopimus 24 sopimuspalokunnan kanssa. Muiden vapaaehtoisjärjestöjen kanssa pelastuslaitoksella ei ole yhteistyösopimuksia.

Pelastuslain (379/2011) 33§ ja 45§ nojalla Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on tehnyt naapuripelastustoimialueiden kanssa sopimuksen siitä, että hätäkeskus voi hälyttää lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt pelastustehtäviin, riippumatta siitä minkä pelastustoimen alueen yksiköitä ne ovat (Pelastustoiminnan yhteistyösopimus, 8.10.2018).

Pelastuslain (379/2011) 56 § mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on pelastuslain 57 §:n 2 momentissa säädetty Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella ja Uudenmaan pelastusliitolla on yhteistyösopimus, jonka nojalla pelastusliitto järjestää edellä mainitun sopimus- ja sivutoimisen henkilöstön koulutuksen.

Pelastuslaitoksella on yhteistyösopimukset toimialueella toimivien poliisin, Suomenlahden Merivartioston (Meripelastusseura toimii merellä tapahtuvassa onnettomuudessa Merivartioston alaisuudessa) ja puolustusvoimien kanssa. Sopimuksilla määritellään pelastustoimeen liittyvästä yhteistyöstä, joka käsittää yhteisen toiminnan, tiedonvaihdon ja virka-avun periaatteet normaali- ja poikkeusoloissa.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella on sopimus yhteistyöstä Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa, jolla varmistetaan pelastuslaitosten välinen suorituskykyjen jakaminen sekä vahvistetaan yhteistyötä pelastuslaitoksien välillä vakavassa ydinvoimalaitosonnettomuudessa, merkittävässä säteilyonnettomuudessa tai uhkatilanteissa.

Pelastuslain (379/2011) 27 § nojalla Itä-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa myös ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita pelastuslaitoksen ja HUS-yhtymän välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 5 § todetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 4 luvun 29§ tarkoitetun ensihoitopalveluiden järjestämisvastuun olevan HUS-yhtymällä, kuten myös ensihoidon palvelutasopäätöksen tekemisen.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla (Helsinki, Itä-, Keski- ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset) on yhteistyösopimus, jonka nojalla pelastuslaitokset edistävät yhteistoimintaa pelastuslain (379/2011) 27§:n tehtävissä. Yhteistoiminta on suunniteltua, säännöllistä ja päivittäistä yhteistyötä kaikilla pelastuslaitosten tehtäväalueilla ja kaikilla organisaatioiden tasoilla. Pyrkimyksenä on järjestää toiminta asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kannalta katsottuna niin, että palvelut ovat laadukkaita, tasalaatuisia, ristiriidattomia ja kulloisenkin palvelun tarjoaja ei tässä mielessä merkittävästi erotu. (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyösopimus, 15.12.2015)

Edellä mainitun yhteistyön lisäksi pelastustoimen palveluissa (luku 4) tehdään tiivistä ja monipuolista yhteistyötä kuntien, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Myös pelastustoimen sisäinen yhteistyö valtakunnallisesti (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto) on merkittävä tekijä palveluiden tuottamisessa ja toimintojen yhdenmukaistamisessa. Kaikilla yhteistyörakenteilla parannetaan molemminpuolisesti toimintaedellytyksiä ja -kykyä valtakunnallisen kokonaisturvallisuusperiaatteen mukaisesti.

Yhteistyö ei korvaa eri toimijoiden säädöspohjaisia velvoitteita ja vastuita.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on laadittu laatu- ja omavalvontaohjelma. Omavalvonta on laadun varmistuksen ja kehittämisen tärkein työkalu. Omavalvonta kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen. Omavalvonnalla varmistetaan asiakkaiden ja potilaiden perusoikeudet, asiakas- ja potilasturvallisuus, laadultaan hyvät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä eri toimijoiden toimintaedellytysten ja velvollisuuksien yhdenmukaisuus. Hyvinvointialueen laatu- ja omavalvontaohjelma katselmoidaan määräajoin ja vuosittain tarkastellaan valvonnan painopisteitä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen laatu- ja omavalvontaohjelmassa määritellään, miten seuraavat asiat kokonaisuutena järjestetään ja miten niiden toteutuminen varmistetaan

- Tehtävien lainmukainen hoitaminen
- Valvonnan muodot ja riskiluokitus
- Tehtyjen sopimusten noudattaminen
- Palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, laatu ja asiakkaiden yhdenvertaisuus
- Havaittujen puutteellisuuden korjaaminen
- Laatu- ja omavalvontaohjelman toteutumisen seuranta, raportointi, julkisuus ja päivittäminen

Hyvinvointialueen laatu- ja omavalvontaohjelman rakenne perustuu Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen valtakunnalliseen mallipohjaan omavalvontasuunnitelmalle.

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 16 § edellyttää, että hyvinvointialueen on pelastustoimen palveluissa varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Hyvinvointialueen on varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus.

Saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta seurataan omavalvontaohjelmalla. Omavalvontaohjelmassa määritellään miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Pelastustoimelle omavalvontaohjelma on uusi asia. Pelastustoimella ei ole ollut aikaisemmin säädöksiin perustuvaa, omavalvontaohjelman kaltaista veloitetta palvelujen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden seuraamiselle. Näin ollen omavalvontaohjelman integroiminen osaksi pelastuslaitoksen arkipäiväistä toimintaa on alkuvaiheessa. Pelastuslaitoksen omavalvontaohjelman sisältöä tuotetaan ja palveluiden seuraamista omavalvontaohjelmalla kehitetään koko palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana.

Omavalvontaohjelmaan kuuluva sisäinen valvonta tulee kattamaan hyvinvointialueen tuottamien, yhteistoiminnassa tuotettavien sekä sopimusjärjestelyihin perustuvien palvelujen asianmukaisuuden valvonnan. Omavalvontaohjelma sisältää myös kuvauksen palveluiden seurannasta sekä tapahtuvien poikkeamien havaitsemisesta ja käsittelystä sekä niihin reagoinnista ja tarvittavasta viestinnästä. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen osalta omavalvontaohjelman keskeinen sisältö on:

- Palveluiden suunnittelun kuvaus
- Palveluiden toteutus ja saatavuus
- Palveluiden laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi
- Poikkeamien tunnistaminen
- Tiedon hyödyntäminen

Sisäministeriössä on valmisteilla asetus omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä ja laatisesta. Sisäministeriö on ilmoittanut, että asetusta omavalvonnasta valmistellaan syksyn 2023 aikana ja että se astuu voimaan 1.1.2024. Näin ollen asetuksessa asetettavien vaatimusten huomioiminen tähän palvelutasopäätökseen ei ole mahdollista. Asetus otetaan kuitenkin huomioon palvelutasopäätöskauden aikana edistettävässä Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmassa ja sen keskeisessä sisällössä.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia (Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021 3§). Tarpeisiin, uhkiin ja säädöksiin vastaavan palvelutason perustana on toimintaympäristöä kuvaava ris-

kinanalyysi. Pelastuslaitostasaisen riskianalyysin rinnalla otetaan huomioon myös kansallinen riskiarvio ja alueellinen riskinarvio. Kansallisessa riskiarviossa on tunnistettu riskejä, joilla on laajaa kansallista merkitystä ja arvioitu niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin.

Laaja-alaisesti yhteistyössä Uudenmaan pelastuslaitoksien kanssa laadittu riskianalyysi on keskeisin toimintaympäristöä kuvaava asiakirja. Tarkempi riskianalyysin käsittely on luvussa 3. Riskianalyysia täydentää Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen omat, palvelutuotantoa ohjaavat suunnitelmat ja ohjeistukset. Näistä muodostuu kokonaisuus, jonka mukaan palvelutuotanto on rakennettu vastaamaan kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä monitahoisiin uhkiin.

Uudenmaan riskianalyysia päivitetään vähintään kahden-kolmen vuoden välein. Riskianalyysissa tunnistetut alueelliset muutokset ja toimintaympäristössä tapahtuneet ilmiöt otetaan huomioon pelastuslaitoksen palvelutuotantoa ohjaavissa suunnitelmissa ja ohjeistuksissa. Pelastuslaitoksen omien suunnitelmien ja ohjeistuksien ylläpitäminen ja päivittäminen on jatkuvaa, palvelutuotantoa ohjaavaa toimintaa. Pelastuslaitoksen johtoryhmä seuraa toimintaympäristön muutoksia neljännesvuosittain. Seuranta tukee Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen turvallisuusfoorumi, joka toteuttaa myös alueellista tilannekuvaa yhteistyössä kuntien kanssa. Johtoryhmä päättää tarvittavista palvelutuotannon muutoksista, mikäli toimintaympäristön muutokset ovat sellaisia, jotka vaikuttavat merkittävästi palvelutuotantoon. Johtoryhmän päätösten perusteella vastuualueet tekevät omat tarvittavat toimintasuunnitelmapäivitykset. Tämän lisäksi vastuualueet päivittävät vuosittain omat, vastuualueita koskevat suunnitelmat. Toimintaa ohjaavien suunnitelmien toteutumista seurataan kuukausittain vastuualueiden kuukausipalaverissa, jossa on mukana vastuualueiden päällystöviranhaltijat.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Pelastuslaitoksen palontutkintatoiminta tukee osaltaan palvelutuotannon tuottamisen kohdentumista ja tarkoituksenmukaisuutta vallitsevaan toimintaympäristöön. Pelastuslain 379/2011 41 § mukaisesti palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkintatoimintaa ja siihen liittyvät järjestelyt on kuvattu tarkemmin kappaleessa 4.1.2.

Palvelujen tuottamiseen liittyvä jatkuva riskienhallinta sisältyy pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmaan, jota on kuvattu kappaleessa 1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Sisältää poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

Edellinen Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös on koskenut vuosia 2021-2024. Tämä palvelutasopäätös astuu voimaan 1.1.2024, joten palvelutasopäätöskauden arviointi koskee vuosia 2021-2023.

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut ovat perustuneet Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen 2021-2024 sekä vuosittain laadittavaan onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmaan. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma vastaa pelastuslain 379/2011 mukaista 79 § mukaista valvontasuunnitelmaa. Sisällöllisesti onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma kattaa valvontatoiminnan lisäksi myös muut onnettomuuksien ehkäisyn palvelut. Suunnitelma on laadittu lain edellyttämällä tavalla vuosittain ja se on toimitettu vuosittain tiedoksi aluehallintovirastolle.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvontapalveluissa koronatilanne vaikeutti palvelun tuottamista osittain vielä vuonna 2021. Joiltakin osin hoitolaitoksien valvontakäyntejä jouduttiin siirtämään alkuvuodesta loppuvuodelle ja turvallisuuskoulutuksia järjestettiin normaalia enemmän sähköisesti.

Määräaikainen valvonta on suoritettu vuosien 2021 ja 2022 aikana 98-100-prosenttisesti. Paloturvallisuuden itsearvioinnissa päästiin vuonna 2021 99 prosentin tavoitettavuuteen. Vuonna 2022 pienkiinteistöt tavoitettiin 94-prosenttisesti, joka kohdistui paritalokiinteistöihin. Koska paritalokiinteistöjen asukas- ja osoitetietojen saaminen ja käyttö, sekä siten itsearvioinnin toteuttaminen ja asukkaiden tavoittaminen oli tavanomaista haastavampaa, tavoitettavuudessa ei päästy aivan edellisvuosien tasolle.

Paloriskiasumisen valvontaa ja siihen liittyvää yhteistyötä on kehitetty määrätietoisesti. Vuoden 2021 aikana vakinaistettiin palotarkastajan virka, jonka työtehtävät keskittyvät ensisijaisesti paloriskiasumisen valvontaan ja asumisturvallisuuden kehittämiseen. Kehitystyön ja tehdyn rekrytoinnin ansiosta yhteistyö mm. sosiaalitoimen kanssa on tiivistynyt, koulutusyhteistyö on ollut määrätietoisempää ja valvontaprosessit kokonaisvaltaisempaa. Paloriskiasuntoihin liittyvät yhteydenotot erityisesti sosiaalitoimen osalta ovat lisääntyneet.

Vuoden 2022 aikana aloitettiin uusien toimintamallien luominen erityistä tarkastelua vaativille kohteille onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelutuotannossa. Toimintamalleissa otetaan huomioon erityistä tarkastelua vaativan kohteen lisäksi myös kohteen vaikutusalueella olevat asukkaat ja yritykset. Toimintamallien kehittäminen ja pilotointi aloitettiin vanhan Porvoon alueesta ja Kilpilahden teollisuusalueen toimintaympäristöstä. Toimintamallien kehittäminen jatkuu päätettävällä palvelutasopäätöskaudella 2024-2026.

Turvallisuusviestintätilastoihin perustuen tavoitteena on ollut, että turvallisuuskoulutuksella tavoitetaan vähintään 3000 henkilöä eli noin kolme (3) prosenttia alueen väestöstä vuosittain. Turvallisuus-

koulutus voi olla esimerkiksi alkusammutuskoulutus, turvallisuusaiheinen luento tai turvallisuuskävely. Turvallisuuskoulutusta järjestettiin vuoden 2021 aikana yhteensä 3795 henkilölle, joka on neljä (4) prosenttia alueen asukasluvusta. Vuoden 2022 aikana turvallisuuskoulutusta järjestettiin yhteensä 3836 henkilölle, joka on neljä (4) prosenttia alueen asukasluvusta.

Palvelutasopäätöskauden aikana päivystävälle palotarkastajalle kertyi 1200-1300 toimenpidettä / vuosi.

Vuoden 2021 alusta otettiin käyttöön palontutkinnan uusi organisaatiomalli, jonka yhteydessä määriteltiin myös palontutkintaprosessi sekä tutkintakynnykset. Palontutkintaa suorittavat kaikki riskienhallinnan vastuualueen viranhaltijat. Valtakunnallisesti tarkasteluna Itä-Uudellamaalla tutkitaan prosentuaalisesti laajimmin rakennuspaloja kaikista Suomen pelastuslaitoksista.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen 2021-2024 kehittämissuunnitelmassa on nostettu esiin seuraavat onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskevat kehittämistoimenpiteet:

- Vaarallisten aiheiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyn sekä torjunnan osaamista parannetaan
- Kulttuurihistoriallisten kohteiden turvallisuutta edistetään

Vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnan jatkuvuutta on parannettu laajentamalla kemikaalivalvonnan osaamista koko riskienhallinnan henkilöstölle sisäisellä koulutuksella. Lisäksi vastuualueen uudistetulla toimintamallilla varmistetaan se, että vähintään kahdella henkilöllä on syvällisempi osaaminen kemikaalilainsäädännön mukaisien lupapäätöksien käsittelyyn. Palvelutasopäätöskauden aikana on järjestetty kohdekohtaisia kemikaalikohteiden harjoituksia, joihin on osallistunut riskienhallinnan ja pelastustoiminnan henkilöstöä. Kilpilahden teollisuusalue ja sen toiminnot on otettu erityiseen huomioon koko onnettomuuksien ehkäisyn palveluntuotannossa. Vaarallisten aiheiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyn sekä torjunnan osaamisen parantaminen on saatu palvelutasopäätöskaudella hyvin käyntiin, mutta kehitystyötä on jatkettava edelleen.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden turvallisuuden edistäminen on keskittynyt Vanhan Porvoon puutaloalueen turvallisuusviestinnän ja valvonnan kehittämiseen. Palvelutasopäätöskaudella on pilotoitu vuosina 2022 ja 2023 puutaloalueelle toteutettua yhdistettyä turvallisuusviestintää ja valvontatoimintaa yhteistyössä pelastustoiminnan vastuualueen kanssa. Järjestelyissä ovat olleet mukana alueen asukas- ja kauppiasyhdistykset. Yhdistettyä turvallisuusviestintää ja valvontatoimintaa tullaan jatkamaan edelleen. Lisäksi merkittävimmät yksittäiset kulttuurihistorialliset kohteet on otettu huomioon riskianalyyseissä sekä valvontarekisterissä. Kulttuurihistoriallisiin kohteisiin kohdistuvaa määräaikaista valvontatoimintaa ollaan kehittämässä ja eri toimintamalleja niin omatoimisen varautumisen edistämiseen kuin pelastustoiminnan toimintaedellytysten parantamiseen on suunniteltu. Kehitystyö jatkuu myös tulevilla palvelutasopäätöskaudella 2024-2026.

Lisäksi kehittämissuunnitelman mukaisesti pelastuslaitoksella on otettu käyttöön kohdekorttijärjestelmä, joka on sisällytetty pelastuslaitoksen valvontatoimintaan.

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelukohtainen tarkempi kuvaus ja toiminnan arviointi on esitetty luvussa 4. Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan osalta päättyvä palvelutasopäätöskausi toteutettiin kokonaisuudessaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Keskeisimpiä edelliseltä palvelutasopäätöskaudelta jatkuvia kehittämistoimia onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palveluissa ovat erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden huomioon ottaminen, kulttuurihistoriallisten kohteiden omatoimisen varautumisen tukeminen ja operatiivisten toimintaedellytysten parantaminen, turvallisuusviestintämateriaalin tuottaminen, turvallisuuskoulutusresurssien laajentaminen sekä päivystävän palotarkastajan hyödyntäminen päivittäisessä tilannekuvan ylläpitämisessä.

Aluehallintovirasto on todennut antamassaan asiantuntija-arviossa onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palveluiden toteutumisesta vuonna 2021 seuraavaa: Pelastuslaitos suoritti valvontatoimenpiteet määrällisesti pääosin valvontasuunnitelman mukaisesti.

2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan vastuualueen toiminta on perustunut palvelutasopäätökseen sekä vuosittain laadittavassa pelastustoiminnan vastuualueen toimintaohjeistuksessa. Toiminnalle määritellään vuosittain vastuualue ja vastuuhenkilökohtaiset tavoitteet.

Kuluva päätöskauden 2021-2023 aikana pelastustoiminnan vastuualue on järjestäytynyt yksittäisten vastuuhenkilöiden toiminnasta tiimeittäin toimimiseen.

Päättyvä palvelutasopäätöskausi on ollut vastuualueen toiminnan kannalta haasteellinen. Koronan vaikutukset ovat vaikuttaneet toimintaan poissaoloilla ja pidempiaikaisilla työkykyrajoitteilla.

Vastuualueen keskeisenä tavoitteena on työssä jaksamisen, työkyvyn ja työhyvinvoinnin edistäminen. Tätä tavoitetta on tuettu esimerkiksi uusilla tehtävillä. Kuluneella kaudella aloittanut toimintakykykoordinaattori, joka vastaa muun muassa pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön fyysisestä testauksesta sekä resurssisuunnittelusta vastaava palomestari, joka toimii vastuualueen uudessa hr-tiimissä. Tehtävien perustamispäätöksiä voidaan pitää onnistuneina. Työkykykoordinaattorilla sekä hr-tiimillä on töiden tarkoituksenmukaisen järjestelyn kautta keskeinen vaikutus henkilöstön työssä jaksamiseen.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella on päättyvällä palvelutasokaudella havaittu rekrytoinneissa haasteita. Myös kansallisesti sekä Uudenmaan muilla pelastuslaitoksilla kehitys on ollut samansuuntaista. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on kuitenkin hiljattain onnistunut saamaan hakijoita avoimiin palomiehen virkoihin. Päälystön avoimiin virkoihin kiinnostus ei ole ollut yhtä suurta. Työtä positiivisen työnantajankuvan eteen on jatkossa tehtävä aktiivisesti, jotta kaikki virat ja työsuhteet sekä sijaisuudet saadaan myös tulevaisuudessa täytettyä.

Työvoiman tarve on lisääntynyt ja tulee lisääntymään pelastuslaitoksella lähitulevaisuudessa. Seuraavan kymmenen vuoden aikana tarvitaan kansallisesti noin 2500 uutta pelastajaa ympäri Suomea,

jotta riittävä palvelutaso pystyttäisiin säilyttämään. Sen lisäksi luonnollisen poistuman, esimerkiksi eläköitymisen, aiheuttama noin 1500 pelastajan kansallinen työvoimatarve täytyy pystyä täyttämään.

Pelastusopiston nykykapasiteetti ei tällä hetkellä ole ollut riittävä tarvittavan henkilöstömäärän kouluttamiseen. Helsingin Pelastuskoulu on kouluttanut pelastajia Helsingin pelastuslaitoksen tarpeeseen Pelastusopiston koulutusta täydentäen. Jos Helsingin Pelastuskoulu kouluttaisi jatkossa pelastajia koko Suomen tai koko pääkaupunkiseudun tarpeeseen koulutus vastaisi resurssipulaan ja vaikuttaisi positiivisesti Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen rekrytointihaasteisiin. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen näkökulmasta pelastuslaitosten henkilöstön riittävyyden ja sitä kautta palvelutason turvaamiseksi olisi tärkeää säilyttää pelastajakoulutus Uudellamaalla ja järjestää säännöllisesti myös ruotsinkielistä pelastajakoulutusta.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen 2021-2024 kehittämissuunnitelmassa on nostettu esiin seuraavat pelastustoimintaa koskevat kehittämistoimenpiteet:

- Raskaan kaluston ja ohjelmistojen investoinnit
- Vaarallisten aiheiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyn sekä torjunnan osaamista parannetaan
- Ylläpidetään sopimuspalokuntien ja sivutoimisten paloasemien toimintavalmius tulevilla päätöskaudella vähintään vuoden 2020 tasolla.
- Pelastuslaitoksen toimintavalmiuden puutteet

Kehittämissuunnitelmaan kirjattujen investointien osalta kulunut kausi on sujunut suunnitellusti. Kirjatut ICT hankinnat sekä kalustohankinnat on viety läpi. Valtion turvallisuusverkkoon siirtyminen, sekä työvuorosuunnittelu ja henkilöstöhallinnan ohjelmisto on otettu pelastuslaitoksella tuotantokäyttöön. Käyttöönnotot ovat vaikuttaneet päivittäiseen arkityöhön merkittävästi.

Kehittämissuunnitelman ulkopuolelta siirtyminen Porvoon kaupungilta hyvinvointialueelle on työllistänyt henkilöstöä.

Vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjuntaan liittyvä kehittäminen on edennyt päättyvällä kaudella. Työvuoroille järjestettiin vaarallisten aineiden torjuntaan liittyviä harjoituksia erityiskohdeympäristössä yhteistyössä riskienhallinnan kemikaalivalvonnan kanssa. Työvuoroille on järjestetty harjoittelua Uudenmaan pelastuslaitoksen yhteisellä kemikaalitorjuntayksiköllä. Säteilyvaaratilanteisiin liittyen toimintojen suunnittelua on alettu yhdistämään kemikaalisukelluksen kanssa. Vuoden 2022 Lovisan ydinvoimalaitoksen suuronnettomuusharjoitukseen liitettiin laajasti sopimuspalokuntia henkilöstön mittaus- ja puhdistustoimintaan. Työ suunnittelun ja toimintamallien yhteensovittamiseksi kemikaaliriskien osalta jatkuu.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiuden puutteita on seurattu päättyvän kauden osalta. Kehittämissuunnitelmassa kuvatut tavoitettavuusongelmat ovat näyttäytyneet samanlaisina vuosien 2021-2023 hälytystehtävillä Söderkullassa. Koskenkylän ja Söderkullan tavoittamiseksi kirjatut parannustoimenpiteet etenevät suunnitellusti paloasemahankkeina. Tavoitettavuusaikojen ajankohtainen tilanne on kuvattu luvussa 4.2.2.1, paloasemahankkeet luvussa 4.2.2.7.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Palvelutasopäätöksen 2021-2024 kehittämissuunnitelmassa määriteltiin yksityiskohtaiset tavoitteet pelastustoiminnan suunnitelmakokonaisuuden korjaamiseksi.

- Tulevan päätöskauden keskeisimmät pelastustoiminnan suunnittelukokonaisuudet:
 - kohdekorttijärjestelmän käyttöönotto
 - tilannekeskuksen onnettomuustyyppikohtaiset toimintaohjeet
 - sammutusvesisuunnitelman päivittäminen
 - sisäministeriön asetuksen mukainen ohje huolto- ja tukitoimintojen järjestelyistä, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaallinen varautuminen
- Suunnitelmakokonaisuuden päivittämiselle luodaan seurantajärjestelmä

Kehittämissuunnitelman tavoitteisiin on osittain päästy.

Kohdekorttijärjestelmän käyttöönotto etenee suunnitellusti. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Tilannekeskuksen onnettomuustyyppikohtaiset toimintaohjeet ovat tuotantokäytössä ja niiden kehittämistä jatketaan edelleen.

Sammutusvesisuunnitelman, ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman sekä tukitoimintojen suunnitelman osalta työ jatkuu edelleen. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Muiden suunnitelmien osalta ylläpitoa on tehty säännöllisesti. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmien mukaiset suuronnettomuusharjoitukset on pidetty lakisäätöissä aikataulussa. Ulkoiset pelastussuunnitelmat on päivitetty päättyvän palvelutasopäätöskauden aikana.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Sopimuspalokuntien ja sivutoimisten paloasemien toimintavalmius on saatu pidettyä vähintään entisellä tasolla. Päättyvällä kaudella yksikään sopimuspalokuntayhdistys ei ole lopettanut. Haasteet vapaaehtoishenkilöstön saatavuudessa kuitenkin jatkuvat.

Edellisen päätöskauden aikana sivutoimisiin palokuntiin rekrytoitiin lisää henkilöstöä, jolla saatiin parannettua yksiköiden lähtövalmiutta ja vahvuutta. Rekrytointikampanja toi palokuntiin 15 uutta työntekijää. Työtä rekrytoinnin eteen tulee jatkaa.

Koronapandemia vaikutti merkittävästi pelastuslaitoksen ja vapaaehtoishenkilöstön väliseen tiedonkuluun ja viestintään. Digitaalisten alustojen kautta sopimuspalokuntalaiset ja sivutoiminen henkilöstö tavoitettiin paremmin, kuin ennen pandemiaa. Digitalisaatio tukee tiedonkulkua vanhojen tiedonvaihtokanavien rinnalla. Tietojärjestelmillä ei pidä eikä voida korvata fyysisiä tapaamisia, joita

edelleen järjestetään esimerkiksi sivutoimisten ja sopimuspalo-
kuntien neuvottelukuntien kokouk-
sina.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

*Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 §
kohta 8.*

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Pelastuslaitoksen vastuulla olevan onnettomuuksien ehkäisyn ja valvontatoiminnan tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä ihmisten asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa (Pelastuslaki 379/2011 27§).

Pelastuslain 379/2011 79 § mukaan pelastuslaitoksen on laadittava vuosittain valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan. Tässä palvelutasopäätöksessä määritellyt palvelujen tasot ohjaavat onnettomuuksien ehkäisy- ja valvontatoimintaa. Toiminnan yksityiskohtaiset ja vuosittaiset toimenpiteet ja kehityskohteet sekä näihin liittyvät tavoitteet määritellään Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu tähän palvelutasopäätökseen. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma kattaa valvontatoiminnan lisäksi myös muut onnettomuuksien ehkäisyn palvelut.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Lakisääteisten tehtävien hoitamisen lisäksi pelastuslaitoksen riskienhallinnan vastuualueen toiminnan toisena painoituksena on laadukas ja oikeamuotoinen asiakaspalvelu, jota edistetään jatkuvalla toiminnan kehittämisen avulla. Keskeisimpinä tavoitteina toiminnan laadulliselle kehittämiselle on toiminnan yhdenmukaistaminen ja aktiivinen yhteistyö, sekä pelastuslaitoksen sisällä, että sen ulkopuolella. Toiminnan kehittämiseksi käytetään riskienhallinnassa noin kolmasosa työpanoksesta. Panostusta kehittämiseen pidetään toiminnan edellytyksenä, ja sen avulla kyetään vastaamaan muuttuviin tarpeisiin ja ylläpitämään henkilöstön osaamista.

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan resurssit

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut tuotetaan riskienhallinnan vastuualueen resursseilla, joka on johdon lisäksi 11 henkilötyövuotta (htv). Tehtävien ja resurssien jakautuminen on esitetty seuraavassa taulukossa. Pelastuslaitoksen muu henkilöstö osallistuu tarvittaessa yksittäisiin valvonta-, turvallisuusviestintä- tai neuvontatehtäviin (esimerkiksi yleisötapahtumien valvonta, turvallisuuskoulutukset, pelastusteiden koeajot ym.)

Riskienhallinnan vastuu-alue	Pääasialliset tehtävät	Htv
Riskienhallintapäällikkö	<ul style="list-style-type: none">Vastuualueen johto	1
Palvelutuotanto		
Valvonnan ja rakentamisen ohjauksen tehtäväalue	<ul style="list-style-type: none">Pelastuslain 2 ja 3 luvun noudattamisen valvontaRakentamisen ohjaus ja valvontaKemikaalivalvonta	6
Turvallisuusviestinnän ja palontutkinnan tehtäväalue	<ul style="list-style-type: none">Turvallisuusviestintä- ja koulutuksetPelastustoimelle kuuluva ohjausNeuvontapalvelut / Media- ja joukkoviestintäPaloriski-ilmoitusten valvonta ja siihen liittyvät palvelutPaloturvallisuuden itsearviointi	4
Kehittämisen ja ohjauksen tehtäväalue	<ul style="list-style-type: none">Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelujen kehittämistehtävätOnnettomuuksien kehityksen seuranta	1
Tehtävät, jotka kuuluvat kaikkien yhteisesti hoidettaviksi / Tehtävät, jotka jakautuvat koko vastuualueelle	<ul style="list-style-type: none">Neuvontapalvelut / päivystävä palotarkastajaYhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksiMääräaikainen valvontaPalontutkinta	11

Taulukko 3 Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan henkilöresursseista

Yllä olevassa taulukossa on esitetty resurssien jakautuminen sekä palvelujen suunnittelun resurssiperuste. Tehtävien painotukset vaihtelevat tehtäväalueen henkilöiden välillä. Lisäksi alimmassa sarakkeessa on kuvattu palveluja, jotka kuuluvat kaikkien vastuualueen henkilöstön tehtäviin. Myös näissä painotus voi vaihdetta henkilöiden välillä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut toteutetaan yllä olevan taulukon (Taulukko onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan henkilöresursseista) mukaisilla resursseilla palvelutasopäätöskaudella 2024-2026

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestintä ja -koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 27§ mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa. Pelastuslain asettamaa turvallisuusviestintäpalveluita toteutetaan osittain myös erilaisien yleisötilaisuuksien ja kampanjojen yhteydessä.

Turvallisuusviestintää ja -koulutusta ohjaa osaltaan vuosittain laadittava onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma. Suunnittelun perusteena on ollut tavoittaa turvallisuuskoulutuksilla kolme (3) prosenttia toiminta-alueen väestöstä vuosittain. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa on määritelty turvallisuuskoulutusten vastaanottajiksi vuosittain vaihtuvat ja pysyvät kohderyhmät. Kohderyhmämäärittelyllä on tarkoituksena varmistaa koulutusten laatu ja koulutusresurssien riittävyys. Vuosittain vaihtuvat kohderyhmät on määritelty valtakunnallisen turvallisuusviestintä-työryhmän ehdotukseen perustuen. Kohderyhmän valintaperusteet perustuvat pelastustoimen turvallisuusviestintästrategiaan.

Turvallisuusviestintää ja -koulutusta on kohdennettu erityisesti päiväkotikäisiin, 8.-luokkalaisiin sekä hoitolaitosten ja vastaavien organisaatioiden henkilökuntaan. Erityistä tarkastelua vaativat kohteet on määritelty Uudenmaan riskianalyysissä 2023. Perusajatus on viedä turvallisuusviestintää ja -koulutusta pelastusviranomaisen toimesta sinne, jossa sen vaikutus olisi riskiperusteisesti kaikkein suurinta ja tehokkainta. Erityistä tarkastelua vaativien kohteiden vaikutusalueelle suunnattu turvallisuusviestintä- ja koulutus muodostaa valvontatoimenpiteiden kanssa onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteisiin pyrkivän tehokkaan kokonaisuuden.

Turvallisuuskoulutuksia on toteutettu vuosittain noin 100 kappaletta, ja niissä on koulutettu asetettuna tavoitteen mukaisesti keskimäärin 3500 ihmistä. Turvallisuusviestintää toteutetaan pelastuslaitoksen koko henkilöstön voimin sekä alueen sopimuspalokuntien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Keskeisimpiä yhteistyökumppaneita sopimuspalokuntien lisäksi ovat erilaiset pelastusalan järjestöt, poliisi, ankkuritoiminta, liikenneturva, alueen koulut ja oppilaitokset sekä median edustajat. Turvallisuusviestinnän kohdentamisella, koulutustarjonnan tehostamisella ja menetelmien kehittämisellä on parannettu työn tuottavuutta sekä resurssien tehokkaampaa käyttöä.

Turvallisuusviestinnän ja valvonnan välille on välillä vaikeaa ja jopa tarpeetonta muodostaa rajausta, koska turvallisuusviestintää suoritetaan myös esimerkiksi valvontakäyntien yhteydessä. Valvontakäyntien yhteydessä asiakkaalle annetaan lähtökohtaisesti aina myös sellaista neuvontaa ja opastusta, joka voidaan laskea turvallisuusviestinnäksi. Samankaltaista neuvontaa ja opastusta annetaan usein myös pelastustoiminnan sekä onnettomuustiedottamisen yhteydessä pelastusviranomaisen toimesta. Onnettomuusaikainen viestintä ei kuitenkaan sisälly pelastuslaitoksen turvallisuusviestintään.

Turvallisuuskoulutustilaisuuksista on ollut mahdollista jättää nimetöntä verkkopalautetta. Palautteiden määrät ovat olleet vähäistä, joskin saatu palaute koulutuksista on ollut pääosin positiivista.

Media- ja joukkoviestintä on myös käytössä ollut palvelu, jolla toteutetaan pelastuslain 379/2011 27§ mukaista turvallisuusviestintää. Media- ja joukkoviestinnällä tarkoitetaan turvallisuusaiheisten viestien välittämistä erilaisilla media- ja joukkoviestimillä (radio, tv, elokuvat, www-sivut, lehdistö, sosiaalinen media, sähköiset ja paperiset tiedotteet sekä muut vastaavat menetelmät). Lisäksi mediaviestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa vaikuttamista. Mediaviestintää on ollut koko alueen väestöä koskevaa yleistä turvallisuusasioiden informoimista tai se on voinut kohdistua johonkin rajatumpaan kohderyhmään. Mediaviestintää on käytetty myös turvallisuuteen vaikuttavien uusien ilmiöiden ja havaintojen esilletuomisessa ja näiden aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisemissä.

Turvallisuusviestintää toteutetaan pelastuslaitoksen sosiaalisen median kanavilla (Facebook, Instagram ja Twitter) erillisen viestintäkalerin mukaisesti. Sosiaalisen median kanavien lisäksi pelastuslaitos julkaisee myös verkkosivuillaan onnettomuuksien ehkäisyyn, sekä ajankohtaisiin aiheisiin liittyviä tiedotteita. Verkkosivuilta löytyvät myös olennaisimmat ohjeet ja oppaat esimerkiksi yleisötapahtumien ja asumisen turvallisuuteen, sekä poistumisturvallisuuteen ja pelastussuunnitelman laadintaan liittyen.

Yleisötilaisuuksilla tarkoitetaan ennalta suunniteltuja tapahtumia, joissa osallistujien osallistuminen on pääosin vapaaehtoista ja oma-aloitteista. Tavallisesti osallistujia on määrällisesti paljon. Yleisötilaisuuksien turvallisuusviestinnällä pyritään vaikuttamaan mielikuviin ja herättämään turvallisuusajattelua. Yleisötilaisuuksien luonteen perusteella pyritään ja pystytään viestimään suurelle määrälle osallistujia pieni, tarkoin valittu aihealue ja välittämään osallistujille turvallisuustietoja, -ohjeita ja -neuvoja.

Pelastuslaitos on osallistunut tapauskohtaisen harkinnan mukaan erilaisiin yleisötilaisuuksiin sekä turvallisuusviestintäkampanjoihin. Valtakunnalliset kampanjat antavat hyvää vetoapua ja valmiita materiaaleja pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätöihin. Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu lukumääräisiä tavoitteita yleisötilaisuuksiin ja kampanjoihin osallistumisesta sekä niissä tavoitettuihin ihmismääriin. Pelastuslaitos on osallistunut vuosittain esimerkiksi seuraaviin valtakunnallisiin turvallisuuskampanjoihin ja teemapäiviin:

- NouHätä! -pelastustaitokampanja
- Tulipysäkki
- Paloturvallisuusviikko

Sivutoimiset palokunnat ja sopimuspalokunnat ovat aktiivisia toimijoita omilla alueillaan ja osallistuvat erilaisiin paikallisiin tapahtumiin esittelemällä toimintaansa ja kalustoaan sekä järjestämällä turvallisuuskoulutusta tapahtumien yhteyteen. Alueen sopimuspalokuntia osallistuu vuosittain myös valtakunnalliseen Päivä Paloasemalla -tapahtumaan, joka käynnistää Paloturvallisuusviikon.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyyseissä (riskikortti, rakennuspalot ja rakennuspalovaarat asuinrakennuksissa) on todettu, että asuinrakennuspaloista yli puolet oli ihmisen toiminnasta aiheutuneita (60 %, joista 15 % tahallisia) ja noin 20 % koneen tai laitteen viasta johtuneita paloja. Asuinrakennuspalovaaroista 75 % oli ihmisen toiminnasta aiheutuneita. Asuinrakennuspaloista ja –palovaaroista tuottamuksellisia oli vajaa 40 %, tahallisia noin 10 %, ja tahattomia hieman yli 20 %. Turvallisuusviestintä ja -koulutus on keskeisessä asemassa, kun pyritään vaikuttamaan ihmisten omaan turvallisuusympäristön havainnointiin ja toimintakykyyn onnettomuustilanteessa.

Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen osalta tavoitteena on panostaa erityisesti toiminnan tavoitteiden määrittelyyn sekä koulutuksien laatuun. Tavoitteet määritellään vuosittaisessa suunnittelussa. Toiminnan kohderyhmien suunnittelussa vahvana tekijänä on Uudenmaan riskianalyysi 2023 sekä vuosittain laadittava onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma.

Turvallisuusviestinnässä huomioidaan väestön profiili ja alueen riskit. Turvallisuuskoulutuksia tulee edelleen kohdentaa aiemmin valittujen pysyvien kohderyhmien lisäksi myös toimintaympäristön tarpeet huomioiden. Tällaisia tarpeita ovat esimerkiksi riskianalyyseissä määritellyt pelastusalueen erityiskohteiden ja niiden läheisyyden huomioiminen, ikääntyvien määrän kasvaminen, toimintaympäristön muutoksista johtuva omatoimisen varautumisen tukemisen tarve sekä yhteiskunnan häiriö- ja poikkeusolot.

Merkittävimmän riskipotentiaalin muodostavat riskianalyyseissä määritellyt ulkoisen pelastussuunnitelmavelvoitteen piirissä olevat erityiskohteet, joita itäisellä Uudellamaalla on kolme. Kohteista Kilpilahden teollisuusalue sekä Fortum Power and Heat Oy:n Loviisan ydinvoimalaitos ovat valtakunnallisesti merkittäviä teollisuuskohteita, joiden suuronnettomuusvaarat ovat vaikuttavuudeltaan laajoja. Potentiaalisesti laajalle alueelle leviävien seurausten vuoksi omatoiminen varautuminen korostuu suuronnettomuusvaarallisten kohteiden ympäristössä. Tästä syystä omatoimisen varautumisen taso on riittävästi huomioitava vaikutusalueelle tehtävässä valvonnassa, kuin myös turvallisuusviestinnässä. Lisäksi erityisten riskikohteiden osalta säädökset velvoittavat muita viranomaisia ja muita tahoja nykyistä voimakkaammin yhteistyöhön onnettomuusriskien vähentämiseksi, joten viranomaisyhteistyön tulee olla jatkuvaa ja laaja-alaista.

Turvallisuusviestintä ja -koulutus nähdään myös yhtenä varautumistoimintaa edistävänä työkaluna, jonka avulla voidaan viedä kohdennettua tietoa esimerkiksi kuntasektorille. Turvallisuusviestinnällä ja -koulutuksella parannetaan osaltaan lisäksi yhteiskunnan resilienssiä kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Henkinen kriisinsietokyky ja väestön toimintakyky onnettomuus- ja poikkeusoloissa ovat keskeisiä yhteiskunnallisia elintärkeitä toimintoja (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017). Valtakunnallisessa riskiarviossa 2023 on esitetty useita riskejä, joiden todennäköisyys on kasvanut viime vuosien globaaleiden tilanteiden vuoksi. Todetuilla riskeillä on suoria vaikutuksia edellä mainittuihin elintärkeisiin toimintoihin, joihin pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnällä ja -koulutuksella voidaan vaikuttaa. Turvallisuusviestinnässä ja -koulutuksessa tulee ottaa aikaisempaa enemmän huomioon omatoimiseen varautumiseen liittyvät viestintä- ja koulutustarpeet. Yleisötilaisuuksiin ja

kampanjoihin osallistumisella saadaan myös yleistä näkyvyyttä pelastuslaitokselle. Pelastuslaitoksen ja pelastusalan näkyvyyttä voidaan hyödyntää alan houkuttelevuuden lisäämiseen rekrytointimielessä.

Turvallisuuskoulutusten tarkemmissa sisältömäärittelyissä hyödynnetään pelastuslaitoksen palontutkinnan tuottamia tietoja ja palontutkintaan osallistuneiden omakohtaisia kokemuksia. Palontutkinnasta saatavaa tietoa hyödynnetään koulutusten lisäksi myös esimerkiksi sosiaalisen median sekä joukko- ja mediaviestinnän avulla tapahtuvassa turvallisuusviestinnässä.

Turvallisuusviestinnän ja -koulutusten toteuttamisessa huomioidaan kohderyhmistä riippuen myös erityis- ja kieliryhmät sekä heidän tarpeensa. Pelastuslaitos toimii kaksikielisellä alueella, joten erityisesti huolehditaan ruotsinkielisen palvelun tarjonnasta.

Media- ja joukkoviestinnällä pyritään vaikuttamaan edellä mainittujen tulipalojen syttymissyiden myönteiseen kehitykseen. Lisäksi media- ja joukkoviestinnän sisältöä ohjaa esimerkiksi vuodenajan-kohtaan sopiva teema.

Jatkuvalla joukkoviestinnällä tuetaan omatoimisen varautumisen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn lisäksi onnettomuusviestintää ja väestön varoittamista. Säännöllisellä läsnäololla sosiaalisessa mediassa pelastuslaitos pyrkii keräämään organisaation sosiaalisen median tileille aktiivisen seuraajakunnan, joka on tarvittaessa tavoitettavissa samoissa viestintäkanavissa onnettomuustilanteen aikana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen keskeisimmät kohderyhmät, keinot ja sisällölliset painopisteet määritellään vuosittain laadittavassa onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa. Muiden kuin onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määriteltyjen kohderyhmien turvallisuusviestintä ja -koulutustilaisuuksien osalta käytetään tapauskohtaista harkintaa.
- Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen kohdentamisen pääperiaatteet ovat:
 - Ihmisen elämänsäkaari
 - Erityistä tarkastelua vaativien kohteiden huomioiminen
 - Henkilöturvallisuuskohteet
 - Vuosittaiset valtakunnalliset kohderyhmät
- Turvallisuuskoulutusten vuosittain tavoitteena on tavoittaa kolme (3) prosenttia toiminta-alueen väestöstä.
- Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen sisältö vastaa kohderyhmän tarpeisiin, huomioiden myös eri kieliryhmät sekä erityisryhmien tarpeet.
- Osallistutaan harkinnan mukaan paloturvallisuutta edistäviin yleisötilaisuuksiin ja kampanjoihin turvallisuuskoulutuksen ja -viestinnän keinoin.

- Pelastuslaitoksen verkkosivuilta löytyy keskeiset ohjeet, ilmoituskanavat ja yhteystiedot.
- Pelastuslaitos tekee turvallisuusviestintää eri sosiaalisen median alustoilla
- Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin turvallisuusviestinnän ja palontutkinnan tehtävälueen resursseilla (kappale 4.1.). Tarvittaessa käytetään koko vastuualueen lisäksi pelastuslaitoksen sekä sopimuspalokuntien osaamista ja resursseja.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Kehitetään valvonta- ja turvallisuusviestintämenetelmiä riskianalyyssissa luokiteltujen erityistä tarkastelua vaativien kohteiden huomioimiseksi. Menettelyt ja vuosittaiset tarpeet huomioidaan onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa.
- Kehitetään sosiaalisen median palveluiden ja turvallisuusviestintämateriaalin tuottamista yhteistyössä pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen viestinnän sekä alueellisen ja valtakunnallisen verkostoyhteistyön kautta.
- Kehitetään järjestöjen ja yhdistyksien kanssa tehtävää turvallisuusviestintäyhteistyötä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa.
- Etsitään keinoja turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden seuraamiseksi ja kehittämiseksi osana pelastuslaitoksen omavalvonta-ohjelmaa.
- Kehitetään sopimuspalokuntien valmiuksia laadukkaan ja yhtenäisen turvallisuusviestinnän toteuttamiseksi tarjoamalla vuosittain säännöllisiä koulutustilaisuuksia. Turvallisuusviestinnän tarpeet huomioidaan sopimuspalokuntien kanssa laadittavissa palokuntasopimuksissa.

Pelastustoimelle kuuluva ohjaus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 27§ mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta.

Pelastustoimelle kuuluva ohjaus ja neuvonta on luonteeltaan satunnaista ja kohdentuu asiakaslähteeseen tarpeeseen. Ohjaus- ja neuvontapalvelun yksiselitteinen määrittely on lähes mahdotonta. Palvelua suoritetaan kaiken pelastuslaitoksen toiminnan yhteydessä kaikilla tehtävälueilla. Esimerkiksi valvontatoiminta ja siihen liittyvä asiakaskontakti käsittää hyvin merkittävällä tavalla asiakkaalle annettavaa, paloturvallisuuteen liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Sisällöllisesti tällainen käsittää mm., pelastussuunnitelmien laatimisen ohjaamisen, poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjauksen ja viranomaisen suorittaman arviointimenettelyn, omatoimisen varautumisen tukemisen järjestelyt ja koulutuksen sekä pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidosta ohjaamisen. Edellä mainitut tarpeet on huomioitu myös mm. päivystävän palotarkastajan toimintaa ohjaavassa ohjeistuksessa (kts. neuvontapalvelut).

Pelastuslaitos tarjoaa rakentamiseen liittyvää ohjausta ja neuvontaa rakennushankkeisiin ryhtyville ja kohteiden suunnittelijoille. Ohjaus ja neuvonta perustuu asiakkailta tuleviin yhteydenottoihin. Palvelua toteutetaan palaverein sekä etäyhteyksiä ja puhelinta/sähköpostia hyödyntäen.

Pelastusviranomaisen ohjauksessa ja neuvonnassa käsitellään mm.:

- kohteen saavutettavuus suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus)
- sammutusreittien järjestelyt sekä pelastustoiminnan työturvallisuus
- sammutusveden saanti, riittävyys sekä hallinta kohteessa ja sen ympäristössä
- pelastustoimen laitteiden sijoittelu ja toteutus esimerkiksi paloilmioittimen toteutuspyytäkirja, sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet, savunpoiston järjestelyt, sammutusvesiputkistot, pelastustoimintaan käytettävät hissit ja viranomaisverkon kuuluvuus rakennuksessa.
- tilojen rakenteelliseen paloturvallisuuteen sekä käyttöturvallisuuteen

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu lukumääräisiä tavoitteita ohjauspalveluille, koska palvelu perustuu asiakkaiden ja yhteistyöviranomaisten tarpeisiin ja heidän yhteydenottoihin.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyysin toimintaympäristön kuvauksessa on nostettu esiin Uudenmaan alueelle ominainen voimakas rakentaminen ja väestön keskittyminen. Rakennuskanta on Uudenmaan alueella keskittynyt voimakkaasti taajamien ympäristöön ja kerrosneliöiden määrä eri alueilla korreloi väestötiheyteen. Väestörekisterikeskuksen rakennus- ja huoneistorekisterin (Väestörekisterikeskus 2018) perusteella Uudellamaalla oli kesäkuussa 2018 rakennettua kerrosalaa yhteensä noin 141 milj. kerrosneliötä. Koko Uudenmaan rakennetusta kerrosalasta 60 % on asuinrakennuksissa ja 16 % teollisuuden-, maatalouden ja yhteiskunnallisen infrastruktuurin käyttötarkoituksen rakennuksissa. Ennusteiden mukaan rakentaminen toimialueella tulee olemaan aktiivista myös lähitulevaisuudessa. Tämä luo tarpeen mm. rakentamisen ohjauspalvelulle.

Mitä aikaisemmassa vaiheessa alue- ja hankesuunnitteluun osallistutaan, sitä laajempiin kokonaisuuksiin asiantuntijatyöllä kyetään vaikuttamaan.

Etenkin Sipoossa ja Porvoossa aluekehitys ja asuntorakentaminen jatkuu vilkkaana. Toimialueen erityiskohteiden rakentamishankkeiden ohjaaminen vaatii rakenteellisen paloturvallisuuden osaamisen lisäksi hyvää asiantuntemusta kemikaaliturvallisuudesta. Pelastuslaitoksella on jatkossakin merkittävä tarve vahvalle asiantuntemukselle rakenteellisessa paloturvallisuudessa.

Yleistä ohjausta ja neuvontaa on tarpeen yllä pitää ja toteuttaa laaja-alaisesti osana kaikkia onnettomuuksien ehkäisyä ja valvonnan palveluita. Asiakaslähtöinen palvelu ja asiakkaiden tarpeet huomioiva viranomaistoiminta luo perustan laadukkaalle ohjaus ja neuvontapalvelulle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kaikki asiakkailta tulevat ohjaus- ja yhteydenottopyynnöt käsitellään tarkoituksenmukaisesti.
- Pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin valvontatoiminnan ja rakentamisen ohjauksen tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.).

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

Neuvontapalvelut

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 27§ mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta.

Turvallisuusneuvonnalla tarkoitetaan satunnaista, lyhytaikaista ja asiakaslähtöisestä tarpeesta annettavaa neuvontaa. Turvallisuusneuvontaa voidaan antaa esimerkiksi puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Lisäksi neuvontaa voidaan antaa asiakkaalle palotarkastuskäynnin yhteydessä, kohdetustumisilla, tarkkailtaessa turvallisuusharjoituksia tai erillisellä neuvontakäynnillä, jota ei katsota tarkastuskäynniksi tai koulutustilaisuudeksi.

Pelastuslaitoksella on käytössä päivystävä palotarkastaja-asiakaspalvelu. Palvelun tarkoituksena on tarjota neuvontaa onnettomuuksien ehkäisyyn, omatoimiseen varautumiseen sekä pienkiinteistöjen (omakotitalot, kesäasunnot yms.) rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä. Palvelua tarjotaan arkisin klo 9–14.00 puhelimitse sekä sähköpostitse. Päivystävä palotarkastaja käsittelee erilaisia ilmoituksia kuten esimerkiksi tilapäismajoitus-, ilotulitus-, tai yleisötapahtumailmoituksia sekä antaa neuvontaa yleisissä pelastustoimelle kuuluvissa asioissa niin organisaatioille kuin myös kuntalaisille. Päivystävä palotarkastaja tukee myös muuta palvelutuotantoa esimerkiksi erheellisten paloilmoitusten seurannalla, palontutkintatoimenpiteiden käynnistämällä ja pelastustoimen laitteita koskevien tarkastus-
pöytäkirjojen käsittelyllä.

Päivystävällä palotarkastajalla on vuosittain yhteensä noin tuhat toimenpidettä.

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu neuvontapalveluille määrällisiä tavoitteita, koska palvelu perustuu asiakkaiden tarpeisiin ja heidän yhteydenottoihin.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyyssissa (Riskikortti, muut rakennuspalot ja rakennuspalovaarat) on todettu, että tulipalojen yleisimmät syytymissyöt ovat:

- sähkölaitteiden ja -asennusten viat (18 %)
- erilaisten koneiden viat (15 %)
- tahalliset tulipalot (13 %)
- tulityöt (4 %)
- valvomaton ruoanvalmistus (4 %)

Tilastojen mukaan jopa 75 %:ssa tilanteista tilassa ei ollut palovaroitinta.

Riskianalyysiin, palontutkinnassa tehtyihin havaintoihin sekä esimerkiksi valvontatyöstä saatujen kokemuksiin perustuen voidaan todeta, että arkisin saatavalle neuvontapalvelulle on tarvetta.

Palotarkastajapäivystyksen tavoite on helpottaa pelastusviranomaisen tavoitettavuutta ja nopeuttaa asioiden käsittelyä. Palveluiden tulee olla ensisijaisesti oikea-aikaisia ja ilman ylimääräistä viiveitä. Pelastustoimen tehtäväkentälle tyypillisesti osa käsittelyyn tulevista asioista on muita hallinto-toimenpiteitä kiireellisimpiä.

Päivystyspalvelut toteutetaan siten, että riskienhallinnan kanssa asioiva voi helposti muodostaa kokonaiskäsityksen asiansa hoitamiseen tarvittavan palvelun sisällöstä ja siihen liittyvistä toimista. Käsittelyn ja päätösten yhdenmukaistamiseksi toimintaohjeita kehitetään jatkuvasti.

Tilannekeskuksen vastuulla olevan pelastuslaitoksen tilannekuva koostuu osin päivystävältä palotarkastajalta saatavista tiedoista, muun muassa yleisötapahtumien osalta. Päivystävän palotarkastajan tehtäviä pelastuslaitoksen turvallisuustilannekuvan kokoamisessa kehitetään jatkuvasti. Ajantasainen tilannekuva edesauttaa asioiden sujuvaa käsittelyä myös toiminnon sisällä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päivystävän palotarkastajan palvelua tarjotaan arkisin klo 9–14.00 puhelimitse sekä sähköpostitse.
 - Yksittäisten pakottavien syiden takia (esim. akuutti äkillinen resurssipula, henkilöstön koulutus) päivystävän palotarkastajan palvelun saatavuutta voidaan päiväkohtaisesti muuttaa.
- Kaikki asiakkailta tulevat yhteydenottopyynnöt käsitellään ja niihin reagoidaan tarpeen edellyttämällä tavalla ja ilman aiheetonta viivytystä.
- Neuvontapalvelun resurssit: Päivystävän palotarkastajan palvelut toteutetaan koko vastuualueen resursseilla (kappale 4.1.). Media- ja joukkoviestintäpalvelut toteutetaan turvallisuusviestinnän ja palontutkinnan tehtäväalueen resursseilla

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

4.1.2 Palontutkinta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 41§ mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Palontutkintaa tehdään tulipaloihin sekä tulipalovaaroihin siinä laajuudessa, kuin tutkittava tarve on. Erillinen palontutkinta suoritetaan syttymissyy arvon lisäksi vähintään kaikkiin tulipaloihin, joissa on ollut vakava henkilövahinko tai henkilövahingon vaara, suuri omaisuusvahinko (vähintään 200 000 euroa), viranomaisen toteama erityisiä torjuntatavoimia aiheuttava ympäristövahinko tai muu sellainen seikka, jonka tutkimisella on merkitystä onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, tai viranomais-toiminnan kehittämiseksi.

Kaikissa tulipaloissa suoritetaan kuitenkin vähintäänkin pelastuslain 41 §:n mukainen arvio tapahtuneesta sekä tulipalon syttymissyyistä pelastustoiminnan johtajan toimesta. Onnettomuuteen liittyvät tiedot kirjataan pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastotietokantaan (Pronto). Lisäksi kohteessa tehdystä palontutkinnasta tehdään merkintä valvontarekisteriin kyseisen kiinteistön kohdalle.

Pelastuslaitoksen palontutkinta toteutetaan pääasiassa riskienhallinnan vastualueen henkilöstön toimesta. Palontutkinta on johdettua toimintaa, jota johtaa erikseen nimetty vastuuhenkilö. Palontutkinnan suorittamisen aloittamisesta vastaa kuitenkin päivystävä palotarkastaja.

Palontutkinnassa pelastustoimen käyttöön on saatu tietoja, joilla on merkitystä onnettomuuksien ehkäisytyössä ja riskien arvioinnissa. Kerättyjä tietoja on hyödynnetty myös pelastustoiminnan taktisissa ja teknisissä menetelmissä. Pelastuslaitoksen palontutkinta tekee esityksiä muille viranomaisille ja tahoille onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi. Palontutkinnasta saatuja havaintoja on hyödynnetty sisäisessä koulutuksessa toiminnan sekä henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista.

Pelastuslaitos on suorittanut kaikki I-III tasojen tulipalojen ja tulipalovaarojen palontutkinnat tai tehnyt arvon syttymissyyistä.

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu palontutkinnalle määrällisiä tavoitteita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Palontutkinta toimii keskeisenä tietolähteenä mm. riskianalyysin laadintaan. Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysin päivitystyössä on hyödynnetty palontutkinnasta tehtyjä havaintoja. Tietojen hyödynnettävyyttä tulee kuitenkin kehittää nykyitä järjestelmällisemmäksi.

Pelastuslaitoksen palontutkinta pyrkii tunnistamaan osaltaan onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Palontutkinnassa huomiota kiinnitetään tapahtuneiden onnettomuuksien yhtäläisyyksiin tai jonkin ilmiön toistuvuuteen. Toiminta on osa tutkintakohtaista prosessia, joten sitä ei toteuteta säännöllisesti tietyn määrävälein. Havainnot tehdään toteutuneista onnettomuuksista tai onnettomuuksista, joten ilmiöiden tai toistuvuuksien tunnistaminen voi ajoittua usean vuoden tarkastelujaksolle.

Palontutkinnasta saatavien tietojen keräämisen menettelyjä ja jatkojalostusta on tarpeen edistää jatkuvana prosessina. Vakioitujen tiedonkeräysmenetelmien tarkoituksena on saada pelastustehtävälle osallistuneiden yksiköiden ja työntekijöiden havainnoista laajempaa tietomassaa palontutkinnan kattavampaa analysointia varten. Jatkokäsittelyn osalta tavoitteena on luoda pelastuslaitokselle toimintamalli, jossa pelastustehtävien hoidossa ja niiden tutkinnassa saatuja tietoja analysoitaisiin rutiininomaisesti ja jatkuvasti. Analyysin päätelmiä käytetään koko pelastuslaitoksen kehittämistoiminnassa (mm. toimintaa ohjaavat suunnitelmat), onnettomuuksien ennaltaehkäisemisessä ja sidosryhmäyhteistyössä.

Palontutkinnan yhteydessä tehdyt havainnot onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystrendeistä pohjustaa vuosittaista onnettomuuksien ehkäisyn laadintaa sekä päivitettäviä onnettomuuksien ehkäisyn palvelutuotantoa. Tarvittaessa palontutkinnassa saatuja havaintoja hyödynnetään nopeallakin aikavälillä valvonnassa sekä turvallisuusviestinnässä, ohjauksessa ja opastuksessa.

Palontutkinta sisältyy riskienhallinnan tehtäväalueen viranhaltijoiden työtehtäviin, jolla osaltaan edistetään rutiininomaista pelastuslaitoksen sisäistä tiedonvaihtoa ja tehtyjen havaintojen hyödyntämistä. Palontutkintaosaaminen ja kokemus lisäävät työkokemuksen ja käytännön kautta saatavaa tietoa suoraan onnettomuuksien ehkäisytyöhön ja eri palvelutuotantoihin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Palontutkintatason I arvion suorittaa aina kaikkiin tulipaloihin pelastustoiminnanjohtaja (pelastuslaki 41 §) ja kirjaa sen Pronto-ohjeen mukaisesti onnettomuusselosteelle.
- Palontutkintatason II tutkinta suoritetaan kaikissa alla olevan kriteerin täyttävissä tulipaloissa:
 - palokuolema
 - henkilövahinko tai vakava henkilövahinkovaara
 - suuri omaisuusvahinko (yli 200 000 e)

- viranomaisen toteama ympäristövahinko, joka aiheuttaa erityisiä torjuntatoimenpiteitä
 - pelastuslain 42 §:n mukainen ilmoituskohde (onnettomuusvaarailmoitus)
 - muu syy, jonka tutkimisella on pelastusviranomaisen toiminnan kehittämisen kannalta merkitystä
- Palontutkintatason III tutkinta suoritetaan tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista tai osana muuta tutkintaa. Päätöksen tutkimisen aloittamisesta voi tehdä Onnettomuustutkintakeskus, sisäasiainministeriö, valtioneuvosto tai pelastuslaitos. Tutkintaa varten kootaan työryhmä, johon voi kuulua osallistujia myös pelastuslaitoksen ulkopuolelta.
 - Tason I palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnanjohtaja, tason II tutkinnasta vastaa pelastuslaitoksen päivystävä palotarkastaja tai erikseen nimetty palontutkija. Tason III tutkinnasta vastaa pelastuslaitoksen osalta nimetty palontutkinnan vastuuhenkilö.
 - Palontutkinnan resurssit: Palvelut toteutetaan koko vastuualueen resursseilla (kappale 4.1.). Tapauskohtaisesti palontutkintaan osallistuu myös pelastustoiminnan resurssit. Palontutkintaa voidaan suorittaa myös yhteistyössä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten (HIKLU) kanssa, erillisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Palontutkinnasta saatavien tietojen kokonaisvaltaista hyödyntämistä kehitetään. Saatu tieto voidaan hyödyntää mm. päivittäisessä palvelutuotannossa, toiminnan ohjaamisessa ja kehittämisessä sekä henkilöstön koulutuksessa.
- Palontutkintakoulutusta ja kaikkien palontutkintatasojen osaamista kehitetään alueellisella sekä valtakunnallisella palontutkinnan yhteistyöllä. Palontutkintaan liittyvää koulutusta järjestetään henkilöstölle vuosittain.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 42§ mukaisesti pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastuslaitos tekee aktiivista yhteistyötä pohjautuen onnettomuuksien ehkäisyyn ja turvallisuuden ylläpitämiseen. Viranomaisten kesken yhteistyötä ja vakiintuneita toimintatapoja on esimerkiksi Itä-Uudenmaan poliisin, rakennusvalvontaviranomaisten ja ympäristöterveydenhuollon sekä Tukesin kanssa. Yhteistyö on osin säännöllistä, ja osin epäsäännöllistä. Tietoa välitetään aktiivisesti eri viranomaisten kesken ja tiedonvaihtoon on sovitut toimintamallit.

Poliisin kanssa yhteistyötä tehdään erityisesti palontutkinnan yhteydessä, sekä pelastuslain 41§:n mukaisten ilmoitusten välittämisessä ja yleisötapauksien valvonnassa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ilmoitti vuonna 2022 poliisille kaikki onnettomuudet, joissa oli epäily tahallisesta tai tuottamuksesta toiminnasta. (4.1.2. Palontutkinta). Lisäksi poliisiyhteistyötä tehdään ankkuritoimintaan (tulipysäkkiä vastaava varhaisen puuttumisen malli) liittyen.

Vaarallisten kemikaalien laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteissa pelastuslaitos tekee yhteistyötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) kanssa mm. lausunnoin sekä osallistamalla yhteistarkastuksille. Yhteistyötä tehdään myös Traficommin kanssa alueella sijaitsevan vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvän ratapihan sekä Säteilyturvakeskuksen (STUK) kanssa alueella sijaitsevan voimalaitoksen osalta. (4.1.6. Valvonta, kemikaalivalvonta)

Sosiaalitoimen etsivän lähityön kanssa on tehty hyvää yhteistyötä. Tavoitteena on ollut tavoittaa syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa, sekä vaikeassa elämäntilanteessa olevia henkilöitä ja antaa heille opastusta, sekä neuvontaa arjen turvallisuudessa. Etsivän lähityön, ruokajakeluiden ja päihdekliniikan kanssa tavatut ihmisryhmät ovat usein perinteisen turvallisuusviestinnän tavoittamattomissa. Viime vuosien aikana tavoitetut n. 200 asiakasta/vuosi ovat suhtautuneet saamaansa kodin turvallisuusviestintään myönteisesti. Asiakkaille, joilta on puuttunut palovaroitin kustannussyistä, on käyty asentamassa varoitin palotarkastajan toimesta. Asiakasryhmän kanssa keskusteltaessa selviää, että heistä usealla on elämänsä aikana ollut asunnoissaan pelastuslaitoksen toimintaa vaatineita läheltä piti tilanteita.

Pelastuslain 379/2011 62§ edellyttää, että mikäli nuohooja havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle. Jos nuohooja havaitsee sellaisia vakavia puutteita, jotka vaarantavat nuohouksen turvallisen suorittamisen, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle. Päivystävä palotarkastaja käsittelee myös nämä, edellä mainitut nuohoojilta tulevat vikailmoitukset.

Pelastuslaitos osallistuu erittäin aktiivisesti myös valtakunnalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön erilaisten työryhmien ja asiantuntijaverkostojen kautta. Uudenmaan alueen pelastuslaitoksilla (HIKLU) on työryhmiä mm. asumisen turvallisuuteen, palontutkintaan, rakentamisen ohjaukseen, valvontatoimintaan ja alueelliseen riskianalyyysiin liittyen. Lisäksi pelastuslaitoksella on vahva edustus valtakunnallisissa onnettomuuksien ehkäisytyöhön liittyvissä asiantuntijaverkostoissa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu myös muita kuin edellä mainitsemattomia yhteistyötahoja ja yhteistyön sisältöä.

Yhteistyötaho	Yhteistyön keskeinen sisältö	Yhteistyön taso
Ympäristöterveydenhuolto	<ul style="list-style-type: none">• paloriski-ilmoitusten valvonta ja konsultointiyhteistyö• yleisötapauhtumien valvonta ja konsultointiyhteistyö• monialaiset valvontakäynnit• kohdeilmoitukset ja tiedonvaihto	tarpeen mukaan
Ympäristönsuojelu	<ul style="list-style-type: none">• kemikaalivalvonta ja konsultointiyhteistyö	tarpeen mukaan
Poliisi	<ul style="list-style-type: none">• palontutkinta	säännöllistä
	<ul style="list-style-type: none">• yleisötapauhtumien valvonta, ilotulituskäytökset, paloriski-ilmoitusten valvonta, konsultointi ja muut mahdolliset valvontahavainnot	tarpeen mukaan
	<ul style="list-style-type: none">• tulipysäkki- / ankkuritoiminta	tarpeen mukaan
ELY	<ul style="list-style-type: none">• YVA-prosessiin osallistuminen	tarpeen mukaan
Yhdistykset, säätiöt, julkisyhteisöt, kunnalliset vuokra-asuntoyhtiöt	<ul style="list-style-type: none">• asumisen turvallisuuden ja paloriskitietoisuuden edistäminen	tarpeen mukaan

Taulukko 4 Pelastuslaitoksen viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön tahoista

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on ollut mukana myös Itä-Uudenmaan kuntien yhteisessä turvallisuustyöryhmässä. Pelastusviranomaisen rooli paikallisessa turvallisuussuunnittelussa on tukea ja ohjata eri hallintokuntien turvallisuussuunnittelua sekä tuoda esille pelastustoimen asiantuntijanjäkemyks. Turvallisuustyöryhmässä on ollut mukana kaikki Itä-Uudenmaan alueen kunnat, SILMUKylät ry (Suomen kylät ry) sekä Itä-Uudenmaan poliisilaitos. Turvallisuustyöryhmän tavoitteena on ollut varmistaa ja parantaa tiiviillä alueellisella yhteistyöllä toimialueen sisäistä turvallisuutta sen monimuotoisuudessaan. Turvallisuustyöryhmän rinnalla on ollut erilaisia kuntakohtaisia turvallisuuden edistämiseen liittyviä työryhmiä, joissa Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on ollut mukana.

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävälle yhteistyölle määrällisiä tavoitteita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyysiin sisältyy havaintoja useista eri toimialueen uhkista ja riskeistä, palvelutuotantojen liityntäpinnoista eri onnettomuusriskeihin sekä mm. erityistä tarkastelua vaativien kohteiden määrittelyä. Onnettomuuksien ehkäisyn monimuotoisuuden takia yhteistyö eri tahojen kanssa on perusteltua ja osin jopa välttämätöntäkin palvelutuotannon onnistumisessa.

Pelastuslaitoksella on aktiivinen asiantuntijarooli eri yhteistyöfoorumeissa. Pelastuslaitoksen näkemyksen tulee olla edustettuna laaja-alaisesti eri aihekokonaisuuksiin liittyvissä työryhmissä. Turvallisuuksuunnittelussa ja pelastuslaitoksen omissa tavoiteasetteluissa on osin yhtenevät aihekokonaisuudet. Toiminnallisten tavoitteiden tulee pohjautua lainsäädännön asettamiin velvoitteisiin sekä osaltaan tilastoista saatuihin indikaattoreihin ja perusteisiin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Osallistutaan aktiivisesti eri yhteistyöfoorumeihin.
- Kaikki pelastuslain 379/2011 62§ mukaiset nuohoojien vikailmoitukset käsitellään tarkoituksenmukaisella tavalla päivystävä palotarkastajan toimesta. Päivystävän palotarkastajan palvelu on esitetty ja päätetty kohdassa 4.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, neuvontapalvelut
- Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä resurssit: Palvelut toteutetaan koko vastuualueen resursseilla (kappale 4.1.).

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

Yhteistyö rakentamisen ohjauksessa ja valvonnassa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 27§ mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta.

Rakentamisen ohjauksen osalta pelastuslaitos tekee säännöllistä yhteistyötä alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa. Pelastusviranomaisen toimii rakennusvalvonnoille paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan edellytysten asiantuntijana rakennuslupakäsittelyssä ja rakennusten käyttöönotto-vaiheessa. Pelastuslaitos toimii vastaavassa asiantuntijaroolissa kuntien maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa.

Uudiskohteiden ja merkittävien saneerauskohteiden osalta annetaan lausunto, jos rakennusvalvontaviranomaisen on sitä rakennuslupakäsittely yhteydessä pyytänyt. Pelastusviranomaisen antama

lausunto on asiantuntijanäkemyksensä paloturvallisuuteen, omatoimiseen varautumiseen ja pelastustoiminnan toimintaedellytyksiin liittyen. Lausunnossa huomioidaan asiakirjojen perusteella palo- ja käyttöturvallisuuteen sekä pelastustoiminnan edellytyksiin liittyvien ratkaisujen toteutus. Myös kaavoitusvaiheessa pelastusviranomaisen antaa pyydettäessä kaavasta ja siihen liittyvistä pelastustoimeista koskevista asioista lausunnon.

Rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja kaavoituksessa pelastusviranomaisen ottaa kantaa muun muassa:

- kohteen saavutettavuus suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus)
- sammutusreittien järjestelyt sekä pelastustoiminnan työturvallisuus
- sammutusveden saanti, riittävyys sekä hallinta kohteessa ja sen ympäristössä
- pelastustoimen laitteiden sijoittelu ja toteutus esimerkiksi paloilmotimen toteutuspyytäkirja, sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet, savunpoiston järjestelyt, sammutusvesiputkistot, pelastustoimintaan käytettävät hissit ja viranomaisverkon kuuluvuus rakennuksessa
- tilojen rakenteelliseen paloturvallisuuteen sekä käyttöturvallisuuteen

Myös pelastusviranomaisen näkemys tarkastuksen suorittamisen tarpeellisuudesta rakennushankkeen aikana kirjataan rakennuslupakäsittelyn yhteydessä annettavaan asiantuntijalausuntoon.

Pelastuslain 379/2011 81 a § nojalla pelastusviranomaisen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi. Pelastusviranomaisen laatii tarkastuksesta kirjallisen lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, joka voi ryhtyä lausunnon johdosta tarvittaviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin toimenpiteisiin. Lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille.

Pelastusviranomaisen suorittaa pelastustoimen asiantuntijana uudisrakennusten ja saneerauskohteiden tarkastuksia, mikäli kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on sen rakennusluvassa määrännyt suoritettavaksi. Pelastusviranomaisen voi käyttää omaa harkintaansa tarkastuksen tarpeellisuudesta, vaikka rakennusluvassa sellaista ei olisi edellytetty rakennusvalvontaviranomaisen toimesta. Ennen tarkastusta voidaan suorittaa rakennuksen käyttöönoton ennakkokatselmus. Väestönsuojan käyttöönottotarkastus tehdään rakennushankkeeseen liittyvän tarkastuksen yhteydessä. Tarkastus suoritetaan yleensä ennen rakennusvalvonnan suorittamaa varsinaista käyttöönottotarkastusta. Tarkastus rakennushankkeen aikana on toimenpide, joka täydentää rakennushankkeen suunnittelu- ja rakennuslupavaiheessa annettavaa ohjausta.

Vuosittain rakennuslupa perustuvia rakennus- ja saneeraushankkeisiin kohdistuvia tarkastuksia on noin 50-80 kpl.

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu lukumääräisiä tavoitteita ohjauspalveluille, eikä rakennushankkeiden aikaisille tarkastustoimenpiteille, koska palvelu perustuu asiakkaiden ja yhteistyöviranomaisten tarpeisiin ja heidän yhteydenottoihin.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyysin toimintaympäristön kuvauksessa on nostettu esiin Uudenmaan alueelle ominainen voimakas rakentaminen ja väestön keskittyminen. Rakennuskanta on Uudenmaan alueella keskittynyt voimakkaasti taajamien ympäristöön ja kerrosneliöiden määrä eri alueilla korreloi väestötiheyteen. Väestörekisterikeskuksen rakennus- ja huoneistorekisterin (Väestörekisterikeskus 2018) perusteella Uudellamaalla oli kesäkuussa 2018 rakennettua kerrosalaa yhteensä noin 141 milj. kerrosneliötä. Koko Uudenmaan rakennetusta kerrosalasta 60 % on asuinrakennuksissa ja 16 % teollisuuden-, maatalouden ja yhteiskunnallisen infrastruktuurin käyttötarkoituksen rakennuksissa. Ennusteiden mukaan rakentaminen toimialueella tulee olemaan aktiivista myös lähitulevaisuudessa. Tämä luo tarpeen mm. rakentamisen ohjauspalvelulle ja tarkastuksille rakennushankkeen aikana.

Mitä aikaisemmassa vaiheessa alue- ja hankesuunnitteluun osallistutaan, sitä laajempiin kokonaisuuksiin asiantuntijatyöllä kyetään vaikuttamaan.

Merkittäviä asioita aluesuunnittelussa ovat esimerkiksi pelastuslaitoksen toimintavalmiuden huomiointi asemapaikkojen osalta, sammutusveden saanti ja väestön evakuointi. Maankäytön suunnitteluun liittyy myös liikennesuunnittelu, jolla on keskeinen rooli tieliikenneonnettomuuksien riskien pienentämisessä ja pelastustoimen tavoitettavuuden kehittämisessä. Pelastuslaitos antaa ensisijaisesti onnettomuustilastoihin perustuen tietoa liikenteen suunnitteluun viranomaisyhteistyön, lausuntojen sekä muun ohjauksen ja neuvonnan keinoin. Myös rakenteellisen paloturvallisuuden tarkastustoiminnalla pyritään vähentämään onnettomuuksia sekä edistämään hätäkeskusviranomaisten toimintaedellytyksiä. Rakentamisen aikaisella tarkastuksella pyritään varmistamaan myös työmaa-aikainen turvallisuus.

Etenkin Sipoossa ja Porvoossa aluekehitys ja asuntorakentaminen jatkuu vilkkaana. Toimialueen erityiskohteiden rakentamishankkeiden ohjaaminen vaatii rakenteellisen paloturvallisuuden osaamisen lisäksi hyvää asiantuntemusta kemikaaliturvallisuudesta. Pelastuslaitoksella on jatkossakin merkittävä tarve vahvalle asiantuntemukselle rakenteellisessa paloturvallisuudessa.

Rakentamisasioissa osallistutaan lisäksi niin valtakunnallisiin pelastuslaitosten asiantuntijaverkostoihin kuin rakennusvalvontojen asiantuntijaverkostoihin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kaikki yhteistyöviranomaisilta tulevat ohjaus- ja yhteydenottopyynnöt käsitellään tarkoituksenmukaisesti.
- Pelastusviranominen antaa pelastustoimen asiantuntijana lausuntoja uudis- ja saneeraus-hankeista pääasiassa rakennusvalvontaviranomaisen pyynnöstä.

- Pelastusviranomaisen suorittaa pelastustoimen asiantuntijana uudisrakennusten ja saneerauskohteiden tarkastuksia, mikäli kunnan rakennusvalvontaviranomainen on sen rakennusluvassa määrännyt suoritettavaksi. Pelastusviranomaisen voi käyttää omaa harkintaansa tarkastuksen tarpeellisuudesta, vaikka rakennusluvassa sellaista ei olisi edellytetty rakennusvalvontaviranomaisen toimesta.
- Pelastusviranomaisen asiantuntijalausunto annetaan ja tarkastus rakennushankkeen aikana suoritetaan pääasiassa seuraaviin uudisrakennus- ja saneerauskohteiden rakennuslupa-asiakirjoihin:
 - Yritykset, laitokset ja vastaavat toiminnanharjoittamiseen käytettävät rakennukset (ns. A1-A6 luokan erityiskohteet).
 - Pelastussuunnitelmavollisiin asuinrakennuksiin
- Onnettomuuksien ehkäisy suunnitelmassa määritellään tarkemmin pelastuslaitoksen tekemän rakentamisen ja maankäytön ohjauksen sekä tarkastuksen priorisointi ja toimintatavat, joilla resurssit pyritään kohdentamaan tarkoituksenmukaisesti hankkeiden vaativuuden ja yhteiskunnallisen merkityksen mukaisesti.
- Pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin valvontatoiminnan ja rakentamisen ohjauksen tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.).

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

Paloriski-ilmoitusten valvonta ja siihen liittyvät palvelut

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 42 §:n mukaan, jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle (paloriski-ilmoitus). Ilmoitusvelvollisuus koskee myös hyvinvointialuetta, kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Paloriski-ilmoitukset liittyvät yleensä asunnon suureen tavaramäärään, henkilön riskialttiiseen toimintaan (tulen käsittely ym.) tai viallisiin sähkölaitteisiin. Lisäksi ilmoituksen syynä voi olla henkilön toimintakyky tai kiinteistön rakenteellinen vaurio. Paloriski-ilmoitusten valvonnassa käytetään ensisijaisena valvontakeinona palotarkastusta. Palotarkastuksella todettuihin tarvittaviin toimenpiteisiin

kohdistetaan myös jälkivalvontaa. Lisäksi ilmoituskohteeseen voidaan kohdistaa seuranta varsinaisten valvontatoimenpiteiden jälkeen, kun se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi turvallisuuden ylläpitämisen varmistamiseksi.

Paloriski-ilmoituksia tehdään pääsääntöisesti asuinrakennuksista. Joitakin ilmoituksia tehdään myös julkisissa tiloissa havaituista riskeistä, tai asioista, jotka kuuluvat toisen viranomaisen toimivaltaan. Riskikäyttäytymisen ja vaarallisten toimintatapojen taustalta löytyy usein sosiaalisia tai sairausperäisiä elämänhallintaan liittyviä ongelmia, ja asuntoon syntynyt kohonnut paloriski on ennemminkin seurausta näistä. Näiden asioiden ratkaiseminen kuuluu usein sosiaalitoimen tehtäväkenttään. Pelastusviranomaisen tulee tuoda esille oman ammattitaitonsa kautta asukkaiden toimintakyvyn merkitys tulipalotilanteessa. Valvonnassa kiinnitetäänkin erityistä huomiota yhteistyöhön muiden viranomaisten, erityisesti hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, kanssa niin konsultoinnin, yhteisten tarkastusten suorittamisen kuin myös tarkastusten edellyttämien jatkotoimenpiteidenkin osalta. Tehty yhteistyö (yhteiset valvontakäynnit, konsultointi, neuvonta ja ohjaus, koulutus) sosiaaliviranomaisen kanssa edes auttaa sitä, että asiakas saa moniammatillista apua ja palvelua samanaikaisesti ja tarvittavia toimenpiteitä sekä ratkaisuja pystytään koordinoimaan ja sopimaan yhteistyössä kummallekin viranomaiselle kuuluvat tehtävät huomioiden. Toiminnan malleja ja periaatteita käsitellään myös sidosryhmien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä turvallisuusviestinnässä.

Vuosittain paloriski-ilmoituksia tehdään pelastusviranomaiselle noin 80-100kpl. Itä-Uudellamaalla on vakiintunut prosessi riskiasuntojen tarkastusprosessiin moniviranomaisyhteistyönä. Vuonna 2022 80% paloriskiasuntoihin kohdistuneista palotarkastuksista hoidettiin yhteistyössä sosiaaliviranomaisen kanssa. Jatkuvalla koulutuksella on saatu ns. tarpeettomien ilmoitusten määrä putoamaan kouralliseen vuodessa. Viranomaisyhteistyöllä asiakas saa haastavassa elämäntilanteessaan tarvitsemansa palvelun yhdellä tapaamisella ja asunnon paloturvallisuuteen liittyvät puutteet saadaan useimmiten jälkipalotarkastukseen mennessä korjattua.

Palvelutasopäätöksessä ei ole asetettu paloriski-ilmoitusten käsittelylle määrällisiä tavoitteita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyyseissä (Riskianalyysi, palokuolemien määrä) todetaan, että lähes kaikki palokuolemiin johtavat tulipalot tapahtuvat asuinrakennuksissa. Tämän lisäksi yhdistävänä tekijänä on se, että kohteissa ei ole ollut palovaroitinta tai se ei ole toiminut. Palovaroittimen puuttuminen tai toimimattomuus johtaa siihen, että alkanutta tulipaloa ei havaita riittävän aikaisessa vaiheessa. Riskianalyyseissä esitetyn tarkastelujakson (2011-2021) aikana Uudellamaalla sattuneissa palokuolemiin johtaneissa tulipalossa palovaroitin toimi 27:ssä tapauksessa 138:sta eli noin joka viidennessä tapauksessa (20 %). Palovaroitin on ollut pakollinen asuinrakennuksissa vuodesta 2000 alkaen. Vastuu palovaroittimen hankinnasta ja toimintakunnosta on ollut huoneiston haltijalla. Noin kolmannes ihmisistä ei kykene huolehtimaan palovaroittimen toimintakunnon säännöllisestä tarkistamisesta. Voidaan olettaa, että palovaroittimesta huolehtiminen jää hoitamatta muita useammin sellaisilta ihmisiltä, joilla on suurin riskipotentiali.

Tapahtuneita tulipaloja tutkimalla on havaittu, että asumisen paloturvallisuusriskit eivät kuitenkaan ensisijaisesti liity itse rakennukseen, vaan rakennuksessa tapahtuvaan toimintaan ja ihmisen käyttäytymiseen. Paloriskiasuntoihin kohdistetulla onnettomuuksien ehkäisytyöllä voidaan puuttua niihin riskeihin, jotka tunnetusti aiheuttavat eniten palokuolemia.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toiminnan vuoden 2023 alusta alkaen, sosiaali- ja terveystoimi on muuttunut alueellisesti yhtenäiseksi ja soten sisäisten toimintatapojen kehittämistyö on käynnissä. Tämä mahdollistaa myös paloriskiasumisen valvontayhteistyön syventämistä ja uusien menettelytapojen luomisen yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Sovittujen yhteistyömenettelytapojen lisäksi paloriskiasumisen valvonnan seuranta ja vaikuttavuutta on tarpeen kehittää.

1.1.2024 voimaan astuva pelastuslaki muuttaa palovaroittimien kunnossapitovelvollisuuden rakennuksen omistajalle. Rakennuksen omistajan on huolehdittava, että pelastuslaissa tarkoitetut palovaroittimet ja muut laitteet pidetään toimintakunnossa. Huoneiston asukkaana on viipymättä ilmoitettava omistajalle palovaroittimien ja muiden laitteiden vioista. Koska kunnossapitovelvollisuus muuttuu rakennuksen omistajalle, on odotettavissa, että palovaroittimiin liittyvien asennus ja huoltotöiden yhteydessä paloriskihavainnot ja niistä johtuvat ilmoitukset tulevat lisääntymään. Palovaroittimen kunnossapitovelvollisuus koskee kaikkia asuntoja ja asumismuotoja. Lainsäädäntömuutoksella voi olla vaikutuksia paloriskiasumisen valvonnan resurssointi- tai kohdentamistarpeisiin.

Keskeisten ilmoittajaryhmien suuntaan on viestittävä aktiivisesti. Ilmoittajaryhmien turvallisuusviestintään tulee sisältyä tietoa vaarojen tunnistamisesta sekä ilmoitusprosessista. Viestinnässä on kiinnitettävä lisäksi huomiota siihen, että kohonnutta paloriskiä voidaan välittömästi pienentää myös ilmoittajan omatoimilla toimenpiteillä. Yksi keskeisistä ilmoittajaryhmistä on pelastuslaitoksen oma henkilöstö (pelastustoiminnan ja ensihoidon kenttähenkilöstö). Yhteistyö ja tiedonvaihdon on oltava tiivistä myös pelastuslaitoksen sisällä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Paloriski-ilmoitusten käsittely ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa pidetään vähintään nykyisellä tasolla.
- Kaikki ilmeistä palovaaraa koskevat ilmoitukset käsitellään ja niihin reagoidaan riskinarvion edellyttämällä tavalla tarvittaessa yhteistyössä keskeisten yhteistyöviranomaisen kanssa.
- Paloriskiasumisen valvonnan resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin turvallisuusviestinnän ja palontutkinnan tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.).

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Asumisen turvallisuutta pyritään edistämään valvontatoiminnan ja turvallisuusviestinnän keinoja kehittämällä. Tavoitteena on ennaltaehkäistä paloriskiasumista ja kohdentaa asu-
misturvallisuuden viestintää esimerkiksi syrjäytymisvaarassa ja vaikeassa elämäntilanteessa olevien ihmisten keskuuteen.

- Ilmeistä palovaaraa koskevia ilmoituksia, niiden määrää ja niistä ilmeneviä tekijöitä tilastoidaan ja seurataan. Ilmoituksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta kehitetään yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.
- Mikäli paloriski-ilmoitusten määrä kasvaa merkittävästi esimerkiksi pelastuslain säädösmuutoksesta johtuen, resursseja ja niiden kohdentamista on tarpeen mukaan korjattava.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Niistä tehtävien johtopäätösten perusteella tulee ryhtyä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niihin varautumiseksi ja tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Pelastuslaitoksen pääasiallinen pelastuslain 43§:n mukainen onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta toteutetaan riskianalyyssissä ja sen laadinnan yhteydessä. Riskianalyysi käsittää pääsääntöisesti neljän vuoden tarkastelujakson, jolloin onnettomuuksien tilastollisille muutoksille on yleensä nähtävissä kehitystrendejä. Riskianalyysin tilastollinen tarkastelu toteutetaan koko Uudenmaan alueen tilastopohjalla, jolloin myös käytettävissä oleva tilastoaineisto on laajempi ja kattavampi. Riskianalyyssiä täydentää Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen omat, palvelutuotantoa ohjaavat suunnitelmat ja ohjeistukset, joita päivitetään riskianalyyssissä tehtyjen havaintojen perusteella. Näistä muodostuu kokonaisuus, jonka mukaan palvelutuotanto on rakennettu vastaamaan kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä monitahoisiin uhkiin. Uudenmaan riskianalyyssiä päivitetään vähintään kahden-kolmen vuoden välein.

Riskianalyyssissä toteutettu tilastollinen onnettomuusseuranta sisältää:

- Tehtävämäärien ja tehtäviin käytettyjen henkilötyötuntien tilastot
- Pelastusyksiköiden tehtäväsidonnaisuus
- Vakavat henkilövahingot
- Keskimääräistä vakavammat tilanteet
- Keskeisimmät päivittäiset onnettomuusriskit
- Laskennalliset onnettomuusvahingot

Pelastuslaitoskohtainen vuosittainen onnettomuustapahtumien määrä, taajuus ja toistuvuus on varsin pieniä, joten vuosittaisesta seurannasta saatavien johtopäätösten tekeminen ei ole aina välttämättä luotettavaa. Yksittäisellä tapahtumalla on suppeaan aineistopohjaan tukeutuvassa tarkastelussa merkittävä tilastollinen vaikutus, esim. ihmisiin tai omaisuuteen kohdistuvissa tilastotiedoissa.

Pelastuslaitoksen palontutkintatoiminta tukee osaltaan palvelutuotannon tuottamisen kohdentamista ja tarkoituksenmukaisuutta vallitsevaan toimintaympäristöön ja onnettomuuksien kehityksen seurantaan. Pelastuslain 379/2011 41 § mukaisesti palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnet-

tomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Pelastuslaitoksen palontutkinta (kappale 4.1.2.) toteuttaa ja pyrkii tunnistamaan onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Palontutkinnassa huomiota kiinnitetään tapahtuneiden onnettomuuksien yhtäläisyyksiin tai jonkin ilmiön toistuvuuteen. Toiminta on osa tutkintakohtaista prosessia, joten sitä ei toteuteta säännöllisesti tietyn määrävälein. Havainnot tehdään toteutuneista onnettomuuksista tai onnettomuusuhista, joten ilmiöiden tai toistuvuuksien tunnistaminen voi ajoittua usean vuoden tarkastelujaksolle.

Pelastuslaitoksen tilannekeskus ylläpitää kokonaisvaltaista tilannekuvaa alueen onnettomuuksista ja keliolosuhteista, sekä muista ilmiöistä. Mikäli alueella esiintyy voimakkaita luonnonilmiöitä tai esimerkiksi liukkauden ja huonon ajokelin vuoksi onnettomuusriski on normaalia korkeampi, annetaan pelastuslaitoksen sosiaalisen median kanavilla toimintaohjeita, sekä turvallisuusviestintää. Pelastustoiminnassa toimintaympäristön seuranta ja onnettomuuksien kehityksen havainnointi on käytännössä jatkuvaa päivittäistä toimintaa. Sitä tehdään sekä omassa toiminnassa että yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Päivittäinen päiväkohtainen tilannearviointi toiminta-alueesta toteutetaan pelastustoiminnan ja ensihoidon välillä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyysi luo perustan sille, että pelastustoimen palvelut suunnitellaan ja mitoitetaan riskien ja uhkien mukaisesti. Riskianalyysiin sisältyvä pelastuslain 43§ mukainen onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuraaminen on lähtökohtaisesti yksi merkittävä osa koko palvelutuotannon suunnittelua. Riskianalyysistä tehtävät johtopäätökset puolestaan ohjaavat palvelutasopäätöksen kautta toteutettavien toimenpiteiden käynnistämistä.

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan kaikilla palveluilla on myös oma merkityksensä onnettomuuskehityksen seurantaan. Työntekijöiden laajat ja monipuoliset työnkuvat sekä tiivis yhteistyö muiden viranomaisten kanssa (Luku 4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä) edistävät osaltaan tapahtuneista onnettomuuksista, tilastoista ja toimintaympäristöhavainnoista tehtävien johtopäätösten viemistä käytäntöön. Vastuualueen kuukausittaiset palaverit ja säännöllinen yhteys muihin viranomaisiin mahdollistavat toiminnan muutoksen nopeallakin aikavälillä.

Esimerkiksi palontutkinnan yhteydessä tehdyt, lyhyemmän aikavälin havainnot ja niihin liittyvät tarvittavat toimenpiteet voidaan käynnistää tarpeen mukaan varsin nopeasti. Mikäli toimenpiteen käynnistämisen tarve ei ole pikainen, voidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelutuotantoa kohdentaa ja suunnitella vuosittain laadittavalla onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmalla.

Pelastuslaitoksen johtoryhmä seuraa toimintaympäristön muutoksia neljännesvuosittain. Seurantaan tukee Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen turvallisuusfoorumi, joka toteuttaa myös alueellista tilannekuvaa yhteistyössä kuntien kanssa. Johtoryhmä päättää tarvittavista palvelutuotannon muutoksista, mikäli toimintaympäristön muutokset tai onnettomuuksien kehitys ovat sellaisia, jotka vaikuttavat merkittävästi palvelutuotantoon. Johtoryhmän päätöksiä perusteella vastuualueet tekevät omat tarvittavat toimintasuunnitelmapäivitykset. Tämän lisäksi vastuualueet päivittävät vuosittain

omat, vastuualueita koskevat suunnitelmat. Toimintaa ohjaavien suunnitelmien toteutumista seurataan kuukausittain vastuualueiden kuukausipalaverissa, jossa on mukana vastuualueiden päällystöviranhaltijat.

Pelastuslain 379/2011 43 §:n mukainen onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta edistää osaltaan pelastustoimen järjestämiselle määriteltyjen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteutumista. Strategisista tavoitteista keskeisimpiä tavoitteita ovat:

- Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
- Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperustaisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
- Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta ei toteuteta pelastuslaitoksessa erillisenä palveluna tai toimintona. Onnettomuuksien ja niiden uhkien seuranta sisältyy keskeisesti riskianalyysin laadintaan ja palontutkintaan.
- Seurannan painopisteenä riskianalyysissä on:
 - Tehtävämäärien ja tehtäviin käytettyjen henkilötyötuntien tilastot
 - Pelastusyksiköiden tehtäväsidoisuus
 - Vakavat henkilövahingot
 - Keskimääräistä vakavammat tilanteet
 - Keskeisimmät päivittäiset onnettomuusriskit
 - Laskennalliset onnettomuusvahingot
- Onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seurannan resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin kehityksen ja ohjauksen tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.). Onnettomuuksien kehityksen seurannan sisältyessä myös muihin palveluihin (mm. riskianalyysi, palontutkinta, tilannekeskus), myös resurssit ovat todellisuudessa tätä isommat.

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Laki hyvinvointialueista 611/2011 7§ mukaisesti hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Lisäksi hyvinvointialueiden tehtävien järjestäminen voidaan koota yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle, jos se on välttämätöntä palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi, riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävässä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi taikka muusta vastaavasta ja perustellusta syystä.

Hyvinvointialue vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle hyvinvointialueelle tai tehtävän hoitamisesta vastaa lain nojalla toinen hyvinvointialue.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei ole sopinut onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien järjestämisestä yhteistoiminnassa jonkun toisen hyvinvointialueen kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

-

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei ole sopinut onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle.

Palvelutason kehittämistarve

- Palveluun ei ole tunnistettu oleellisia kehittämistarpeita

4.1.6 Valvonta

Pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamisen valvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn valvontatoiminta perustuu pelastuslain 379/2011 78 §, jossa määritellään tehtäväksi valvoa pelastuslain toisen ja kolmannen luvun veloitteiden toteutumista. Luku 2 käsittää yleiset toimintavelvollisuudet ja luku 3 toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuudet.

Valvontatoiminta jaetaan säännölliseen määräaikaiseen valvontaan ja muuhun valvontaan. Valvontatoiminnan käytännön toteuttaminen kuvataan vuosittain päivitettävässä onnettomuuksien ehkäisy-suunnitelmassa, joka sisältää myös pelastuslain 79 §:n tarkoittaman valvontasuunnitelman.

Määräaikaiset valvontakohteet koostuvat yleisesti ottaen yrityksistä, laitoksista ja vastaavista toiminnanharjoittamiseen käytettävistä rakennuksista (ns. A1-A6 luokan erityiskohteet). A1 luokkaan kuuluvat ympärivuorokautisessa käytössä olevat rakennukset, A2 luokkaan opetus- ja päiväkotirakennukset, A3 luokkaan kokoontumis- ja liiketilat, A4 luokkaan teollisuus- ja varastorakennukset, A5 luokkaan maatalousrakennukset sekä luokkaan A6 muut edellä mainittuihin kuulumattomat kohteet erillisten määritysten perusteella. Lisäksi määräaikaisen valvonnan piiriin kuuluvat yli kahden asunnon asuinkiinteistöt. Määräaikaisen valvonnan valvontavälit vaihtelevat (6-120 kk) riskiperusteisesti kohdetyyppien ja kohteiden mukaan rakennusten käyttötarkoitukseen ja toimintaan, kokoon sekä henkilömääriin perustuen.

Muussa valvontatoiminnassa on kyse luonteeltaan epäsäännöllisestä, asiakkaan tai muun tahon veloitteisiin, tarpeisiin tai ilmoituksiin perustuvasta valvonnasta. Epäsäännölliseen valvontaan kuuluvat siten esimerkiksi yleisötapahtumien valvonta, paloriski-ilmoitusten valvonta, pelastustoimen laitteiden kunnossapidon valvonta muuten kuin määräaikaisessa valvonnassa, erheellisten paloilmoitusten seuranta ja laskutus, poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta sekä pyydytyt ylimääräiset palotarkastukset.

Pientaloja koskeva valvonta käsitellään kohdassa 4.1.6 Valvontatehtävät, paloturvallisuuden itsearviointi.

Keskeisimpänä tavoitteena valvonnalla on ennaltaehkäistä onnettomuuksia edistämällä asiakkaiden turvallisuusosaamista, organisaatioiden turvallisuuskulttuuria, ja valvomalla lakisääteisen turvallisuustason toteutumista. Lisäksi valvontatoiminnalla pyritään varmistamaan pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset onnettomuustilanteessa. Sekä määräaikainen, että epäsäännöllinen, valvonta sisältävät neuvontaa ja ohjausta lakisääteisten veloitteiden toteuttamisesta esimerkiksi pelastussuunnitelman laadinnassa.

Määräaikaisia yleisen palotarkastuksen piiriin kuuluvia luokkien A1-A6 valvontakohteita on yhteensä noin 1700, joista vuosittain valvotaan noin 520–570 kohdetta valvontavälien mukaisesti. Lukumäärä

kuvaa valvottavien kohdekokonaisuuksien määrää, valvonnan piirissä tosiasiallisesti olevien rakennusten määrän ollessa tähän moninkertainen.

Määräajoin valvottavia pelastussuunnitelmavelvollisia asuinrakennuskohteita on yhteensä noin 1000. Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennuksien valvontaväli on pääsääntöisesti 10 vuotta. Vuositasolla valvonnan kohteena on siten noin 100 asuinrakennusta. Asuinrakennukset, jotka ovat varustettuja pelastustoimen laitteilla, luokitellaan kuitenkin A6-luokkaan ja valvontavälinä käytetään pääasiallisesti 5 vuotta.

Edellisen palvelutasopäätöskauden osalta määräaikaisen valvonnan vuosittaisiin tavoitteisiin on päästy lähes 100-prosenttisesti. Vuosittainen vaihteluväli on ollut A1-A6 kohteiden osalta 98-100-prosenttia sekä asuinrakennusten ja taloyhtiöiden osalta 100-prosenttia. Muiden valvontatoimenpiteiden vuosittainen kokonaismäärä on ollut noin 1000 toimenpidettä. Näiden osalta pelastuslaitos on vastannut kaikkiin valvontavelvollisuuksiin ja asiakaspyyntöihin.

Määräaikaisen valvonnan hallinnollisia menettelytapoja- ja prosesseja, valvontavälien yhdenmukaistamista sekä toiminnan kohdentamista riskiperusteisemmaksi on kehitetty ja edistetty palvelutasopäätöskaudella.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä riskianalyysissä Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on yhteisten määrittelyjen perusteella nimetty erityistä tarkastelua vaativia kohteita yhteensä 29 kappaletta.

- Kohteen onnettomuuden vaikutukset laajat ihmisille 3 kpl
- Elintärkeiden toimintojen turvaaminen 12 kpl
- Kohteen onnettomuuden vaikutukset laajat ympäristölle 1 kpl
- Kohteen onnettomuuden vaikutukset laajat omaisuudelle 12 kpl
- Pelastustoiminnan kannalta haastavat kohteet ja toiminnot 1 kpl

Merkittävimmän riskin näistä kohteista muodostavat ulkoisen pelastussuunnitelmavelvoitteen piirissä olevat kohteet, joita itäisellä Uudellamaalla on kuusi. Kohteista Kilpilahden teollisuusalue, sekä Fortum Power and Heat Oy:n Loviisan ydinvoimalaitos ovat valtakunnallisesti merkittäviä teollisuuskohteita, joiden suuronnettomuusvaarat ovat vaikuttavuudeltaan laajoja. Riskienhallinnan valvontatoiminta toteutetaan näihin kohteisiin lakisääteisesti, yhteistyössä muiden valvovien viranomaisten kanssa. Potentiaalisesti laajalle alueelle leviävien seurausten vuoksi omatoiminen varautuminen korostuu suuronnettomuusvaarallisten kohteiden ympäristössä. Tästä syystä omatoimisen varautumisen taso on riittävästi huomioitava vaikutusalueelle tehtävässä valvonnassa, kuin myös turvallisuusviestinnässä. Lisäksi erityisten riskikohteiden osalta säädökset velvoittavat muita viranomaisia ja muita tahoja nykyistä voimakkaammin yhteistyöhön onnettomuusriskien vähentämiseksi, joten viranomaisyhteistyön tulee olla jatkuvaa ja laaja-alaista.

Riskianalyyseissä Porvoon vanha kaupunki on tunnistettu myös keskeiseksi riskikohteeksi paitsi merkittävänä kulttuurikohteena myös asumisen turvallisuuden näkökulmasta. Alueen valvonta toteutetaan pääosin samoin periaattein, kun minkä tahansa muun asuinalueen valvonta. Tämän lisäksi valvonnan ja turvallisuusviestinnän yhteensovittamista sekä menetelmien kehittämistä on aloitettu edistämään alue- ja kauppiaasyhdistyksiensä kanssa. Tavoitteena on tukea asukkaiden omatoimista varautumista sekä pelastustoiminnan toimintaedellytyksiä sekä aluetuntemusta. Menetelmien kehittämistä ja yhteistyötä tulee edelleen jatkaa.

Kaiken valvontatyön osalta panostetaan selkeän sekä oikeamuotoisen ja -aikaisen asiakaspalvelun toteutumiseen. Tämän toteutumista edistetään yhteisen valvontaprosessin kehittämistyöllä ja organisaation sisäisellä toiminnan kehittämällä. Lisäksi asiakaspalautetta seurataan ja se huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Valvonnan keskeisenä suunnitteluperusteena on hyvän hallinnon toteutuminen ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu. Epäsäännöllisessä valvonnassa valvontamäärien mahdollisimman hyvällä laskennallisella ennakkoinnilla huolehditaan siitä, ettei hallintomenettelyissä tule aiheutonta viivytystä.

Määräaikaisen valvonnan määritykset pohjautuvat pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuuspalvelujen valtakunnalliseen ohjeistukseen, jossa lähtökohtana on käytetty pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastotietokannan (Pronto) aineistoa erityyppisten kohteiden omaisuusvahinkoriskeistä. Valvonnan suunnittelussa painotetaan potentiaalista henkilövahinkoriskiä. Myös suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta ja merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskejä on pyritty huomioimaan. Valvontavälejä on mahdollista muuttaa riskiperusteisesti. Osaltaan kohdeluokkia ja valvontavälejä on myös sopeutettu toimintaympäristön tarpeiden perusteella. Määräaikaisen valvonnan toteuttaminen perustuu edellä mainittujen määrittelyjen perusteella syntyvään valvontakiertoon.

Lisäksi valvonnan palvelutuotannossa on tarkoituksenmukaista edistää ns. asiakaskokonaisuusmallia. Asiakaskokonaisuus muodostuu samalle kiinteistön omistajalle ja/tai toiminnanharjoittajalle kuuluvista valvontakohteista. Näiden kohteiden valvonnassa kerätyistä tiedoista muodostetaan kokonaiskuva asiakaskokonaisuudesta. Kokonaiskuva ja siitä tehtävät johtopäätökset sekä muut mahdolliset turvallisuuden edistämiseen liittyvät tarpeet käsitellään kootusti ja keskitetysti yhteistyössä kiinteistön omistajan sekä toiminnanharjoittajan edustajien kanssa turvallisuuden kehittämiseksi ja turvallisuustyön tukemiseksi kyseisissä kohteissa. Malli ei kuitenkaan korvaa valvontakohteissa suoritettavaa määräaikaista valvontaa, vaan ainoastaan perustuu siihen. Toiminnan tavoitteena on ensisijaisesti lisäarvon tuottaminen kohteiden turvallisuustyöhön. Mallin mukainen toiminta kohdistetaan vuosittain eri asiakaskokonaisuuteen.

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnalla edistetään osaltaan pelastustoimen järjestämiselle määritellyjä valtakunnallisia strategisia tavoitteita. Valvontatoiminnalla edistetään seuraavia valtakunnallisia pelastustoimen tavoitteita:

- Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
- Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.

- Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
- Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
- Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Valvontatoiminnan määrällisten tavoitteiden edistymistä seurataan vastuualuepalavereissa (noin 1 per kk) valvonnan tehtäväalueen toimesta, jonka lisäksi tavoitteiden edistymistä seurataan tarkemmin puolivuositain. Valvontatoiminnan laatua seurataan pääasiallisesti asiakaspalautteen muodossa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Valvontatoimenpiteet, niiden toteuttaminen sekä valvontakeinot määritellään vuosittain laadittavassa onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa
- Määräaikaisen valvonnan piirissä olevat kohteet valvotaan täysimääräisesti vuosittain OE-suunnitelmassa suunnitellusti. Tämä tarkoittaa, että
 - Määräaikaisen valvonnan piiriin kuuluvien valvontakohteiden valvontaväli on 6-120kk.
 - Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten valvonta toteutetaan määräaikaisena valvontana saman tapaan kuin A1-A6 kohteiden valvonta. Suunnitteluperusteena käytetään koko toiminta-alueen pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten 10 vuoden kiertoa.
- Epäsäännölliset valvontatoimenpiteet toteutetaan ilman aiheutonta viivytystä.
- Yksityisessä käytössä oleviin vapaa-ajan rakennuksiin ei kohdenneta säännöllistä määräaikaista valvontaa. Valvonta kohdennetaan tarvittaessa tarpeen mukaan niissä arvioidusti olevan pienemmän riskin takia ja resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen takia. Valvontatarve näihin kohteisiin määräytyy asiakkaan yhteydenotot, palontutkinnasta saatujen indikaattoreiden tai jonkun muun ajankohtaisen tarpeen mukaan.
- Pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamisen valvonnan resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin valvontatoiminnan ja rakentamisen ohjauksen tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.). Pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamisen valvonta kuuluu kuitenkin koko vastualueen henkilöstön tehtäviin.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Kehitetään valvonta- ja turvallisuusviestintämenetelmiä riskianalyyssissa luokiteltujen erityistä tarkastelua vaativien kohteiden huomioimiseksi. Menettelyt ja vuosittaiset tarpeet huomioidaan onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa.

- Kehitetään valvonnan prosesseja osana kansallista sekä Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyötä.
- Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten paloturvallisuutta edistetään kehittämällä valvonnan ja turvallisuusviestinnän keinoja yhdistämällä.
- Palvelutasopäätöskauden aikana 2024-2026 etsitään keinoja valvonnan laadun ja vaikuttavuuden edelleen kehittämiseen.
- Sisäministeriö on tehnyt päätöksen valtakunnallisen valvontasovelluksen hankkimisesta, jonka kehittämiseen osallistuvat myös pelastuslaitokset. Valvontasovelluksen kehittämistyöhön ja käyttöönottoon tarvittavat resurssit kohdennetaan sisäisin järjestelyin. Tarvittava palveluiden sisällön kehittämistyötä toteutetaan hankkeen etenemisen ja siinä ilmenneiden tarpeiden mukaisesti.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävien edellyttämiä toimenpiteitä (pelastuslaki 379/2011 78§).

Omakotitalojen (yhden tai kahden asunnon asuinrakennus) valvonnan riskinarviointi toteutetaan paloturvallisuuden itsearviointijärjestelmällä. Pientalon itsearviointilomake ja pientalon paloturvallisuusopas lähetetään vuosittain ennalta suunnitelluille alueille. Materiaalin pohjalta omistaja tai haltija arvioi elinpiirinsä turvallisuustason itsenäisesti ja toimittaa raportin tehdyistä havainnoista pelastuslaitokselle.

Itsearviointissa saatuihin vastauksiin tai vastaamatta jättämiseen reagoidaan pyrkimällä tavoittamaan kohteet neuvonnan ja valvonnan keinoin. Valvontakeinoina käytetään asiakirjavalvontaa sekä palotarkastusta. Valvonnan suorittaminen sekä valvontakeinon valinta on ohjeistettu pelastuslaitoksen valvontaohjeistuksissa. Lisäksi itsearviointikohteisiin kohdistetaan myös pistokoemaista valvontaa.

Vuosittaiset paloturvallisuuden itsearviointikohteet on jaettu postinumeralueittain siten, että kysely kohdistuu noin 2000-2800 kiinteistöön vuosittain. Omakotitalot on jaettu postinumeroiden perusteella itsearviointialueisiin 9 vuoden ajalle ja alueen kaikki paritalot yhdessä yhdelle vuodelle. Tällä aluejaolla tavoitetaan kaikki pienkiinteistöt 10 vuoden aikana.

Edellisen palvelutasopäätöskauden osalta itsearviointin määrällisiin tavoitteisiin on päästy 89-97-prosentin tavoitettavuustasolla. Paloturvallisuuden itsearviointin materiaalin toimittamisessa pelastuslaitos käyttää ulkopuolista sopimuskumppania. Materiaalin käsittelyssä pääpaino on sähköisessä asiointissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyyseissa (Riskikortti, rakennuspalot ja rakennuspalovaarat asuinrakennuksissa) on todettu, että asuinrakennuspaloista yli puolet oli ihmisen toiminnasta aiheutuneita (60 %, joista 15 % tahallisia) ja noin viidennes koneen tai laitteen viasta johtuneita paloja. Asuinrakennuspalovaaroista 75 % oli ihmisen toiminnasta aiheutuneita. Asuinrakennuspaloista ja –palovaaroista tuottamuksellisia oli vajaa 40 %, tahallisia noin 10 %, ja tahattomia hieman yli 20 %.

Yleisimmät syytymissyyt ovat (Riskikortti, muut rakennuspalot ja rakennuspalovaarat):

- sähkölaitteiden ja -asennusten viat (18 %)
- erilaisten koneiden viat (15 %)
- tahalliset tulipalot (13 %)
- tulityöt (4 %)
- valvoton ruoanvalmistus (4 %)

Paloturvallisuuden itsearviointia pyritään vaikuttamaan näihin onnettomuuden syihin sekä ihmisten omaan kotiympäristön turvallisuushavainnointiin.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin palautettujen lomakkeiden perusteella tehtävää valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdistamista tulee edelleen kehittää. Valvontaa tullee jatkossakin kohdistaa niihin kohteisiin, joissa itsearviointi on jäänyt suorittamatta tai siinä on havaittu puutteita. Kohteiden tavoittaminen, jotka eivät palauta itsearviointilomaketta, on välillä hyvinkin hankalaa. Kohdekohtaisesti välillä jopa mahdotonta, koska pelastusviranomaisella ei ole hallussaan tarkkoja asukastietoja ja yhteystietoja. Omakotitaloista on valvontaohjelmassa kiinteistön omistaja tieto, mutta omistaja ei aina ole asukas. Paritaloissa puolestaan omistaja voi olla myös yhtiö, joka osaltaan edelleen hankaloittaa asukkaiden tavoittamista.

Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmää on pyrittävä hyödyntämään myös erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden vaikutusalueella olevien asukkaiden toimintakyvyn parantamisessa onnettomuustilanteessa. Lisäksi itsearvioinnin vastauksissa ilmenevien tietojen ja niissä havaittujen turvallisuusepäkohtien hyödyntäminen palvelutuotannon kehittämisessä on kehitettävä tehokkaammaksi. Saadun tiedon perusteella turvallisuusviestinnän sisältö ja valvontakeinot voidaan sovittaa entistä paremmin uhkia vastaaviksi.

Kohdekäynteinä valvottavien itsearviointikohteiden osalta ihmisten tavoittamista on pyrittävä edistämään. Toiminnan haasteena nykytilanteessa on valvontakäyntien ajoittumien ihmisten työssäoloaikoihin, jolloin sähköisen asioinnin käyttö korostuu.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmää käytetään yhden ja kahden asunnon rakennuksiin. Yhden ja kahden asunnon rakennuksien paloturvallisuuden itsearvioinnin välinä käytetään 10 vuoden kiertoa.

- Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määritellään paloturvallisuuden itsearviointia koskevat vuosittaiset alueet.
- Paloturvallisuuden itsearviointia käytetään riskienarviointimenetelmänä valvontatoimenpiteiden kohdentamiseen. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määritellään itsearviointijärjestelmän perusteella toteutettavat valvontatoimenpiteet.
- Paloturvallisuuden itsearvioinnin resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin turvallisuusviestinnän ja palontutkinnan tehtäväalueen resursseilla (kappale 4.1.).

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Kehitetään paloturvallisuuden itsearviointimenetelmän hyödyntämistä erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden vaikutusalueella olevien asukkaiden toimintakyvyn parantamisessa onnettomuustilanteessa.
- Etsitään keinoja paloturvallisuuden itsearvioinnin laadun ja vaikuttavuuden edelleen kehittämiseen sekä kartoitetaan menetelmän hyödyntämisen laajentamista.

Kemikaalivalvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 27§ mukaisesti pelastuslaitos huolehtii muistakin muussa laissa hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaiselle säädetystä tehtävistä. Onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä keskeinen muusta lainsäädännöstä tuleva velvoite on kemikaali- ja turvallisuuslain mukainen kemikaalivalvonta.

Pelastuslaitos vastaa osaltaan vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuussääntelystä ja luvista. Velvoite säädetään työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) valmistelemissa lainsäädännössä ja säädökset koskevat, sekä fysikaalista vaaraa aiheuttavia (palo- ja räjähdysvaarallisia), että terveydelle ja ympäristölle vaarallisia kemikaaleja.

Kemikaalivalvonnan säädösperusta:

- Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005),
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015)
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012)
- Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015)
- Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (1101/2015)

Pelastuslaitoksen kemikaalivalvonta koskee kemikaalien vähäisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaa sekä säilytystä ja lisäksi kuluttajille tarkoitettujen ilotulitteiden myynnin ja varastoinnin valvontaa. Kemikaalivalvontaan kuuluu myös vaarallisten kemikaalien käyttö erikoistehosteina yleisötaapahtumissa.

Kemikaalivalvonnan viranomaisyhteistyö käsittää yhteistoimintaa erityisesti kunnan ympäristö ja -rakennusvalvontaviranomaisten, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kanssa sekä Traficomin kanssa alueella sijaitsevan vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvän ratapihan osalta. Yhteistoimintaan on kuulunut myös osallistuminen kemikaaliasiantuntijoiden verkostoihin ja kemikaaliturvallisuuden kehittämistyöryhmiin (Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyö, valtakunnallinen kemikaalivalvonnan asiantuntijaverkosto).

Vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tehdyistä ilmoituksista laaditaan lupapäätökset ja kohteissa suoritetaan tähän liittyvät tarkastukset. Muuten kemikaalien vähäisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta sekä kemikaalien säilytyksen valvonta toteutetaan määraikaisen valvonnan osana. Räjähdeiden ja vaarallisten kemikaalien tehostekäytön valvonta toteutetaan käytännössä päivystävän palotarkastajan asiakaspalvelun kautta lupapäätöksinä ja valvontakäynteinä, kuten esimerkiksi osana yleisötaapahtumien valvontaa.

Ilotulitteiden myynnin lupapäätösten käsittely ja valvonta ajoittuu vuosittain joulukuulle. Myynnin valvonta perustuu asiakkaan toimittamaan ilmoitukseen ilotulitteiden myynnistä. Ilmoitus on toimittava pelastusviranomaiselle vähintään kuukautta ennen myynnin aloittamista.

Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana kaikki kemikaaliturvallisuuslain mukaiset valvontatehtävät toteutettiin 100-prosenttisesti. Toimialueella on noin 160 ilmoitusvaraista kemikaalikohdetta ja vuodenvaihteen aikana noin 25-30 ilotulitteiden myyntipistettä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä riskianalyysissä Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on yhteisten määrittelyjen perusteella nimetty erityistä tarkastelua vaativia kohteita yhteensä 29 kappaletta. Näistä kohteet, joissa onnettomuuden vaikutukset ovat laajat ihmisille (3 kpl) ja kohteet, joissa onnettomuuden vaikutukset laajat ympäristölle (1 kpl) ovat kemikaalikohteita.

Teollisuuskohteiden vaarallisten aineiden vuodot tai räjähdysonnettomuudet ovat harvinaisia, mutta toteutuessaan ne aiheuttavat usein vaaraa kohdeorganisaatiossa työskenteleville, lähialueen asukkaille ja pelastustoimintaan osallistuville. Pelastuslaitoksella tulee olla ajantasainen kemikaalikohtetietoisuus toimialueelta. Kemikaalivalvonta on asiantuntevaa ja asiakaspalvelu tarkoituksenmukaista. Yhteistyö Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kanssa pidetään tiiviinä toimialueen kemikaalikohteiden valvontaan liittyen. Kemikaalivalvonnan ja pelastustoiminnan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa pidetään yllä yhteisten prosessien kautta.

Kemikaalivalvontaan liittyvät ilmoitukset käsitellään ilman aiheetonta viivytystä. Kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimukset huomioidaan myös määräaikaisen valvonnan yhteydessä yhdenmukaisesti ja laadukkaasti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Suoritetaan kemikaalivalvonnan lakisääteiset tehtävät täysimääräisesti ilman aiheetonta viivytystä
- Vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä säilytystä valvotaan määräaikaisen valvontatehtävien yhteydessä, kohdassa 4.1.6 (Valvonta, Pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamisen valvonta) määriteltyjen luokitusten ja vaihteluväliperiaatteiden mukaisesti.
- Kemikaalivalvonnan resurssit: Palvelut toteutetaan pääosin koko vastuualueen resursseilla kemikaalivalvonnan sisältyessä kiinteistöjen määräaikaiseen valvontaan (kappale 4.1.). Erillinen kemikaalilupahakemusten käsittely ja valvonta toteutetaan valvontatoiminnan ja rakentamisen ohjauksen tehtäväalueen resursseilla

Palvelutason kehittämistarve

- Palvelutasopäätöskauden aikana 2024-2026 etsitään keinoja kemikaalivalvonnan laadun ja vaikuttavuuden edelleen kehittämiseen.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 84§ nojalla pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Tarkastuksen toimittajalla on oikeus päästä tarkastettaviin tiloihin ja saada selvityksiä tässä laissa vaadituista varautumista koskevista suunnitelmista ja muista järjestelyistä.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos toteuttaa toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksien valvontaa pelastuslain 78§ nojalla. Toiminnan harjoittajan velvollisuuksiin kuuluvat suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyt sisältyvät myös pelastuslain luvun 3 kokonaisuuteen, joten erillisten, pelastuslain 84 §:n mukaisten valmiustarkastusten järjestämiselle Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ei ole nähnyt tarkoituksenmukaista tarvetta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

-

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslain 379/2011 84§ mukaista säännöllistä valmiuden tarkastamista ei toteuteta Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimesta.
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos toteuttaa toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksien valvontaa pelastuslain 78§ nojalla (Palvelutasopäätös, 4.1.6. valvontatehtävät).
- Eryistä vaaraa aiheuttavien kohteiden (Esim. UPS-kohteet) suuronnettomuusvalmiuksien seuranta ja toimintojen yhteensovittamista toteutetaan tiiviillä yhteistyöllä sekä lainsäädännön edellyttämien yhteistoimintaharjoitusten muodossa.

Palvelutason kehittämistarve

-

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)

Kemikaalilainsäädännön nojalla toteutettava kemikaalivalvonta on käsitelty kohdassa 4.1.6

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

Pelastustoiminnan ja siihen varautumisen resurssit

Pelastustoiminnan palvelut tuotetaan pelastustoiminnan vastualueen resursseilla, joita ovat: pelastustoiminnan palveluiden järjestäminen, kiireelliseen pelastustoimintaan varautuminen, pelastustoiminnan suunnittelu sekä pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön toteuttama sopimuspalokuntien ja sivutoimisten palokuntien ohjaamiseen.

Pelastustoiminnan vastualueen kehitys on vastuutettu pääasiassa päällystöviranhaltijoille, jota vastualueella on 12 henkilötyövuotta (htv). Lisäksi alipäällystö ja miehistö osallistuvat merkittäväällä osaamispanoksella toiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun ja ovat mukana monissa vastualueen kehittämisen tiimeissä.

Päällystö tehtävien ja -resurssien jakautuminen on esitetty seuraavassa taulukossa. Kehitys ja ohjaus tehdään tosiasiasa monihenkisissä tiimeissä, joiden jäsenillä on useita tiimiedustuksia. Taulukkoon on kirjattu se htv määrä, joka voidaan arvioida olevan päätoimisesti tehtävään käytettävissä.

Pelastustoiminnan vastualue	Pääasialliset tehtävät	Päällystöviranhaltijoiden htv
Pelastuspäällikkö	<ul style="list-style-type: none">Vastualueen johto	1
Palvelutuotanto		
Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän kehitys ja ylläpito	<ul style="list-style-type: none">Yhteistyö ja ulkoinen pelastussuunnittelu Kilpilahden teollisuusalueen kanssaYhteistyö ja ulkoinen pelastussuunnittelu Loviisan ydinvoimalaitoksen kanssaJohtamisjärjestelmän ylläpito ja kehitys	2
Pelastustoiminnan johtamisen kehitys ja hätäkeskusyhteistyö	<ul style="list-style-type: none">Pelastustoiminnan johtamistoiminnan kehittäminenHätäkeskusyhteistyö ja vastesuunnittelu, hälytysohjeen ylläpito	1
Tilannekeskustoiminta	<ul style="list-style-type: none">Tilannekeskuksen esimiestehtävätViestiliikennetuki ja suunnittelu	1
HR tiimi	<ul style="list-style-type: none">Työvuorosuunnittelu ja henkilöstöhallinta	1
Kalustotiimi	<ul style="list-style-type: none">Kaluston ylläpidon ja hankintojen suunnittelu ja toteuttaminen yhteistoiminnassa tiimien kanssa	1

Pelastustoimintaan varautuminen	<ul style="list-style-type: none">• Pelastustoiminta• CBRNE• PVAT• Pelastussukellustoiminta• Ympäristönvahinkojen torjunta <p>Tehtävä: toiminnan kehittäminen, harjoitusten suunnittelu ja niiden toteutuksen seuranta. Vastuualuetta koskevien suunnitelmien laadinta. Hankintojen esittäminen ja hankintaprosessiin osallistuminen</p>	3
Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	<ul style="list-style-type: none">• Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen- ja seuranta• Sopimuspalokuntien yhteyshenkilötoiminta	1
Sivutoiminen henkilöstö	<ul style="list-style-type: none">• Sivutoimisten paloasemien henkilöstön ohjaus	1
Tehtävät, jotka jakautuvat laajasti vastuualueella	<ul style="list-style-type: none">• Pelastustoiminnan suunnitelmien laadinta• Työvuorokohtaiset / tehtävään liittyvät esimiestehtävät• Sidosryhmäyhteistyö ja asiantuntijalausunnot• Päivystystehtävät	12 htv tehtävänkuvasta riippuen

Taulukko 5 Pelastustoiminnan päällystön resurssiasta

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoiminnan vastualueen ohjauksen, kehityksen ja suunnittelun palvelut toteutetaan vähintään yllä olevan taulukon mukaisilla resursseilla palvelutasopäätöskaudella 2024-2026

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 27 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Pelastuslaitoksen onnettomuudenaikainen viestintä ja varoittaminen käsittävät vaaratiedotteet, väestöhälyttimien käytön sekä onnettomuustiedottamisen.

Onnettomuuden aikaisesta tiedottamisesta ja väestön varoittamisesta vastaa aina pelastustoimintaa johtava pelastusviranomaisena. Tilannekeskus toimii tiedottamisen rajapintana joukkoviestimien suuntaan ja tukee pelastustoiminnan johtajaa tiedottamisessa välittämällä onnettomuustiedotteet. Suuronnettomuuksissa ja laajoissa häiriötilanteissa tiedottaminen toteutetaan pelastustoiminnan johtokeskuksesta ja sen toteutukseen nimetään erillinen esikuntahenkilö.

Vaaratiedotteen tarkoitus on varoittaa väestöä vaarallisesta tapahtumasta ja ohjeistaa vaara-alueella olevia ihmisiä suojautumaan uhalta. Vaaratiedote on mahdollista välittää sekä radiossa (alueellisesti tai valtakunnallisesti), että televisiossa (valtakunnallisesti). Vaaratiedote voidaan välittää paikallisesti myös Hätäkeskuslaitoksen 112 Suomi mobiilisovelluksen kautta. Vaaratiedotteen kattavuutta tehostetaan muulla onnettomuustiedottamisella.

Pelastustoimen tehtävien vaara- ja onnettomuustiedottaminen pyritään järjestämään aina mahdollisimman etupainotteisesti. Suuren yleisön etupainotteisella tiedottamisella voidaan sujuvoittaa pelastustoimintaa, vähentää vahinkoja ja pelastaa ihmishenkiä.

Tilanteissa, joissa väestöä uhkaa välitön vaara, pelastusviranomainen voi antaa yleisen vaaranmerkin. Yleinen vaaranmerkki on toimintavarmin ja nopein tapa tavoittaa erityisesti ulkona liikkuva väestö. Yleisen vaaranmerkin soittamiseen yhteydessä julkaistaan aina vaaratiedote, jossa yleisen vaaranmerkin soittamisen syy kerrotaan. Vaaratiedotteella voidaan tavoittaa paremmin sisätiloissa oleva väestö sekä yleisen vaaranmerkin kuuluvuusalueen ulkopuolella olevat.

Yleisen vaaranmerkin soittamiseksi alueen kuntien keskustaajamiin ja keskeisimpien riskikohteiden läheisyyteen on sijoitettu väestöhälyttimiä. Väestöhälyttimillä tavoitetaan laskennallisesti yli 70 % pelastusalueen väestöstä. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilannekeskus vastaa toiminta-alueen väestöhälyttimien ohjaamisesta ja kuukausikokeiluista. Väestöhälyttimien käynnistys voidaan suorittaa toissijaisesti myös hätäkeskuksesta. Hätäkeskus osallistuu erikseen sovitusti toiminta-alueen väestöhälyttimien kuukausikokeiluihin.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8. Kaikista väestöhälyttimistä kyetään välittämään äänimerkkien lisäksi myös puhetta ja automaattisia puheviestejä.

Onnettomuustiedottaminen kuuluu pelastustoimintaa johtavan viranhaltijan tehtäviin lähes kaikissa pelastuslaitoksen tehtävissä niiden kiireellisyydestä riippumatta. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella onnettomuustiedottamista toteutetaan mediatiedottein, liikennetiedotteilla sekä sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisessa mediassa tapahtuva viestintä on muuta onnettomuustiedottamista tukeva viestintäkeino.

Onnettomuustiedottamisella voidaan antaa vaaratiedottamista seikkaperäisempiä ohjeita tilanteessa toimimiseen, sekä informoida pelastuslaitoksen toiminnasta yleisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on kattava väestöhälytinvverkosto. Hälytinvverkostoa on kehitetty ja nykyaikaistettu usean vuoden ajan. Väestöhälyttimien määrään kategorinen lisääminen ei ole enää tarkoituksenmukaista. Mahdolliset lisäykset toteutetaan yksittäisinä lisäyksinä, mikäli

uusia isoja asuin- tai teollisuusalueita kaavoitetaan tai olemassa olevien hälyttimien asennuspaikana oleva rakennus puretaan. Päätyneellä palvelutasopäätöskaudella väestöhälytinverkostoa on ylläpidetty hälytinkohtaisella kunnossapidolla. Kunnossapitotyö on jatkuva.

Pelastuslaitoksen tilannekeskus tukee pelastustoiminnan johtajaa vaara- ja onnettomuustiedottamisessa. Pelastuslaitoksen tilannekeskus kykenee ohjaamaan itsenäisesti alueen väestöhälyttimiä, jota voidaan pitää eri verkkohäiriöiden kannalta toimintavarmana ratkaisuna. Tilannekeskuspäivystäjien osaamiseen sisältyy paikallisen maantieteen, resurssien ja riskien hyvä tuntemus, joka edesauttaa nopean ja laadukkaan vaaratiedottamisen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään olemassa olevan kiinteän hälytinverkon peitto ja tekninen toimintavarmuus vähintään nykyisellä tasolla
- Arvioidaan hälytinverkon laajentamistarvetta kuntien kaavoitus- ja rakentamissuunnitelmien perusteella
- Säilytetään pelastuslaitoksen omavarainen valmius väestöhälyttimien ohjaamiseen, jotta hälyttimet voidaan käynnistää ilman aiheetonta viivettä, esimerkiksi verkkohäiriötilanteessa
- Huomioidaan paikalliset erityisriskit vaara- ja onnettomuustiedottamista koskevissa suunnitelmissa
- Ylläpidetään henkilöstön osaamista sillä tasolla, että hälytinverkkoa käytetään tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti

Palvelutason kehittämistarve

- Ei merkittäviä epäkohtia suhteessa tunnistettuihin tarpeisiin

4.2.2 Pelastustoiminta

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Sisäministeriön asettaman toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 2012) määritelmän mukaisesti pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu viidestä osatekijästä: henkilöstön sekä kaluston määrästä ja laadusta, ennakkoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista, johtamisen organisoimista ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta.

Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymiseen vaikuttaa merkittävimmin paloasemaverkon kattavuus. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat minimivahvuuden saaminen tehtävälle, pelastusaseman lähtöaika, ajoaikaan vaikuttavat tekijät ja suunnitellun yksikön sitoutuminen toiseen tehtävään. Tällä hetkellä pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaan vaikuttavat myös puutteelliset menettelyt todellisen toimintavalmiusajan mittaamiseen onnettomuuspaikalla.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset tavoitteajat:

Ensimmäisen yksikön toiminta-valmiusajalla tarkoitetaan sitä aikaa, joka alkaa, kun ensimmäinen pelastusyksikkö vastaanottaa hälytyksen ja päättyy, kun yksikkö saavuttaa kohteen. Toimintavalmiusaika pitää siis sisällään lähtöajan, ajoajan sekä kaluston selvittämiseen kuuluvan ajan.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusajalla tarkoitetaan sitä aikaa, joka alkaa, kun ensimmäinen pelastusyksikkö vastaanottaa hälytyksen ja päättyy, kun pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Toimintavalmiusaika pitää siis sisällään lähtöajan ja ajoajan.

Pelastusjoukkueen kokoamisajalla tarkoitetaan aikaa, jossa pelastusjoukkueen tulisi olla, pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta, tilannepaikalla siitä hetkestä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa	5 kpl	50 kpl	5410 kpl	5548 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	8 kpl	8 kpl	0 kpl	-
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuo- tena.	0 kpl	1 kpl	0 kpl	-
Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	5 kpl	7 kpl	1 kpl	-
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuo- tena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	0 kpl	0 kpl	-

Taulukko 6 Riskiruuduista ja toimintavalmiusaikojen toteutumisesta niihin

Toimintavalmiusaikojen mediaanit			
	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani	8.09	07.56	08:28
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	12.13	12.18	12:32
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani	14.32	17.47	18:49

Taulukko 7 Toimintavalmiusaikojen mediaaneista

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskiruuduittain (1 km * 1 km kokoinen alue) ensimmäisen yksikön tulee saavuttaa riskiruudulle asetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 % tehtävistä. Lisäksi pelastustoiminnan toimintavalmiusajan tulee täytyä vähintään 50 % tehtävistä. Näiden tavoitteiden täyttämiseksi poikkeamia palvelutasosta on erityisesti Sipoon Söderkullassa.

Pelastuslaitoksen toiminta-alueella on yksi II luokan riskiruutu jonka 1. yksikön toimintavalmiusaika on jäänyt alle tavoitetason neljänä vuotena peräkkäin (ns. ongelmaruutu). Ruutu sijaitsee Sipoon Söderkullassa. (PRONTO-tietokanta)

Vuositasolla yksittäisissä I ja II luokan riskiruuduissa Sipoon Söderkullassa, sekä Keravan ja Sipoon rajalla sijaitsevan SOK:n logistiikkakeskuksella on toistuvia saavutettavuusongelmia ensimmäisen yksikön tavoittamisessa, sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajan täyttymisessä.

Söderkullan osalta toimintavalmiuspuutteisiin vastataan parhaiten uuden pelastusaseman rakennuttamisella, eteläisen Sipoon alueelle.

SOK:n logistiikkakeskuksen tavoitetaan jatkossa nopeammin, kun Nikkilään Öljytielle rakennettava uusi Sipoon pelastusasema otetaan käyttöön vuoden 2023 syksyllä.

Porvoon keskusta-alueella on niin ikään saavutettavuusongelmia vuosittain. Toimintavalmiutta ovat hidastaneet PRONTO tietokantaan kirjattujen syiden mukaan usein ajokeli tai liikenneruuhka. Pelastuslaitos seuraa alueen kehitystä ja sinne kohdistuvia tehtäviä.

Porvoon osalta parannusta voidaan saada esimerkiksi hälytysajoneuvojen automaattisen liikennevalojen etuusjärjestelmän käyttöönotolla. Pelastuslaitos edistää järjestelmän käyttöönottoa Porvoossa.

Haja-asutusalueilla ongelmia nousee yksittäisten ruutujen ja tehtävien osalta. Viivästyksen syynä ovat useimmiten pitkät ajomatkat, sekä vapaaehtoisen henkilöstön saatavuus tehtäville virka-aikaan. Sopimuspalokuntien elinvoimaisuus on keskeisimpiä tekijöitä avunsaannin turvaamiseksi maaseudulla. Elinvoimaiset sopimuspalokuntayhdistykset parantavat osaltaan toimintavalmiutta, palokuntasopimusten mukaisten lähtöaikojen rajoissa.

Kaupunkialueiden ulkopuolella palokuntien sopimuksenmukainen lähtöaika on useimmiten 10 minuuttia, jolloin pelastustoiminnan toimintavalmius riippuu edelleen merkittävästi päätoimisten asemien lähtövalmiudesta ja ajomatkasta. Haja-asutusalueiden tavoitettavuuden osalta keskeiseksi nousee välittömän valmiuden ylläpito ja päätoimisen pelastusaseman valmiusvajeen korvaaminen päällekkäisten tehtävien varalta.

Pelastusjoukkueen toimintavalmius on pelastuslaitoksen alueella kaiken kaikkiaan hyvällä tasolla. Lähtövalmiudeltaan nopeat sopimuspalokunnat ovat aivan keskeinen edellytys pelastusjoukkueen toimintavalmiustavoitteiden täyttymiselle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

Toimintavalmiusaikatavoitteet

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Ensimmäisen yksikön</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	6 min	10 min	20 min	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	90 %	90 %	90 %	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta	08:00			
<i>Pelastustoiminnan</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina	11 min	14 min	22 min	-
<i>Pelastustoiminnan</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	90 %	90 %	90 %	-
<i>Pelastustoiminnan</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	12:00			
<i>Pelastusjoukkueen</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	20 min	30 min	30 min	-

Taulukko 8 Toimintavalmiusaikojen tavoitteista

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitos esittää uuden pelastusaseman rakentamista Sipoon eteläiselle alueelle. Asemahanke toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja Sipoon kunnan kanssa. Uudella pelastusasemalla tullaan vastaamaan Söderkullan alueen toimintavalmiuspuutteisiin.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

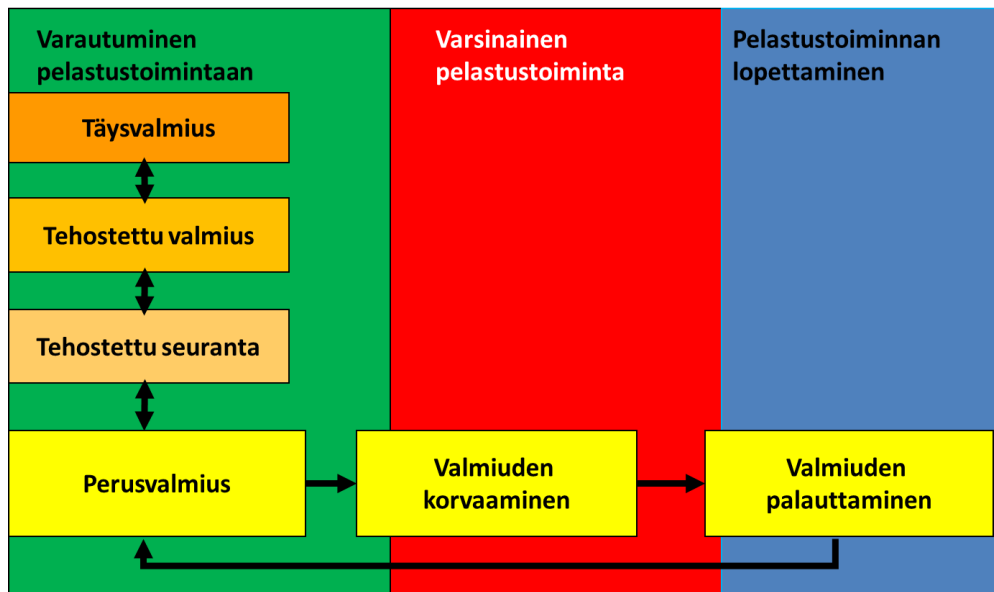
Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 32§ nojalla pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Pelastuslain 2§ mukaisesti pelastustoiminta on suunniteltava ja

järjestettävä siten, että on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoiminnan valmiuden ylläpitämiseksi ja tehtävien hoitamiseksi viivytyksettä ja tehokkaasti pelastuslaitoksella on pelastustoiminnan valmiuden säätelyprosessi.

Pelastuslaitoksen valmiuden säätely koostuu perusvalmiuden ylläpidosta ja tarvittaessa valmiuden korvaamisen toimenpiteistä, sekä valmiuden tehostamisen toimenpiteistä. Pelastuslaitoksen valmiuden säätely on esitetty alla olevassa kuvassa.

Kuva 3 Valmiuden ylläpidon vaiheet

Pelastuslaitoksen valmiuden säätelyä ja pelastustoimintatehtävien priorisointia johdetaan pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä. Päivystävä palomestari vastaa pelastuslaitoksen perusvalmiuden ylläpidosta ja päivittäistilanteiden valmiuden korvaamisen toimenpiteistä. Päivystävä päällikkö vastaa laajamittaisista valmiuden korvaamisen toimenpiteistä, sekä päättää valmiuden tehostamisesta.

Pelastuslaitoksen valmiustasoja ovat:

1. perusvalmius
2. tehostettu seuranta
3. tehostettu valmius
4. täysvalmius

Valmiuden tehostamisen toimenpiteitä ovat muun muassa johtamisvalmiuden tehostaminen (esimerkiksi johtokeskuksen perustaminen tai ylimääräisten johtoyksiköiden perustaminen), tilannekuvan ylläpitämisen tehostaminen (tilannetietojen keräämisen ja analysoinnin tehostaminen), varikkovalmiudet sekä lisäyksiköiden perustaminen.

Valmiuden tehostamistarpeen voi aiheuttaa esimerkiksi onnettomuusuhka, osallistuminen yhteistointaviranomaisen johtamaan tehtävään, lisääntynyt tarve johtamiselle yhteiskunnan häiriötilanteissa tai ongelmat pelastuslaitoksen oman toiminnan jatkuvuudenhallinnassa.

Pelastuslaitoksen valmiustasot ja valmiuden säätelyn toimenpide-esimerkit on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Valmiustaso	Perusvalmius	Tehostettu seuranta	Tehostettu valmius	Täysvalmius
Johtamisvalmius	perusvalmiuden ylläpito-ohjeen mukainen	päivystävä päällikkö jatkuva johtamisvalmius TIKE-toiminnan tehostaminen	johtokeskus perustettu ja jatkuvassa valmiudessa ylimääräinen johtoyksikkö perustettu	johtokeskus jatkuvassa johtamisvalmiudessa, ml. vss-johtamisvalmius ylimääräisiä johtoyksiköitä perustettu
Tilannekuvan ylläpito	normaali	tilannetietojen tehostettu keräys ja analyysin tehostaminen	tehostettu tilannetietojen valtakunnallinen keräys ja analyysi määrämuotoiset tilannekuvatuotteet	tehostettu tilannetietojen valtakunnallinen keräys ja analyysi määrämuotoiset tilannekuvatuotteet
Yksiköt	perusvalmiuden ylläpito-ohjeen mukainen	perusvalmiuden ylläpito-ohjeen mukainen	lisäyksiköiden perustaminen sopimuspalokuntien varikovalmiudet	vss-muodostelmat perustettu
Jatkuvuudenhallinta	normaali	jatkuvuuden tehostettu suunnittelu	jatkuvuudenhallintamenetelyjen käyttöönotto	jatkuvuudenhallintamenetelyjen käyttöönotto, ml. valmiuslain mukaiset toimivaltuudet

Taulukko 9 Valmiustasot ja valmiuden säätelyn toimenpide-esimerkit

Valmiuden säätelyprosessi on kuluneella palvelutasopäätöskaudella osoittautunut toimivaksi. Perusvalmiutta korvataan vakiintuneilla menettelyillä lähes päivittäin, ja valmiutta tehostetaan muutamia kertoja vuodessa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Vallitseva toimintaympäristön muutos, sekä paikallisesti että valtakunnallisesti, edellyttää valmiuden säätelyprosessin kehittämistä.

Pelastuslaitoksella on määriteltyinä yksityiskohtaiset kuvaukset perusvalmiuden korvaamisen kriteereistä ja toimenpiteistä. Valmiuden tehostamisen kriteeristö ja toimenpiteet on kuvattu tällä hetkellä yleisluontoisesti. Palvelutasopäätöskaudella valmiuden tehostamisen kriteeristöä ja toteutettavia toimenpiteitä tulisi määritellä yksityiskohtaisemmin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen valmiuden säätely koostuu perusvalmiuden ylläpidosta ja korvaamisesta sekä valmiuden tehostamisesta.
- Pelastuslaitoksen valmiuden säätelyä ja pelastustoimintatehtävien priorisointia johdetaan pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä.
- Pelastuslaitoksen valmiustasoja ovat:
 - perusvalmius
 - tehostettu seuranta
 - tehostettu valmius
 - täysvalmius
- Pelastuslaitoksella on ohjeistus perusvalmiuden ylläpidon ja valmiuden tehostamisen kriteereistä ja toimenpiteistä.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Palvelutasopäätöskaudella laaditaan nykyistä tarkempi ohjeistus valmiuden tehostamisen kriteereille ja toimenpiteille.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä henkilöstöstä ja kalustosta kootaan pelastustoiminnan muodostelmia. Pelastustoiminnan muodostelmalla on aina johtaja, joka on ensisijaisesti ennalta määrätty, pelastustoiminnan johtajan määräämä tai onnettomuuspaikalle ensimmäisenä saapuneen muodostelman jäsenten yhteisesti sopima henkilö.

Pelastusryhmä koostuu johtajasta, vähintään kolmesta ja enintään seitsemästä henkilöstä, sekä tehtävän mukaisista ajoneuvoista ja kalustosta.

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta, vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä (enintään 24 henkilöä).

Pelastuskomppania koostuu johtajasta, pelastustoiminnan johtajaa avustavasta esikunnasta, vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusjoukkueesta (keskimäärin 50 – 100 henkilöä).

Pelastusyhtymä koostuu johtajasta, johtokeskuksesta ja vähintään kahdesta pelastuskompaniasta tukimuodostelmineen (keskimäärin 100-300 henkilöä).

Pelastusryhmät on sijoitettu hajautetusti pelastus- ja paloasemille riskianalyysiin perustuen siten, että ensimmäinen yksikkö saavuttaa kohteen nopeasti ja pelastusryhmä voi aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Pelastus- ja paloasemien henkilöstö muodostuu päätoimisesta-, sivutoimisesta- sekä sopimuspalokuntien henkilöstöstä. Lisäksi Loviisan ydinvoimalaitoksen teollisuuspalokunnassa on päätoimista henkilöstöä ja Kilpilahden jalostamon teollisuuspalokunnassa päätoimista ja sivutoimista henkilökuntaa.

Pelastusryhmien kalusto koostuu pääasiassa pelastusyksiköstä, jota täydennetään tehtävän luonteen mukaan tukiyksiköllä esim. säiliöautolla, nostolava-autolla, tai mönkijällä. Muut pelastustoiminnan muodostelmat (pelastusjoukkue, -komppania ja -yhtymä) kootaan pelastustoimen alueella valmiudessa olevista pelastusryhmistä ja täydennetään muodostelman johtajalla.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen välitön ympärivuorokautinen valmius koostuu päätoimisten pelastusasemien (Porvoo, Sipoo ja Loviisa) työvuoroista, päivystävästä palomestarista, tilannekeskus-päivystäjästä, sekä päivystävästä päälliköstä. Häätokeskuslaitos hälyttää välittömässä valmiudessa olevan pelastusryhmän kaikille tehtäville, jonka lisäksi tehtävälle hälytetään tarvittaessa lähin tai tarkoituksenmukaisin sivutoimisen tai sopimuspalokunnan pelastusryhmä.

Tehtävälle siirtynyttä välitöntä valmiutta täydennetään ensisijaisesti varikkovalmiushälytyksillä sekä hälyttämällä päätoimista henkilöstöä vapaavuorosta. Varikkovalmiudessa olevat sopimuspalokuntalaiset korvaavat vakituisen henkilöstön välittömän lähtövalmiuden päällekkäisten tehtävien hoitamiseksi.

Suurissa ja keskisuurissa tehtävissä pelastusjoukkue tai tätä suurempi muodostelma kootaan välittömästä valmiudesta, sekä sivutoimisten ja sopimuspalokuntien pelastusryhmistä.

Pelastusryhmien suorituskykyvaatimus eri tehtävillä vaihtelee. Henkilöstön erityisosaamista vaaditaan esimerkiksi niillä tehtävillä, jotka edellyttävät pelastussukellusta (savu-, kemikaali-, tai vesisukellusta) tai erityiskaluston käyttöä (nostolavat, alukset). Erityisosaamista koskevia tarpeita on käsitelty näitä valmiuksia erikseen käsittelevissä luvuissa sekä osaamisenhallintaa koskevassa luvussa 4.2.2.4.

Työvuorosuunnittelussa huomioidaan pelastusryhmien suorituskykyvaatimukset ja erityisosaamiset. Osaamisen tasoa seurataan ja koulutusta lisätään tarveperusteisesti. Lisäksi työvuorosuunnittelussa ennakoitaan juhlapyhien ja väkimäärältään tai olosuhteiltaan poikkeavien tapahtumien vaikutukset tehtävien määrään nostamalla valmiutta tilapäisesti.

Henkilöstöryhmä	Lukumäärä	Huom.
Päällystö	12	
Päätoimiset (miehistö ja alipäällystö)		
Porvoo	10	suunnitteluvahvuus
Sipoo	5	suunnitteluvahvuus, syksystä 2023 alkaen

Loviisa	5	suunnitteluvahvuus, syksystä 2023 alkaen
Tilannekeskuspäivystäjät	6	
Sivutoiminen henkilöstö		
Askola	16	
Myrskylä	18	
Pukkila	18	
Lapinjärvi	21	
Loviisa (Ruotsinpyhtää)	14	
Sopimuspalokuntien henkilöstömäärä on kuvattu luvussa 4.4		

Taulukko 10 Pelastustoiminnan vastualueen vakituinen henkilöstörakenne aluejakoon perustuen

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen nykyinen valmiusmitoitus riittää päivittäiseen tehtävämäärään vastaamiseen. Toimintavalmiuden viivettä kasvattavat mahdolliset useat peräkkäiset keskisuuret tehtävät, kuten metsäpalot. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Pelastuslaitos seuraa säännöllisesti toimintatilastoista henkilöstön saatavuutta päivittäisille pienille ja keskisuurille tehtäville. Henkilöstöpula on havaittu ongelmaksi etenkin sopimuspalokuntien ja sivutoimisten pelastusasemien osalta, joissa toimintaan osallistuvilla on lisäksi päätoiminen työ. Tehtävälle lähtö työaikana on kansallisesti tunnustettu haaste.

Suurissa tilanteissa pelastusryhmiä hälytetään automaattisesti myös naapuripelastuslaitoksilta. Ryhmää suurempien muodostelmien vastaanottoa toiselta hyvinvointialueelta tulee kuitenkin suunnitella ja harjoitella lisää. Pelastuslaitoksen ulkopuolinen apu on keskeistä tilanteissa, joissa tehtävämäärät ovat korkeita, sekä suuronnettomuuksissa.

Pitkäkestoisten häiriötilanteiden osalta pelastuslaitos tukeutuu ulkopuoliseen apuun sekä sopimuspalokuntalaisista koostuvaan reserviin. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Uuden pelastusaseman suunnittelu eteläiseen Sipooseen asettaa tarpeita päätoimisen henkilöstön lisäämiseksi. Suunnitellun aseman osalta on laadittu alustavat henkilöstösuunnitelmat, joiden eri toteutusvaihtoehdoissa huomioidaan uuden aseman vaikutus koko pelastuslaitoksen valmiuteen.

Pelastuslaitos pyrkii olemaan vetovoimainen työnantaja. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti oppilaitosyhteistyöhön ja rakentaa positiivista työnantajakuva-alueella ja pelastusalalla. Henkilöstön hyvinvointia seurataan ja ylläpidetään laaja-alaisesti. Pelastuslaitos toteuttaa kaikissa rekrytoinneissa hyvinvointialueen menettelyjä ja hyvää hallintoa muun muassa tiedottamalla rekrytoinneista ja niiden etenemisestä aktiivisesti.

Pelastuslaitos jatkaa sivutoimisten palokuntien jäsenhankintaa ja tukee työntekijöidensä työssäjaksamista myös tässä ammattiryhmässä.

Pelastustoiminnan toimintakyvyn ja valmiusaikojen turvaaminen on edellyttänyt lisävirkojen perustamista vastuualueella. Kasvanut henkilöstömäärä, lainsäädännön muutokset sekä toiminnalliset kehitystarpeet ovat lisänneet työtehtävien määrää vastuualueella.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoiminnan vastuualueen päätoiminen resurssi pidetään palvelutasopäätöskaudella minimissään vuoden 2023 henkilöstösuunnitelman tasolla.
- Sivutoimisten pelastusasemien hälytysryhmien koko on 20 henkilöä.
- Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon pelastustoiminnan päivittäinen sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintavalmius
- Toimintavalmiuden taso ylläpidetään vähintään nykyisellä tasolla ja sen tulee perustua sisäministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen sekä toimintaympäristön muutoksien asettamiin vaatimuksiin.
- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitos jatkaa tarvittavaa henkilöstösuunnittelua eteläiseen Sipooseen suunnitellulle pelastusasemalle.
- Jatketaan hyväksi havaittua sivutoimisten palokuntien rekrytointia hälytysryhmävahvuuksien tavoitteen saavuttamiseksi
- Pelastustoiminnan vastuualueelle perustetaan tulevalla palvelutasopäätöskaudella yksi päällystötason lisävirka. Uudella viralla vastataan kasvaneeseen seurannan, ohjaamisen ja suunnittelun tarpeeseen.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoiminnan henkilöstön osaamista ylläpidetään vuosikellon mukaisilla harjoituksilla, kohdetuustumisilla sekä laajemmilla harjoituksilla.

Harjoitustoiminnan vuosikelloon kirjataan vuosittaiset pakolliset harjoitukset (sisältäen savusukellus, pintapelastaminen, kemikaalisukellus), meritoimintaharjoitukset, ensihoidon koulutukset, nostolavakoulutukset ja vesisukellusharjoitukset.

Henkilöstön pätevyyskirjataan sekä Koulumaali sovellukseen, että Numeron resurssisuunniteluohjelmaan. Työvuorosuunnittelun henkilöstöhallinnon tiimi seuraa osaltaan osaamisenhallinnan toteutumista työvuorosuunnittelun sisään rakennetuilla mittareilla. Työvuorosuunnittelussa seurataan pätevän ja pelastustoimikelpoisen henkilöstön riittävyttä eri työvuoroissa ja jaksoilla.

Toiminta-alueen riskikohteet huomioidaan osaamisen kehittämisessä kohdetutustumisien lisäksi harjoitusyhteistyöllä. Erityiskohteita hyödynnetään säännöllisesti vaativien harjoitusten harjoituskohteina.

Harjoituksista laaditaan harjoitussuunnitelmat ja toteutuminen kirjataan erilliseen seurantaan. Tiimit kehittävät harjoituksia vuosittain ja tarkastelevat osaamisen tasoa. Osaamisen mittareina käytetään suoritusten määrää ja osaamisen kehittymistä. Tiimit arvioivat vuosittain osaamisen tasoa ja kohdentavat harjoittelua sen mukaan.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Osaamisen seuranta ja hallintaa tulee jatkossa kehittää. Tähän tarpeeseen on kilpailutettu Safetypass osaamisen hallinta järjestelmä, mikä pyritään ottamaan käyttöön 2023-2024 aikana. Järjestelmällä yhdistetään nykyään ylläpidettävät erilliset kirjanpidot ja parannetaan vastuuhenkilöiden näkyvyyttä eri harjoittelumuotoihin.

Kattavampaa osaamisenhallintaa tarvitaan erityiskohteisiin liittyvien suoritteiden hallitsemiseksi. Pelastuslaitoksen alueen erityiskohteet ovat jo maantieteellisesti erittäin suuria ja niihin liittyvien tutustumiskäyntien ja harjoittelun tulee olla järjestelmällisessä seurannassa.

Henkilöstön ikääntyminen on myös haaste, mihin pyritään vastaamaan osaamisen hallinnalla siten, että vaativammissa tehtävissä (pelastussukellus) toimivat nuoremmat ja kevennettyä työtä tekevät pystytään pitämään töissä mahdollisimman pitkään.

Koulutuksia ja kurssimahdollisuuksia tarjotaan henkilöstölle aktiivisesti. Laajalla pätevöityvällä kouluttamisella pyritään vähentämään osaamisen keskittymistä tietyille henkilöille ja pienentämään tällä työvuorosuunnittelun henkilöriskiä. Työvuorovahvuuksien täytyminen edellyttää osaamisen kannalta, että henkilöstössä on riittävästi esimerkiksi pelastussukelluskelpoisia tai aluksen päälliköksi päteviä.

Tehtävien harjoittelua virtuaalisissa ympäristöissä tulisi toteuttaa enemmän tulevana vuosina.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos toteuttaa osaamisenhallintaa suunnitelmallisesti ja laatii vuosittaisen koulutuskalenterin
- Pakollisten ja pätevöityvien harjoitusten toteutumista seurataan

- Huomioidaan HIKLU riskianalyyssissä määriteltyjen erityistä huomiota vaativien kohteiden osaamiselle asettamat vaatimukset

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Osaamisen seuranta ja hallintaan tulee kehittää kokonaisvaltainen järjestelmä ja tätä tukeva toimintaohjeistus.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan henkilöstöön kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa.

Pelastajien riittävä fyysinen toimintakyky varmistetaan sisäministeriön ohjeistuksen mukaisilla FireFit-testeillä. Päätoimisen henkilöstön testaus järjestetään pelastuslaitoksen toimintakyvykoordinaattorin toimesta työvuorojen aikana. Sivutoimisille ja sopimuspalokuntalaisille järjestetään erillisiä testauspäiviä.

FireFit-testit sisältävät hapenottokyvyn submaksimaalisen polkupyöräergometria testin, lihaskunto-testin sekä kestävyyskuntoa kartoittavan mittauksen. Testit suoritetaan koko henkilöstölle samassa syklissä terveystarkastuksen kanssa 1-3 vuoden välein.

Henkilökohtainen testausyksi määräytyy FireFit-järjestelmässä testissä saavutetun ikäryhmäkohtaisen indeksitaso perusteella. Testissä saavutetun indeksitaso perusteella fyysistä testausta voidaan tihentää tai harventaa. Testien arvioinnit ja väli vuosien määräytyminen perustuvat FireFit testausohjeen suosituksiin.

Toimintakyvyn ylläpidon tavoitteena on, että henkilöstön fyysinen toimintakyky mahdollistaa pelastustoimintaan osallistumisen koko työuran ajan. Tämä toteutuu parhaiten, jos henkilöstön toimintakykyä ylläpidetään yhtäjaksoisesti pitkällä tähtäimellä, eikä niin että toimintakyvyn kehitys tähtää vain testauksessa pärjäämiseen.

Henkilöstön toimintakykyä ylläpidetään järjestämällä mahdollisuus työvuorojen aikana toimintakyvyn harjoittamiseen, simuloitujen työtehtävien, harjoitusten ja ominaisuusharjoittelun avulla. Työntekijöillä on mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi toimintakyvykoordinaattorin tuella.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Henkilöstön toimintakyvyn ylläpitoon tulee panostaa, jotta ennaltaehkäisevästi voidaan tehdä muutoksia harjoitteluun ja työskentelytapoihin tarpeen vaatiessa. Tiedon ja tietotaidon tuominen henkilöstölle helposti saataville matalalla kynnyksellä.

Toimintakykykoordinaattorin avulla sekä riittäväillä valmiuksilla asemakohtaisesti toimintakyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen työn vaatimusten puitteissa tulee jatkokehittää. Fyysisen toimintakyvyn ylläpitämiseen varataan aikaa työvuoroissa mahdollisuuksien mukaan.

- Varataan päiväohjelmasta aika ennaltaehkäisevään toimintakyvyn ylläpitoon kausittain vaihtuvin teemoin
- Madalletaan kynnystä ennaltaehkäisevän ja työ- sekä toimintakykyä tukevan harjoittelun suorittamiseen tuomalla toimintakykykoordinaattorin tietotaito henkilöstön käyttöön mahdollisimman helposti.
- Kartoitetaan toimintakyvyn ylläpitämiseen tarvittavien välineiden tilannetta, jotta välineistö on HIKLU-alueen ohjeiston mukaisesti riittävä ja toimintakunnossa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tukee aktiivisesti henkilön toimintakykyä ja työhyvinvointia yhteistyössä toimintakykykoordinaattorin ja työterveyshuollon kanssa
- Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön fyysistä suorituskykyä testataan pelastuslain 39 § ja kansallisten ohjeistusten mukaisesti.
- Toimintakyvyn ylläpitämiseen tarvittavien välineiden toimintakunto ja määrä pidetään vähintään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisen ohjeen mukaisella tasolla

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Henkilöstön ikääntyminen haastaa pelastuslaitoksen toimintaa. Pelastajien toimintakykyä tulee ylläpitää pitkäjänteisesti niin, että fyysinen toimintakyky säilyy mahdollisimman hyvänä koko työuran

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen keskeinen hälytystoiminnassa oleva ajoneuvokalusto on kuvattu oheisessa taulukossa. Keskeisen kaluston lisäksi pelastuslaitoksella on erityiskalustoa, jota on sijoitettu riskiperusteisesti. Kaluston ylläpidosta pelastustoiminnan vastuualueella vastaavat kalustomestari ja kaksi kalustonhoitajaa.

Erityiskalusto käsittää muun muassa

- viisi mönkijää,
- kaksi ilmatyynyalusta
- JVT vahingon- ja tulvantorjunta-yksikön
- öljyvahingontorjuntayksikön

Ajoneuvokaluston keski-ikä on 13 vuotta. Vuoden 2000 jälkeen hankittua kalustoa voidaan pitää käyttökunnoltaan hyvänä tai erinomaisena. Sopimuspalokuntien käytössä oleva kalusto ei kaikilta osin vastaa nykyisiä toiminnan tarpeita. Uuden kaluston hankintaa ja kierrättämistä haastaa vanhempien sopimuspalokuntien paloasemien autohallien pieni koko.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Kalustohankinnat toteutetaan vuosittaisen hyvinvointialueen investointisuunnitelman mukaisesti. Raskaan ajoneuvokaluston hankinnat suunnitellaan pitkällä aikavälillä erillisessä kiertosuunnitelmassa. Kiertosuunnittelussa on otettu huomioon uusien hankittavien raskaiden ajoneuvojen määrä ja sijoittaminen, ajoneuvokaluston ikä, kunto ja ajoneuvojen vuotuinen hälytysmäärä. Pelastuslaitoksen keskeisimmän suorituskykyyn, eli vakituisten pelastusasemien sammutusautojen hankintaväli on neljä vuotta. Säiliöautojen osalta väli on viisi vuotta. Vakituisten pelastusasemien väistyvä kalusto kierrätetään sopimuspalokunnille. Ajoneuvot pyritään hankkimaan valmiiksi kalustettuna.

Ajoneuvokohtainen elinkaarisuunnittelu

Johtautot. Päivystävän palomestarin käytössä olevan johtauton suunniteltu käyttöikä on 6 vuotta, jonka jälkeen se siirretään vara-autoksi.

Sammutusyksikkö on päätoimisen pelastusaseman käytössä 5 vuotta, jonka jälkeen se kierrätetään vara-autoksi sopimuspalokunnalle tai sivutoimiselle palokunnalle. Sammutusyksikön enimmäiskäyttöikä on 30 vuotta.

Säiliöyksiköt / Säiliösammutusyksiköt: Säiliöyksikön suunniteltu käyttöikä vakituksessa käytössä on 6 vuotta, jonka jälkeen se kierrätetään sopimuspalokunnalle tai sivutoimiselle palokunnalle tarpeen mukaan. Säiliöyksiköitä hankitaan tarvittaessa suoraan sopimuspalokunnalle tai sivutoimisille pelastusasemille. Säiliösammutusyksiköt hankitaan suoraan sopimuspalokunnalle tai sivutoimiselle pelastusasemalle. Säiliöyksiköiden ja säiliösammutusyksiköiden enimmäiskäyttöikä on 30 vuotta. Vakituksissa säiliöyksiköissä ylläpidetään vaahtosammutuskykyä.

Nostolavoille tehdään 10 vuoden käytön jälkeen perusteellisempi tarkastus. Perusteellisessa määräaikaistarkastuksessa on purettava sellaisia turvallisuuden kannalta tärkeitä kokoonpano-osia, joiden toimintakunnon tarkastaminen ei ole muutoin luotettavasti mahdollista. Nostolavan suunniteltu käyttöikä on enintään 15 vuotta.

Raskaan raivausyksikön suunniteltu käyttöikä vakituudessa käytössä on arviolta 8 vuotta. Suunnittelussa otetaan kuitenkin huomioon suoritettavat tehtävät ja ajomatkat. Raskas raivausyksikkö voidaan kierrättää sopimuspalokunnalle tai sivutoimiselle toimijalle.

Kourayksikön ja öljynvahingontorjuntayksikön suunniteltu käyttöikä on 15 vuotta.

Kalustohallintaohjelmassa seurataan kalustoon liittyvää huoltohistoriaa. Kalustohallintaohjelmalla pystytään tulevaisuudessa suunnittelemaan tulevat hankinnat ja seuraamaan kaluston kuntoa

Edellisellä päätöskaudella on uusittu kiertosuunnitelman mukaisesti:

- Hydrokopterin tilalle hankittu ilmatyynyalukset 2021 Porvoo, 2023 Loviisa ja hankitaan Sipooseen vuonna 2026
- Vakituisten sammutusyksiköihin on hankittu Cobra sammutusleikkurit

Sammutusveden kuljetuksen suorituskykyä on parannettu lisäämällä vedenkuljetuskapasiteettia lisäämällä säiliö- ja säiliösammutusautoja sekä hankkimalla kolme järeää moottoriruiskua. Tehtyjä hankintoja voidaan pitää saadun kokemuksen perusteella onnistuneina.

Pienkalustoa uusitaan suunnitellun ja ilmenevän tarpeen perusteella. Sammutusvarusteita hankitaan vuosittain 20 – 50 kappaletta. Paineilmahengityslaitteita on käytössä noin 160 kappaletta, joista uusitaan joka toinen vuosi 10 kappaletta.

Pelastusasemien ja raskaan kaluston sijoittuminen on esitetty palvelutasopäätöksen liitteenä olevalla kartalla. Liite on salassa pidettävä (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8).

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tulevissa hankinnoissa päivitetään elinkaaren päässä olevia pelastusyksiköitä, sekä panostetaan sammutusveden kuljetuskapasiteetin lisäämiseen ja raskaan pelastamisen suorituskykyyn. Keskeisiä raskaan kaluston hankintoja tulevalla päätöskaudella ovat:

- Hankitaan Porvoon pelastusasemalle uusi säiliöyksikkö ja koura-auto. Vuonna 2024 tavoitteena on korvata Porvoon nostolavayksikkö ja hankkia uusi säiliöyksikkö sopimuspalokunnille.
- Vuonna 2024 on suunniteltu hankittavan sammutuskykyinen raskas raivausyksikkö, joka sijoitetaan eteläisen Sipoon tulevalle pelastusasemalle. Raivausyksikköön haetaan EU-rahoitusta.
- 2025 hankitaan sopimuspalokuntaan sijoitettava säiliösammutusyksikkö.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kalustohankinnat määritellään vuosittain tehtävässä investointisuunnittelussa.
- Kalustohankinnat suunnitellaan ja toteutetaan määritellyn kiertosuunnitelman ohjaamana niin, ettei kalustollinen toimintakyky laske.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Raskaan pelastamisen suorituskyky edellyttää tähän tarkoitukseen sopivan yksikön suunnittelua, kalustamista ja hankintaa.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloasemaverkko muodostuu kolmesta päätoimisesta pelastusasemasta, viidestä sivutoimisesta pelastusasemasta, kahdesta teollisuuden ylläpitämästä päätoimisesta paloasemasta sekä 24:stä sopimuspalokuntien paloasemasta. Pelastusasemien lisäksi pelastuslaitoksella on käytössään meriasemia, joihin on sijoitettuna aluksia sekä öljyntorjuntakalustoa.

Kunta	Päätoiminen pelastusasema	Sivutoiminen pelastusasema	Sopimuspalokunta	Tehdaspalokunta	Kunta yhteensä
Askola		1			1
Lapinjärvi		1	1		2
Loviisa	1	1	7	1	10
Myrskylä		1			1
Porvoo	1		10	1	12
Pukkila		1			1
Sipoo	1		6		7
Yhteensä	3	5	24	2	35

Taulukko 12 Toiminta-alueen asemapaikoista kunnittain.

Pelastusasemien ja raskaan kaluston sijoittuminen on esitetty palvelutasopäätöksen liitteenä olevalla kartalla. Liite on salassa pidettävä (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8).

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Uusien pelastusasemien rakentamistarve arvioidaan toiminnallisten tarpeiden, toimintaympäristön muutoksiin perustuvan riskienarvioinnin sekä kuntien kaavoitus- ja rakentamissuunnitelmien perusteella. Toimintaympäristön muutoksiin varaudutaan ennakoivalla suunnittelulla.

Suunniteltujen aluerakenteen muutosten ja ennustetun väestönkasvun perusteella tulevaisuuden tarve paloasemaverkon laajentamiselle nousee ensimmäiseksi eteläiseen Sipooseen. Söderkullaa ei kaikilta osin tavoiteta toimintavalmiuden suunnitteluohjeen edellyttämässä puitteissa nykyisellä paloasemaverkolla (Pelastuslaitoksen toimintavalmiusaika käsitellään tarkemmin kohdassa 4.3.1.1). Söderkullaan rakennettavan uuden aseman kaavoitus on käynnistetty Sipoon kunnan toimesta.

Kuluvalle päätöskaudella uusia paloasemahankkeita on käynnistetty Sipoossa ja Loviisassa. Sipoon Nikkilän uusi pelastusaseman otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana. Öljytien varrella Nikkilän välitörmään läheisyyteen valmistuva pelastusasema tulee pienentämään avunsaantiaikaa erityisesti Söderkullaan sekä Inex Partners Oy:n logistiikkakeskuksiin.

Loviisan uuden pelastusaseman hankesuunnitelma on valmistunut kesällä 2023. Suunniteltu sijainti E18 moottoritien läheisyyteen mahdollistaa resurssien nopeampaa käyttöä koko pelastuslaitoksen alueella ja pienentää Vanhakylän taajamaan avunsaantiaikaa. Loviisan uudelle pelastusasemalle tulee suunnitelman mukaisesti myös Itä-Uudenmaan poliisin tiloja, joka tekee viranomaisten yhteistyöstä tiiviimpää ja edistää yhden luukun periaatetta Loviisassa viranomaisten kanssa asioivilla.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Paloasemaverkon laajentamistarvetta arvioidaan jatkuvasti toiminnallisten tarpeiden, toimintaympäristön muutoksiin perustuvan riskienarvioinnin sekä kuntien kaavoitus- ja rakentamissuunnitelmien perusteella.
- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitos suunnittelee yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen konsernipalveluiden ja Sipoon kunnan kanssa eteläisen Sipoon uutta pelastusasemaa

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen pelastussukelluksen (vesisukellus, kemikaalisukellus ja savusukellus) suunnittelua ja toteutusta ohjaa sisäministeriön julkaisema pelastussukellusohje (SM julkaisu 48/2007, 30.11.2009). Kyseisen ohjeen tarkoituksena on ohjata käytäntöjä, jotka edistävät pelastussukelluksen turvallisuutta.

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden kanssa tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan rajattuun sisätilaan, jossa on savua.

Savusukelluskelpoisuuden edellytyksenä on asianmukaisen koulutuksen lisäksi riittävä terveydentila ja fyysinen toimintakyky. Päätoimista ja vapaaehtoista henkilöstöä testataan vuosittain savusukelluskelpoisuuden osoittamiseksi.

Itä-Uudenmaan alueen kaikilla päätoimisilla pelastusasemilla ja teollisuuspalokunnilla on jatkuva savusukellusvalmius. Lisäksi osalla sivutoimisista- ja sopimuspalokunnista on savusukellusvalmius. Savusukellusvalmiuden omaavia sivutoimisia- ja sopimuspalokuntia on Itä-Uudenmaan alueella kahdeksan.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Vapaaehtoishenkilöstön saatavuuden vaikeudet näkyvät erityisesti savusukellusvalmiudessa. Itä-Uudenmaan alueella pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtoishenkilöstön savusukeltajien määrä oli vuonna 2014 135. Vuoteen 2022 savusukeltajien määrä oli laskenut 79 savusukeltajaan. Savusukelluskelpoisten palokuntalaisten vähenemisen takia suojaparin muodostaminen rakennuspalon alkuvaiheessa voi olla haastavaa, etenkin pelastusalueen pohjoisissa kunnissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen savuavusukellusvalmius edellyttää riittävästi tähän tehtävään koulutettua toimintakykyvaatimukset täyttävää henkilöstöä. Savusukellustehtävän aloittaminen edellyttää pelastussukellusohjeen mukaisen minimimäärän toimintakykyistä henkilöstä, jotta tehtävä voidaan turvallisesti aloittaa. Yleisellä tasolla kerrostaloasunnossa olevan tulipalon savusukellustehtävä voidaan aloittaa pelastusryhmän voimin.

Pelastusryhmän toimintavalmius vaihtelee pelastuslaitoksen alueella. Savusukellustehtävä tulisi kyetä aloittamaan riskiluokan I, II ja III alueilla toimintavalmiusohjeessa määritellyn avunsaantiajan kuluessa.

Tavoitteeseen pääsemiseksi henkilöstön määrä, osaaminen ja toimintakyky tulee ylläpitää vähintään nykyisellä tasolla. Sivutoimisen henkilöstöä tulee rekrytoida lisää. Olemassa olevan henkilöstön osallistumista savusukelluskursseille pyritään kannustamaan.

Päätoimisten pelastusasemien savusukelluskykyä ylläpidetään säännöllisellä harjoittelulla. Harjoituksia järjestetään vuosittain myös sivutoimisille ja sopimuspalokuntien savusukeltajille.

Henkilöstön fyysistä suorituskykyä seurataan FireFit-testauksin ja terveydentilaa tuetaan työterveys-huollon toimenpitein. Savusukelluskyvyn aleneminen henkilöstön ikääntyessä otetaan huomioon henkilöstösuunnittelussa, johon on rakennettu omat seurantamekanismit tätä varten.

Sammutustoiminnan kannalta huomionarvoinen asia on toimialueen kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta. Ennen itsenäisyyden aikaa (1917) rakennettuja rakennuksia on koko rakennuskannasta noin 11 %. Alueella on vanhojen rakennusalueiden lisäksi myös paljon kartanoita ja ruukkimiljöitä. Arvorakennusten tulipaloja tapahtuu pelastusalueella säännöllisesti. Vanhojen rakennusten ylläpitävätkin rakenneratkaisut voivat olla haastavia sammutusraivausta suorittaville savusukeltajille.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään savusukeltajien määrää sellaisella tasolla, että vähintään nykyiset asemapaikat ovat savusukeltavia.
- Toteutetaan vuosittaista harjoitustoimintaa kaikelle savusukeltavalle henkilöstölle riittävästi siten, että sukelluskelpoisten määrä tai osaaminen ei laske

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Rekrytoidaan jatkossakin aktiivisesti sivutoimisiin palokuntiin jäseniä henkilöstön toimintavalmiuden ja savusukellusvalmiuden parantamiseksi.

4.2.2.9 CBRN-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

CBRN kirjainlyhenne tarkoittaa kemiallisten aineiden (C), biologisten taudinaiheuttajien (B), radioaktiivisten aineiden (R) tai ydinaseiden (N) ja räjähteiden (E). CBRN-onnettomuuksiin varautuminen on osa pelastustoimintaa.

Itä-Uudenmaan alueen päätoimisilla pelastusasemilla pidetään yllä jatkuvaa valmiutta CBRN-onnettomuuksien varalta. Kemikaalisukelluksen vähimmäisvahvuudet määritellään sisäministeriön pelastussukellusohjeessa. Tehtävässä, jonka suojaustasoksi riittää roisketiivis suojaapuku ja paineilmahenkityslaite, minimivahvuus on 1+3. Kaikilla päätoimisilla pelastusasemilla on valmius toimia itsenäisesti tällaisella CBRNE tehtävällä.

Kaasutiiviin kemikaalisuojaopuvun vaatima tehtävä edellyttää vähintään 1+5 vahvuutta. Tämä vaativa kemikaalionnettomuus edellyttää vähintään pelastusjoukkueen vahvuista muodostelmaa. Kaikilla päätoimisilla pelastusasemilla on valmius muodostaa pelastusjoukkueen sisälle tätä suojaustasoa käyttävä kemikaalisukellusryhmä. Pelastusjoukkueen kemikaalisukelluksen tukitoimintoihin ja vaihtomiehistöön käytetään muita päätoimisia pelastusyksiköitä ja tukitoimintoihin koulutettuja sopimuspalokuntia.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Henkilöstön koulutuksessa huomioidaan Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysin tunnistamat erityistä huomiota vaativien kohteiden kemikaaliriskit. Osaamisen kehittämisessä tehdään yhteistyötä Loviisan ydinvoimalan ja Kilpilahden teollisuusalueen teollisuuspalokuntien ja muun turvaorganisaation kanssa.

CBRN valmiutta kehitetään yhteistyössä HIKLU alueen pelastuslaitosten ja yhteistoimintaviranomaisten kanssa. HIKLU alueen CBRNE yksiköitä ja niiden valmiutta kehitetään pelastuslaitosyhteistyönä.

Radioaktiivisten aineiden (R) torjuntavalmiutta käsitellään luvussa 4.2.2.14.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kemikaalisukellusvalmiutta ylläpidetään vakituisilla pelastusasemilla
- Sopimuspalokuntien henkilöstöä koulutetaan kemikaalisukelluksen tukitoimintoihin.
- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Koulutussuunnittelu CBRN-toiminnan osalta on nousujohteista. Toiminnassa tulee edelleen pyrkiä säännöllisempään pelastusjoukkue tason harjoitteluun.

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen vesipelastustoiminta muodostuu vesisukelluksesta, sekä pintapelastuksesta.

Vesisukelluksella kyetään pelastamaan vesisukelluslaitteita käyttäen veden varaan tai pinnan alle joutunut uhri. Pintapelastuksessa pelastaja kykenee pelastamaan veden varaan joutuneen veden pinnalta tai välittömästi veden alta. Pintapelastajalla ei ole käytössään laitesukeltajan hengityslaitetta.

Itä-Uudenmaan alueella vesipelastamiseen soveltuvaa venekalustoa on sijoitettu päätoimisille pelastusasemille ja niille sivutoimisille ja sopimuspalokunnille, joiden alueella on merkittävästi asutusta, vapaa-ajan tai muuten runsaasti ihmisiä vesistöjen läheisyydessä.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Välitöntä vesisukellusvalmiutta pidetään yllä Porvoon päätoimiselta pelastusasemalta käsin. Tämän lisäksi Loviisan päätoimisella pelastusasemalla pidetään yllä muuta vesisukellusvalmiutta henkilöstöresurssien salliessa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Vesipelastusvalmius edellyttää pelastussukellusohjeen määrittelyt täyttävää henkilöstöä, kalustoa ja harjoittelua.

Välitöntä vesisukellusvalmiutta ylläpidetään Porvoon pelastusasemalla. Vesisukellusvalmiutta hyödynnetään koko toiminta-alueella. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Vesisukellusvalmius on sijoitettuna Porvooseen keskeisen sijainnin, korkean väestökeskittymän ja alueen riskien perusteella. Toiminta-alueen vesipelastustehtävät keskittyvät onnettomuustilastoissa Porvoon joelle ja muihin Porvoon keskustan läheisiin vesistöihin. Tehtäviä kohdistuu tasaisesti myös Porvoon saaristoon. Muilla alueilla ylläpidetään pintapelastusvalmiutta ja mahdollisuuksien mukaan muuta vesisukellusvalmiutta. Valmiuden riittävyttä ja sijoittumista arvioidaan seuraamalla vesipelastustehtävien määrää.

Pelastusopiston vesisukelluskurssin suorittanut henkilöstö on sijoitettu tasaisesti Porvoon pelastusaseman työvuoroihin niin, että jatkuva vesisukellusvalmius säilyy. Pätevän henkilöstön määrää tulee lisätä, riittävä suunnitteluvahvuuden saavuttamiseksi.

Sivutoimisten ja sopimuspalokuntien pintapelastussuorituskykyä parannetaan koulutuksella ja välineistöä uusimalla. Pelastuslaitoksen venekalustoa ylläpidetään ja tarvittaessa uusitaan.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ylläpitää välitöntä vesisukellusvalmiutta toiminta-alueellaan.
- Vesisukellusvalmiudessa voidaan tilapäisesti tukeutua muiden Uudenmaan pelastuslaitosten sukeltajiin, mikäli pakottavat syyt tätä edellyttävät. Toisen laitoksen vesisukellusvalmius korvataan pelastuslaitoksen omilla vesisukeltajilla, niin pian kuin se on kohtuudella mahdollista.
- Pintapelastusvalmiutta ylläpidetään nykyisillä pelastusasemilla.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Vesisukeltajien puute aiheuttaa säännöllisesti haasteita työvuorosuunnittelussa. Pelastuslaitoksen tulee aktiivisesti kouluttaa henkilöstöstään lisää vesisukeltajia.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on pelastuslain mukainen öljyntorjuntaviranomainen alueellaan, ja varautuu öljyntorjuntaan maalla ja merellä. Itä-Uudenmaan alueella varsinaisen torjuntatyön hoitaa vakinainen pelastustoimen henkilöstö koulutettuihin vapaaehtoiisiin tukeutuen. Laajan merellisen öljyvahingon torjunta edellyttää yhteistyötä pelastuslaitosten, muiden viranomaisten ja vapaaehtoisten kesken. Pelastuslaitoksen ydintehtävänä on öljyntorjunnan nopea aloittaminen ja siten vaikutusten lieventäminen. Toiminta-alueen suurin yksittäinen riskikohde öljyvahinkojen osalta on Kilpilahden öljysatama ja jalostamoalue Porvoossa.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen öljyntorjuntakalusto on hajautettu pelastusasemille ja erillisille öljyntorjuntavarikoille. Keskeisin kalusto koostuu alusten lisäksi puomeja ja muuta torjuntavälineistöä sisältävistä konteista. Kokonaisuudessaan Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella on 11 öljyntorjunta-alusta, joista yhdeksällä voidaan kerätä öljyä. Porvoon pelastusasemalle on sijoitettuna öljyntyneiden lintujen puhdistuskontteja, joiden toimintavalmiuden ylläpito on sovittu pelastuslaitoksen ja WWF:n vapaaehtoisten kesken. Lisäksi jokainen pelastusyksikkö kykenee pienimuotoiseen torjuntaan yksiköihin sijoitetuilla imeytysaineilla ja torjuntavälineillä.

Meritoiminnan ja öljyvahingontorjunnan suunnittelu pelastuslaitoksella jakautuu öljyntorjuntaan varautumisen suunnitteluun ja erityisvaarallisten kohteiden osalta tehtävään erilliseen pelastustoiminnansuunnitteluun. Edellisellä palvelutasopäätöskaudella keskeiset öljyntorjunnan ja merellisen toiminnan suunnitelmat ja ohjeet ovat pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, öljyntorjunnan toimintaympäristöanalyysi, ja meritoimintaohje.

Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa on selvitetty pelastuslaitoksen ja sidosryhmien suorituskyvyt sekä öljyvahingontorjuntaan liittyvät tehtävät maalla ja merellä. Kuntien eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa vahingon jälkitorjunnasta. Kunnat huolehtivat tarpeen mukaan öljyn ja vahinkojätteen poistosta sekä vahinkopaikan kunnostamisesta ja muista jälkitorjuntaan liittyvistä toimenpiteistä.

Yhteistyö Kymenlaakson ja Uudenmaan pelastuslaitosten sekä Rajavartiolaitoksen kanssa on tiivistä. Avomerialueen öljyntorjunnan johtovastuu kuuluu Rajavartiolaitokselle. Pelastuslaitos osallistuu torjuntaan niin kaukana merialueella, kuin se on kaluston ja resurssien suhteen mahdollista. Rantapuhdistuksessa ja öljyntyneitä lintuja puhdistettaessa tukeudutaan vapaaehtoiseen pelastuspalveluun sekä WWF:ään. Yhteistyö Kilpilahden sataman kanssa on kiinteää ja vuorovaikutteista. Kilpilahden satama on riskin omistajana osaltaan myös velvollinen varautumaan öljyvahingontorjuntaan.

Pelastuslaitoksen meritoiminta käsittää merellisen öljyvahingontorjunnan lisäksi muita pelastustehtäviä merellä ja osallistumisen Rajavartiolaitoksen johtamaan meripelastustoimintaan. Tehtävät käsittävät ihmisten pelastustehtäviä, rakennus- ja maastopaloja saaristossa, liikennevälinepaloja sekä erilaisia tarkastus- ja varmistustehtäviä.

Vakinaisten ja sopimuspalokuntalaisten yhteisiä merellisiä harjoituksia järjestettiin edellisellä päättökautella säännöllisesti. Suurimmat alukset vaativat miehistöltä asianmukaisen pätevyyskirjan sekä riittävän määrän harjoitusta ja koulutusta vuosittain. Tarvittavan pätevyyden ja osaamisen edellyttämä koulutus määritellään meritoimintaohjeessa ja vuosittaisissa koulutussuunnitelmissa ja ne toteutetaan työvuorokoulutuksissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksella on vuosittain noin 60 öljyvahingontorjuntatehtävää.

Toiminta-alueen ylivoimaisesti suurin riski on Kilpilahden teollisuusalue, Nesteen jalostamo suurimpana toimijana. Suomenlahden pahin mahdollinen skenaario öljy- ja merionnettomuudesta, joka sitoisi myös Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen voimavaroja, on matkustaja-aluksen ja suuren öljytankkerin törmäys, jonka yhteydessä jopa 30 000 tonnia öljyä voisi vapautua mereen. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Jotta öljyntorjuntavalmiuden nykytila merialueella pystytään ylläpitämään uhkia vastaamalla tasolla, tulee aluskalustoa päivittää suunnitelmallisesti. Öljyntorjuntakalustoa päivitetään hyvinvointialueen investointisuunnitelman mukaisesti. Investointisuunnitelma on hyväksytty ajanjaksolle 2024-2027.

Yhteistyö Kymenlaakson ja Uudenmaan alueen pelastuslaitosten sekä Rajavartiolaitoksen kanssa pidetään tiiviinä. Myös yhteistyötä, sekä WWF:n, että Kilpilahden sataman kanssa jatketaan kiinteänä ja vuorovaikutteista. Pelastuslaitos on lisännyt öljyntorjunnan koulutuksen osalta yhteistyötä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK kanssa. Näitä yhteistyömuotoja tulee jatkaa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään nykyistä toimintavalmiutta merellisiin öljyntorjuntatehtäviin, muihin pelastustehtäviin sekä Rajavartiolaitoksen meripelastustoimintaan osallistumiseen.
- Yhteistyötä muiden viranomaisten, XAMK:n sekä järjestöjen kanssa jatketaan ja kehitetään.
- Aluksia ja kalustoa uusitaan nykyisen öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseksi investointisuunnitelman ja toimintaympäristön tarpeiden mukaisesti

- Pidetään tilannekuva öljyntorjuntakaluston päivitystarpeesta ajantasaisena ja jatketaan öljyntorjuntajärjestelmän täydentämistä myös muun kuin aluskaluston osalta.
- Päällystön, alipäällystön ja miehistön osaamista öljyntorjuntaan kehitetään.
- Kehitetään ja lisätään Uudenmaan pelastuslaitosten välistä yhteistyötä, erityisesti kaluston ja toimintamallien osalta.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Keskeisenä kehittämistarpeena on laatia uusi YVT –suunnitelma ja sen mukana nostaa öljyntorjunnan valmiustaso AVI:n –valvontaohjeen tasolle B.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Ihmisen pelastaminen korkealta tai maanalaisista tiloista edellyttää pääsääntöisesti pelastuslaitokselta putoamisvaarallisella alueella työskentelyä, joka ohjeistetaan ja koulutetaan erillisenä asiakokonaisuutena. Putoamisvaarallisella alueella työskentely (myöhemmin PVAT) on yleistermi, joka sisältää kattotyöskentelyn, laskeutumisen, henkilön nostot ja laskut, työskentelyn puomitikas- ja nostolava-auton korissa, sekä muun putoamisvaarallisella alueella tapahtuvan työskentelyn.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminta-alueella sijaitsee riskikohteita, joissa ihmisen pelastaminen voi edellyttää PVAT toimenpiteitä. Näitä riskikohteita ovat esimerkiksi Kilpilahden teollisuusalue, Loviisan ydinvoimalaitos, satamat, rakennustyömaat ja teollisuuskohteet yleisesti.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen PVAT valmiutta ylläpidetään ensisijaisesti päätoimisilla pelastusasemilla ja teollisuuspalokunnissa. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

PVAT toimintaa ohjataan pelastustoiminnan tehtäväalueella korkealla työskentelyn tiimissä. Tiimi kokoontuu vuosittain suunnittelemaan osaamista ylläpitävät pakolliset harjoitukset, kehittävät korkealla työskentelyn toimintamalleja ja laativat kaluston hankintaesitykset. Korkealla työskentelyyn koulutetaan kouluttajia, jotka vastaavat edelleen työvuorojen kouluttamisesta. Lisäksi nostolavan käyttöpätevyyden omaavilla henkilöillä on erillinen vuosittainen koulutusseuranta ja osaamisen varmentaminen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen PVAT toiminta pohjautuu Sisäministeriön ohjeeseen Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Ohjeessa määritellään osaamisen tasot, toimintakykyedellytykset, vähimmäisharjoitteluvaatimukset sekä kaluston laatuvaatimukset.

Sisäministeriön ohjeessa määritelty PVAT-1 tasoon pätevöittävä koulutus sisältää muun muassa hätälaskeutumista, kattotyöskentelyä sekä nostolavayksikön avustajan työskentelyä. PVAT-2 käsittää esimerkiksi pelastusryhmän suorittamaa köysipelastamista. PVAT-2 tasoa ylläpidetään päätoimisilla pelastusasemilla.

Pelastuslaitoksella on vuosina 2020 – 2022 ollut 29 tehtävää, joihin on liittynyt ihmisen pelastamistehtävä nostolavaa, tikkaita tai köysiä apua käyttäen. Valtaosa tehtävistä on sijoittunut Porvoon, Loviisan ja Sipoon alueelle.

Toiminta-alueella ei ole yli kahdeksan kerroksisia asuinrakennuksia, eikä tällä hetkellä ole tiedossa tulevaa korkeaa tai ylikorkeaa asuinrakentamista. Pelastuslaitoksen rakentamisen ohjauksesta vastaavien riskienhallinnan viranhaltijoiden ja pelastustoiminnan korkealla työskentelyn vastuuhenkilön tulee tehdä yhteistyötä alueen erityisriskien tunnistamisessa. Toimintaympäristön tuntemus luo edellytykset kalustohankinnoille ja pelastamisen toimintamallien kehittämiseksi. Pelastuslaitos ylläpitää omaa PVAT erityisosaamista vakituisilla pelastusasemilla.

Rakennuspaloihin liittyvä PVAT-1 tason köysien varassa suoritettava kattotyöskentely pyritään korvaamaan aina tai työskentelemällä nostolavalta käsin tai koneellisella raivaamisella. Palavan rakennuksen katolla työskentely tulee kyseeseen vain silloin kun rakenteet ja niiden kantavuus on hyvin tiedossa ja olosuhteet ovat riittävän turvalliset. Pelastuslaitos ei edistä palavan rakennuksen katolla työskentelyn toimintamalleja sopimuspalokunnissa tai sivutoimisen henkilöstön osalta.

Nostolavojen ensisijaiset sijoituspaikat ovat myös tulevilla päätöskaudella Porvoon ja Loviisan pelastusasemat. Uusien nostolava-autojen uudishankinnoissa huomioidaan toimintaympäristön riskikohteet.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- PVAT-2 osaamista ylläpidetään ensisijaisesti päätoimisilla pelastusasemilla.
- PVAT osaamista ylläpidetään vuosittaisella harjoittelulla.
- Toimintaympäristön riskikohteita ylläpidetään riskienhallinnan ja pelastustoiminnan tehtäväalueiden yhteistyönä.
- Toimintamallit, harjoitukset ja kalustohankinnat sovitetaan vastaamaan toimintaympäristön riskejä.

- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*
- Nostolava-autojen hankinnoissa huomioidaan toiminta-alueen aluekehitys ja olemassa olevat riskikohteet.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitoksella tulee lisätä osaamista korkealta- tai maanalaisista tiloista pelastamisen osaamista ja lisätä näihin liittyvää vaativaa harjoittelua

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen sammutusvesihuolto perustuu hajasijoitettuun liikkuvaan kalustoon ja kaupunki-alueilla sammutusvesisuunnitelmassa osoitettuihin vedenottoaikoihin. Suuria vesimääriä tarvittaessa hyödynnetään myös luonnonvesilähteitä.

Keskeisin vesihuollon kalusto on pelastuslaitoksen 14 säiliö- tai säiliösammutusautoa. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Itä-Uudenmaan alueella on yksi sammutusvesihuoltoon erikoistunut sopimuspalokunta, jolla on tähän liittyvää erityiskalustoa ja osaamista.

Suurteollisuusalueilla (Kilpilahti ja Fortum Loviisa) on oma varmennettu sammutusvesijärjestelmänsä. Kilpilahden teollisuusalueen osalta alueen teollisuuspalokunta on varautunut kohteen riskejä vastaavalla suurtehoisella pumppukalustolla. Tavanomaista tehokkaampi kalusto on erityisissä tilanteissa käytettävissä myös alueen ulkopuolisiin tulipaloihin, mikäli tämä ei vaaranna teollisuuskohteiden omaa turvallisuutta.

Lisäksi olennaista erityiskalustoa ovat siirrettävät pumput ja mönkijät, joiden avulla voidaan toteuttaa sammutusvesihuolto suuriin tulipaloihin alueella olevista vesilähteistä erillisellä letkulinjalla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riittävä sammutusveden saanti edellyttää hyvällä lähtövalmiudella olevia pelastusasemia, joihin on sijoitettu riittävästi säiliö- tai säiliösammutusautoja sekä pumppu- ja letkukalustoa. Henkilöstön tulee olla riittävän hyvin koulutettua raskaan kaluston kanssa toimimiseen, sillä vesihuollon järjestäminen edellyttää usein ajamista huonoilla tieosuuksilla.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää sammutusvesihuoltovalmiuttaan riskien kasvaessa. Suuriläpimittaista letkukalustoa tullaan hankkimaan lisää.

Alueen itäosiin (Loviisan alueelle) on tarpeen lisätä sammutusvesihuoltosuorituskykyä kouluttamalla ja varustamalla yksi alueen sopimuspalokunnista tätä toimintaa varten.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää raskaan kaluston vedenkuljetusvalmiutta vähintään nykyisellä tasolla
- Pelastuslaitos toteuttaa vesihuollon erityisvalmiutta tähän erikseen nimetyissä sopimuspalokunnissa

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Yksi vesihuoltoon erikoistunut sopimuspalokunta joutuu ruuhkaisena metsäpalokautena helpposti liiallisen tehtävämäärän kuormittamaksi. Toimintavalmiuden ja tehtävämäärän kohtuullisen jakamisen perusteella on tarkoituksenmukaista varustaa ja kouluttaa Loviisaan toinen vesihuoltoon erikoistunut sopimuspalokunta

4.2.2.14 Säteilyvaaratilanteiden pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Säteilyvaaratilanteiden suunnittelu pohjautuu sisäministeriön ja Säteilyturvakeskuksen antamiin ohjeistuksiin. Sisäministeriön säteilytilanneohjeessa määritellään toimijoiden vastuut ja tehtävät, sekä tilanteen aikainen yhteistoiminta säteilyvaaratilanteessa. Säteilyturvakeskuksen valmiusohjeissa kuvataan säteilyvaaratilanteessa suoritettavat suojelutoimet sekä säteilyuojeluperusteet ja ohjeelliset toimenpidetasot niiden toteuttamiselle.

Pelastuslaitoksen vastuulla olevien suojelutoimenpiteiden toteuttamiseksi pelastuslaitos on laatinut toimintasuunnitelmia, joilla turvataan säteilyvaaratyöntekijöiden- ja avustajien toiminta säteilyvaaratilanteessa. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain mukainen pelastustoiminnan yleisjohtajuus edellyttää ydinvoimalaitosonnettomuudessa perinteisiä onnettomuustyyppisiä laajempaa yhteistyötä ja viestintää. Laaja säteilyonnettomuus ylikuormittaisi pelastuslaitoksen resurssit.

Tilanteen kuormittavuus ja laajuus otetaan huomioon suunnittelussa. Tilanteen johtaminen edellyttää vakioituja päätöksentekopolkuja ja toimintamalleja. Toimintamallit tulisi omaksua osaksi toimintaan laajassa joukossa julkisia ja yksityisiä organisaatioita. Pelastuslaitoksen tulee edistää valtakunnallisten pelastustoimintaa koskevien toimintamallien suunnittelua.

Vakavassa ydinvoimaonnettomuudessa Itä-Uudellamaalla alueen suojelutoimet edellyttävät laajaa pelastuslaitosapua sekä muiden viranomaisten osallistumista pelastustoimintaan. Yhteistyö toiminnan suunnittelemiseksi on aktiivista muun muassa Säteilyturvakeskuksen, poliisin, Fortum Oyj:n sekä Satakunnan pelastuslaitoksen kanssa. Tätä yhteistyötä on jatkettava tiiviinä ja sitä tulee tarvittaessa laajentaa.

Säteilyvaaratilanteisiin varautumista kehitetään kaluston ja toimintamallien osalta edelleen. Säteilyvaaratyöntekijöiden koulutusta alueella lisätään ja ulkoisen pelastussuunnitelman mukaisia suojelutoimenpiteisiin erikoistuneita palokuntia koulutetaan lisää.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään pelastuslaitoksen toiminta-alueella säteilyvaaratyöntekijöiden ja avustajien osamista
- Ylläpidetään pelastuslaitoksen toiminta-alueella pelastuslaitoksen säteilyuojelutoimenpiteisiin kuuluvien tehtävien edellyttämää mittaus- ja suojavälineistöä.

Palvelutason kehittämistarve

- Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:
 - Pelastuslaitos käynnistää järjestelmällisen säteilyvaaratyöntekijäkouluttamisen henkilöstölleen sekä sopimuspalokunnille.

4.2.2.15 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoiminnan tehtävien hoitamiseksi pelastuslaitoksella on pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä, jolla varmistetaan pelastustoiminnan voimavarojen mahdollisimman tehokas ja sujuva

käyttö. Muodostelmien johtaminen ja tavoittamisjärjestelyt päivittäisonnettomuuksissa sekä suuronnettomuuksissa on kuvattu Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (SM 21/2012), pelastuslaitosten kumppanuusverkoston julkaisussa Pelastustoiminnan käsitteitä (1/2013) ja Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä pelastustoiminnan ja valmiuden ylläpidon yleisohjeessa. Johtamisjärjestelmällä ylläpidetään pelastuslaitoksen valmiutta kaikissa tilanteissa. Valmiuden ylläpitoon kuuluu muun muassa pelastustoiminnan johtamisen päivystysjärjestelyt, ympärivuorokautinen tilannekeskustoiminta ja näissä tapahtuva tilanneseuranta. Pelastuslaitoksen oma tilanneseuranta luo perusteet valmiuden ylläpitämiselle.

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistoimintasopimuksen mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii aina ylin pelastusviranomainen, joka tehtävään on hälytetty, riippumatta siitä mistä pelastuslaitoksesta hän on. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella on välittömässä johtamisvalmiudessa päivystävä palomestari, sekä virka-ajan ulkopuolella kotivarallaolossa päivystävä päällikkö.

Itä-Uudenmaan alueella tehtävälle hälytetään aina pelastusviranomainen, joka toimii pelastustoiminnan johtajana. Päivystävä palomestari toimii oletusarvoisesti pelastustoiminnan johtajana toiminta-alueella tapahtuvissa onnettomuuksissa. Käytännössä johtaminen voi tapahtua tilannepaikalla tai etäjohtamisena. Päivystävä päällikkö toimii tarvittaessa johtamisen tukena ja vastaa päällekkäisten keskusurten tehtävien johtamisesta. Päivystävä päällikkö toimii pelastustoiminnan johtajana suurissa onnettomuustilanteissa ja eri toimijoiden yleisjohtajana muiden viranomaisten liittyessä pelastustehtävään. Päivystävä palomestari ja päivystävä päällikkö vastaavat valmiuden ylläpitämisestä tekemällä tarpeelliset valmiussirrot ja lisähälytykset puuttuvan valmiuden korvaamiseksi.

Päivittäiset pienet tehtävät toteutetaan pelastusryhmän toimenpitein. Pelastusryhmää johtaa tehtävään koulutettu ryhmänjohtaja, joka voi olla päätoiminen alipäällystötutkinnon suorittanut paloiesimies tai sopimuspalokunnan yksikönjohtaja. Näiden tilanteiden pelastustoiminnan johtajana toimii tyypillisesti päätoiminen paloiesimies.

Pelastusjoukkueen johtajina toimivat päivystävä palomestari, päivystävä päällikkö tai heidän määräämänsä muu soveltuva henkilö kuten paloiesimies. Ensimmäisen onnettomuuspaikalle saapuneen yksikönjohtaja toimii tarvittaessa joukkueenjohtajana, kunnes päivystävä päällystöviranomainen tai hänen määräämänsä muu henkilö ottaa tilanteen johdettavakseen.

Pelastuskompanian johtajina toimivat päivystävä päällikkö, päivystävä palomestari tai päivystävän päällikön määräämä muu henkilö.

Suuronnettomuuksissa ja vakavissa häiriötilanteissa, tehtävän hoitamiseen liittyvien henkilöiden ja yhteistoimintatahojen määrä kasvaa merkittävästi. Päivittäisillä johtamisresursseilla ei kyetä hallitsemaan tilanteen hoitamiseen liittyvää koordinoitua sekä viranomaisyhteistyötä, jolloin tilanteen johtamista varten perustetaan pelastustoiminnan johtokeskus. Perustamisesta vastaa pelastuslaitoksen päivystävä päällikkö. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokeskus perustetaan Porvoon pelastusasemalle erillisen suunnitelman mukaisesti. Johtokeskushenkilöstö muodostetaan pelastuslaitoksen päällystöstä ja sitä voidaan vahventaa muiden pelastuslaitosten henkilöstöllä.

Pelastuslaitoksen tilannekeskus tukee ympärivuorokautisesti Itä-Uudenmaan pelastustoimintaa, onnettomuuksien ehkäisytoimintaa, ensihoitoa sekä hyvinvointialueen ja alueen kuntien toimintaa. Tilannekeskuksella on tehtäviä osana pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää, pelastuslaitoksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä turvallisuusviestinnän toteuttajana. Pelastuslaitoksen puhelin- vaihdepalvelu toimii tilannekeskuksesta käsin.

Tilannekeskus ylläpitää jatkuvasti turvallisuustilannekuvaa pelastustoiminnan valmiudesta ja pelastustoimen toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista. Näiden tilannetietojen perusteella pelastuslaitos varautuu etupainotteisesti mahdollisiin uhkatilanteisiin.

Tilannekeskus avustaa pelastustoiminnan johtajaa päivittäisissä onnettomuustilanteissa. Etenkin onnettomuustilanteiden alkuvaiheessa tilannekeskuksella on merkittävä rooli pelastustoiminnan sujuvoittamisessa muun muassa tukemalla onnettomuustiedottamista.

Suuronnettomuustilanteissa tilannekeskus liitetään osaksi pelastustoiminnan johtokeskusta ja sen normaalivahvuutta kasvatetaan hälyttämällä tilannekeskuksen henkilökuntaa vapaavuorosta. Normaalitylanteissa tilannekeskuksessa työskentelee yksi henkilö kerrallaan.

Edellisen päätöskauden tavoitteena oli vahventaa tilannekeskuksen tehtävien toteutumista henkilöstön osaamisen kehittämällä, ja lisätä etäyhteys hätäkeskuksen tietojärjestelmään. Osaamista on onnistuttu lisäämään säännöllisellä ohjeistuksen kehittämällä, koulutuksella ja osaamisen varmentamisella. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä on riittävä vastaamaan normaalitilanteen tehtävämääriin ja kuormittavuuteen. Suuronnettomuustilanteissa ja useiden päällekkäisten tehtävien osalta vapaavuorohälytykset ja naapuripelastuslaitokset huomioiva hälytysohje riittävät pääsääntöisesti turvaamaan riittävän johtamisressussin. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Pelastustoiminnan johtamisen jatkuvuutta turvataan ensimmäiseksi sillä, että alemman johtamistason henkilö kykenee siirtymään seuraavan johtamistason muodostelman johtajaksi. Tälle osaamiselle on erityisesti tarve päätoimisten paloiesimiesten kohdalla, joiden tulee kyetä tarvittaessa johtamaan pelastusryhmän sijasta pelastusjoukkuetta. Harjoitusten ja koulutusten tulee aktiivisesti ohjata henkilöstöä tähän suuntaan.

Toisen pelastuslaitoksen johtamisressurssien tehokas hyödyntäminen edellyttää pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän yhdenmukaistamista Uudenmaan pelastuslaitosten välillä. Tilannekuvan vaihtoa, harjoitusyhteistyötä ja yhteisiä tai yhteismallisia suunnitelmia tulee edelleen jatkokehittää.

Onnettomuuden aikaisen viestinnän osalta pelastuslaitoksen tulee entistä paremmin hyödyntää Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen konsernipalveluiden voimavaroja. Onnettomuusviestintää yhdessä

hyvinvointialueen johdon ja viestinnän kanssa tulee suunnitella ja harjoitella. Konsernipalveluiden tuki viestintään tulisi olemaan ensiarvoisen tärkeä esimerkiksi ydinonnettomuuden tai vaarallisen aineen onnettomuuden seurauksesta syntyvässä laajalle alueelle leviävässä terveyshaitassa. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Tilannekeskuksen palveluiden tarjontaa on tarkoitus laajentaa tulevalla päätöskaudella koskemaan koko Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta. Tähän kokonaisuuteen kuuluu hyvinvointialueen eri osastojen toimintojen tukemista ja päivystyspalveluiden hoitamista.

Riskienhallinnan henkilöstö liittyy pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään osana johtokeskuksen henkilöstöä sekä muiden toimijoiden yhteyshenkilöinä. Kuntien tai hyvinvointialueen johtoryhmän hälyttämisestä ja ryhmään lähetettävästä yhteyshenkilöstä vastaa päivystävä päällikkö ja hälytys tehdään pelastuslaitoksen tilannekeskuksesta. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Pelastustoiminnan koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain ja henkilöstö osallistuu siinä määriteltyihin johtamiskoulutuksiin. Kehittymistä tehtävissä tuetaan henkilökohtaisten vastuualueiden kautta sekä täydennyskoulutuksilla. Pelastustoiminnan johtajien osaaminen varmennetaan säännöllisesti. Henkilöstön osallistumista suuronnettomuusharjoituksiin edellytetään, sekä pelastustoiminnan että riskienhallinnan henkilöstön osalta. Rooleja eri tehtävissä kierrätetään mahdollisimman laajan johtamisosaamisen turvaamiseksi.

Pelastuslain 1.1.2024 voimaan astuvassa muutoksessa Helsingin pelastuslaitos vastaa jatkossa yhteistyöalueen pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä. Helsingin pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen voi jatkossa ottaa YTA-alueella olevan tilanteen johtaakseen, jos se on välttämätöntä pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi. Johtamisvastuun siirtyminen edellyttää yhteistä johtamisen suunnittelua Etelä-Suomen yhteistyöalueella.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään ja kehitetään pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää toimintaympäristön riskeihin pohjautuen.
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ylläpitää turvallisuustilannekuvaa ja jakaa sitä säännöllisesti sovituille sidosryhmille
 - tilannekuva kootaan ja se jaetaan keskistetysti tilannekeskuksen kautta

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisen johtamisarkkitehtuurin edistäminen lisää pelastustoiminnan johtamisen laatua ja yhdenmukaisuutta. Pelastuslain uudistuksen mukana vastaavaa yhdenmukaistamista tulee toteuttaa laajemmin Etelä-Suomen yhteistyöalueen puitteissa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos pyrkii edistämään yhteistä suunnittelua.
- Pelastuslaitoksen tulee edelleen jatkokehittää pelastuslain mukaisten tilannekuvatuotteiden ja prosessien kehitystä yhteistoiminta-alueiden kanssa.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole yhteistoiminnassa hoidettavia pelastustoimintaan kuuluvia tehtäviä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

-

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole HVA lain 611/2021 mukaisia yhteistoiminnassa hoidettavia pelastustoimintaan kuuluvia tehtäviä.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 50§ nojalla pelastusviranomaisen toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Pelastuslaitoksella on keskeisten yhteistoimintatahojen kanssa tehdyissä yhteistoimintasopimuksissa ja -muistioissa määritelty myös pelastuslaitoksen antaman virka-avun periaatteet. Virka-apua voidaan antaa tarvittaessa myös sellaiselle siihen oikeutetulle taholle, jonka kanssa virka-avun antamisesta ei ole ennakoon sovittu.

Pelastuslaitos lähtökohtaisesti antaa pyydettyä virka-apua, erityisesti kiireellisissä tilanteissa, mikäli sillä ei vaaranneta pelastuslaitoksen omien lakisääteisten tehtävien suorittamista. Virka-avun pyytäjän tulee olla toimivaltainen, ja annettavan avun tulee kuulua pelastustoimen toimialaan.

Virka-avun antamisesta päättää päivittäistilanteissa päivystävä palomestari, ja laajavaikutteisesta virka-avusta (esim. pitkäkestoisuus, merkittävät kustannukset) päivystävä päällikkö. Pelastuslaitos antaa virka-apua ennalta sovitusti myös pelastuslain 33§ mukaisen hälytysohjeen kautta (häätäkeskuksen välittämät virka-aputehtävät toiselle viranomaiselle).

Pelastuslaitoksen antama virka-apu on pääsääntöisesti kalusto- ja henkilöstöapua, sekä kuljetussuorituskyvyn käyttöä (maastossa ja vesistöissä).

Pelastuslaitos ei pääsääntöisesti osallistu virka-apuna veden kuljetukseen.

Yleisimmät pelastuslaitoksen virka-aputehtävät ovat ensihoitopalveluun liittyvät tehtävät terveysviranomaiselle. Virka-aputehtävät eivät päättäneellä palvelutasopäätöskaudella aiheuttaneet häiriöitä pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastusviranomaisen antaman virka-avun määrä on ollut kasvussa, johtuen muun muassa alueen ikärakenteen muutoksesta ja yhteistoimintatahojen suhteellisten resurssien vähenemisestä.

Pelastuslaitos pyrkii jatkossakin antamaan toimialaansa kuuluvaa, erityisesti kiireellistä virka-apua. Samalla tulee huolehtia kyvystä omien lakisääteisten tehtävien suorittamiseen, sillä virka-aputehtäviä varten ei ole varattu erillistä resurssia. Lisäksi tulee huolehtia, että virka-aputehtävät eivät kuormita kohtuuttomasti alueen sopimuspalokuntia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella on keskeisten yhteistoimintatahojen kanssa tehdyissä yhteistoimintasopimuksissa ja -muistioissa määritelty myös pelastuslaitoksen antaman virka-avun periaatteet.
- Pelastuslaitos lähtökohtaisesti antaa pyydettyä toimivaltaiselle taholle virka-apua, erityisesti kiireellisissä tilanteissa, mikäli sillä ei vaaranneta pelastuslaitoksen omien lakisääteisten tehtävien suorittamista.
- Virka-avun antamisesta päättää päivittäistilanteissa päivystävä palomestari, ja laajavaikutteisesta virka-avusta päivystävä päällikkö.
- Pelastuslaitoksen antama virka-apu on pääsääntöisesti kalusto- ja henkilöstöapua, sekä kuljetussuorituskyvyn käyttöä.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Mikäli virka-aputehtävien määrä kasvaa merkittävästi, tulee harkita nykyistä tarkemman kriteeristön muodostamista annettavan virka-avun perusteista. Kriteereillä tulee pyrkiä turvaamaan lakisääteisten tehtävien häiriötön hoitaminen.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos varautuu osaltaan vastaanottamaan oman pelastustoimialueen ulkopuolista apua. Tämä apu voi olla sisäministeriön pyytämää kansainvälistä apua tai toisen pelastuslaitoksen tai viranomaisen antamaa apua kansallisesti. Isäntämaan tukitoimien valmius tulee olla myös silloin, kun Suomea tai Uudenmaan pelastuslaitoksien toimialueita käytetään kauttakulkuun.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos voi lähettää HNS-resurssinsa (Host Nation Support) toisen tahon käyttöön, tukemaan saapuvaa apua. Tällaisia tahoja voivat olla toiset pelastuslaitokset, sairaanhoitopiirit tai muut virka-apua pyytävät viranomaiset.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tukitoimien laadukas toteuttaminen ja alueellinen järjestäminen ovat osa sisäministeriön Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – pelastustoimen strategia vuoteen 2025 – kokonaisuutta. Strategiassa määritetään, että pelastustoimen keskeisiin tehtäviin kuuluu valmius antaa ja vastaanottaa apua suuronnettomuus ja katastrofitilanteissa, jotka ovat joko ihmisen tai luonnon aiheuttamia.

Tämän strategian lisäksi, Suomen valtio on sitoutunut kansainvälisissä- ja kahdenkeskeisissä sopimuksissa ylläpitämään isäntämaan tukitoimien valmiutta sekä tarjoamaan tukea Suomen kautta kulkevalle avulle ja pelastusmuodostelmille. Näitä ovat muun muassa sopimus Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismista.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kansainvälisen avun vastaanottojärjestelyt, ns. Isäntämaan tukitoiminta (HNS), suunnitellaan yhteistoiminnassa muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa.
- Kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät isäntämaan tukitoimet ovat keskeinen osa laaja-alaisten uhkien torjuntaan liittyvää koordinoitua ja pelastustoimen operatiivista valmiutta.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Henkilöstön kouluttamista Pelastusopiston Kansainvälisen pelastustoiminnan peruskursseilla (KV-peruskurssi) lisätään.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 33 § nojalla pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Häätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslaitosten hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvussa tarkoitettuun sopimukseen perustuva yhteistoiminta ja jäljempänä 45 §:ssä pelastuslaitokselle säädetty velvollisuus antaa apua toiselle pelastuslaitokselle. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hälytysohje on yhteensovitettu muiden pelastuslaitosten kanssa osana pelastuslain 45§ mukaista yhteistyösuunnittelua. Hälytysohjeen mukaisesti hätäkeskus voi hälyttää lähimmät ja tarkoituksenmukaisimmat pelastustoiminnan muodostelmat Itä-Uudenmaan alueelle riippumatta hyvinvointialuerajoista. Vastaavalla tavalla Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen resurssit ovat käytettävissä muille pelastuslaitoksille. Resurssien käyttö aluerajoista riippumatta on vahvistettu pelastuslaitosten välisissä yhteistoimintasopimuksissa.

Hälytysohjeen laadinnassa on mahdollisuuksien mukaan osallistettu myös muita hätäkeskustoimintaan ja pelastustoimintaan osallistuvia tahoja. Pelastuslaitoksella ei kuitenkaan ole mahdollisuutta ohjata yksityiskohtaisesti muiden hätäkeskustoimintaan osallistuvien tahojen hälytysohjeen suunnittelua, sillä toimialakohtaiset toimintaperiaatteet määritellään valtakunnallisesti. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden päivittäistoiminnasta poikkeavat hälytysohjeet on laadittu yhteistyössä toimintaan osallistuvien tahojen kanssa.

Automaattisten paloilmoitinlaitteistojen hälytyskriteerit on määritelty yhteneväksi Uudenmaan pelastuslaitosten kesken.

Pelastuslaitos ylläpitää hälytysohjetta lain hätäkeskustoiminnasta 16§ mukaisessa hätäkeskustietojärjestelmässä, sekä hätäkeskustoiminnan ulkopuolisilta osin pelastuslain 48§ mukaisissa ulkoisissa pelastussuunnitelmissa ja pelastuslaitoksen muissa tietovarannoissa.

Hälytysohjeen ylläpito on ns. jatkuva prosessi, jossa resurssien hälyttämisen periaatteita ja hälytysviestiyhteyksiä tarkastellaan säännöllisesti. Säännöllisyyteen ohjaavat myös hätäkeskustietojärjestelmän jatkuva kehittyminen ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät vastuut.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristön muutos, esim. Kilpilahden alueen kehitys, sekä tietojärjestelmien ja pelastustoimen yhteistoimintarakenteiden kehitys aiheuttavat painetta tarkastella myös hälytysohjetta ja sen ylläpitoprosessia. Erityisesti pelastustoiminnan yhteistyöaluerakenne aiheuttaa muutostarpeita hälytysohjeeseen. Lisäksi lain hätäkeskustoiminnasta muutos siirtää hätäkeskustietojärjestelmän rekisterinpitovastuun hyvinvointialueelle, millä on erittäin merkittävä vaikutus nykyisiin vakiintuneisiin rakenteisiin ja menettelyihin hätäkeskustoiminnassa.

Palvelutasopäätöskauden aikana hälytysohjeprosessi tulee uudistaa vastaamaan yhteistyöaluerakennetta ja uusia rekisterinpitovastuita. Erityisesti hätäkeskustoiminnan pelastustoimen tehtävien henkilötietojen rekisterinpitovastuun siirtyminen Hätäkeskuslaitokselta hyvinvointialueille aiheuttaa merkittäviä hallinnollisia muutoksia. Hyvinvointialueen tulee varautua tähän myös henkilöresursilla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hälytysohje laaditaan ja ylläpidetään siten, että hätäkeskus voi hälyttää lähimmät ja tarkoituksenmukaisimmat pelastustoiminnan muodostelmat Itä-Uudenmaan alueelle riippumatta hyvinvointialuerajoista. Vastaavalla tavalla Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen resurssit ovat käytettävissä muille pelastuslaitoksille.
- Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden päivittäistoiminnasta poikkeavat hälytysohjeet on laadittu yhteistyössä toimintaan osallistuvien tahojen kanssa.
- Pelastuslaitos ylläpitää hälytysohjetta hätäkeskustietojärjestelmässä, sekä hätäkeskustoiminnan ulkopuolisilta osin pelastuslain 48§ mukaisissa ulkoisissa pelastussuunnitelmissa ja pelastuslaitoksen muissa tietovarannoissa.
- Hälytysohjeen ylläpito on jatkuva prosessi, jossa resurssien hälyttämisen periaatteita ja hälytysviestiyhteyksiä tarkastellaan säännöllisesti.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Keskeisimmät kehitystarpeet liittyvät pelastustoimintaan ja hätäkeskustoimintaan liittyvien tahojen (erityisesti poliisi ja ensihoitopalvelu) kanssa tehtävään pelastustoiminnan ja hälytysohjeen suunnitteluun. Muiden toimialojen hälytysohjesuunnittelua tehdään lähtökohtaisesti valtakunnallisesti, eikä paikallisia erityistarpeita voida ottaa kaikilta osin huomioon. Pelastuslaitos pyrkii vaikuttamaan suunnitteluprosessiin palvelutasopäätöskaudella valtakunnallisten hätäkeskustoiminnan- ja muiden yhteistyömekanismien kautta.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 45§ nojalla pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat on otettava huomioon laadittaessa 33 §:n mukaista hälytysohjetta.

Pelastuslaitos on laatinut pelastuslaitosavusta yhteistoimintasopimuksen tai -muistion kaikkien naapuripelastuslaitosten kanssa, sekä tämän lisäksi muiden Uudenmaan alueen pelastuslaitosten sekä Keski-Suomen ja Etelä-Savon pelastuslaitosten kanssa.

Sopimuksissa tai -muistioissa on kuvattu pelastuslaitosavun antamisen periaatteet, kuten käytettävissä olevat resurssit ja niiden hälyttämisen periaatteet, pelastustoiminnan johtamiseen liittyvät vastuut ja menettelyt sekä pelastuslaitosavun kustannukset.

Pelastuslaitoksen antama ja vastaanottama pelastuslaitosapu on ns. päivittäistehtävissä maksutonta. Pitkäkestoisissa tehtävissä erikseen sovittavasta pelastuslaitosavusta laskutetaan apua antavan tahon kustannusten kattamiseksi.

Muun kuin hälytysohjeeseen perustuvan pelastuslaitosavun antamisesta ja pyytämisestä päättää päivystävä palomestari. Pitkäkestoisissa tehtävissä avun antamisesta ja pyytämisestä päättää päivystävä päällikkö.

Pelastuslaitosapua suunnitellaan säännöllisesti, osana hälytysohjeen ylläpitoprosessia ja tilannekuvan ylläpidon menettelyjä. Yhteistoimintasopimuksia ja -muistioita tarkastellaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.

Pelastuslaitos antaa tarvittaessa pelastuslaitosapua muille pelastuslaitoksille pelastuslain 45§ mukaisesti, vaikka avusta ei ole erikseen kirjallisesti sovittu.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Ns. päivittäistehtävien pelastuslaitosapu toimii vakiintuneesti ja hyvin. Toimintaympäristön muutos, muun muassa lisääntynyt suuren alusöljyvahingon riski Suomenlahdella, aiheuttaa paineita tarkentaa laajamittaisen pelastuslaitosavun antamisen ja vastaanottamisen järjestelyjä.

Tuleva pelastustoiminnan yhteistyöaluejärjestely aiheuttaa muutoksia pelastuslaitosavun suunnitteluun ja järjestelyihin. Palvelutasopäätöskaudella pelastustoiminnan avunantosunnitelmat tulee päivittää yhteistyöaluemekanismin mukaisiksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella on yhteistyösopimukset tai -muistiot naapuripelastuslaitosten kanssa pelastuslaitosavun antamisesta ja vastaanottamisesta. Sopimukset päivitetään palvelutasopäätöskaudella pelastustoiminnan yhteistyöaluemekanismin mukaisiksi osana yhteistyöalueen pelastustoiminnan suunnittelua. Sopimukset tarkastetaan ja päivitetään tarvittaessa vuosittain.
- Sopimuksissa tai -muistioissa on kuvattu pelastuslaitosavun antamisen periaatteet, kuten käytävissä olevat resurssit ja niiden hälyttämisen periaatteet, pelastustoiminnan johtamiseen liittyvät vastuut ja menettelyt sekä pelastuslaitosavun kustannukset.
- Pelastuslaitoksen antama ja vastaanottama pelastuslaitosapu on ns. päivittäistehtävissä maksutonta. Pitkäkestoisissa tehtävissä erikseen sovittavasta pelastuslaitosavusta laskutetaan apua antavan tahon kustannusten kattamiseksi pelastuslain 98§ mukaisesti.
- Muun kuin hälytysohjeeseen perustuvan pelastuslaitosavun antamisesta ja pyytämisestä päättää päivystävä palomestari. Pitkäkestoisissa tehtävissä avun antamisesta ja pyytämisestä päättää päivystävä päällikkö.
- Pelastuslaitos antaa tarvittaessa pelastuslaitosapua kaikille pelastuslaitoksille pelastuslain 45§ mukaisesti, vaikka avusta ei olisikaan erikseen kirjallisesti sovittu.

Palvelutason kehittämistarve

- Keskeinen kehittämistarve liittyy palvelutasopäätöskaudella voimaan tulevaan pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen ja siihen liittyvään suunnitteluelvoitteeseen. Yhteistyöalueella tehtävä pelastuslaitosavun suunnittelu tehdään tällöin pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen (Helsingin kaupungin pelastuslaitos) johdolla. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen tulee osallistua kyseiseen suunnittelutyöhön.

4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen tehtävänä on yhteen sovittaa eri toimijoiden pelastustoimintaan varautumista suur-onnettomuuksissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (Pelastuslaki 376/2011 46 §). Pelastuslaitokset laativat alueensa onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Niiden yhteistyötahojen, jotka ovat velvollisia antamaan virka- tai asiantuntija-apua pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, on laadittava pelastuslaitoksen johdolla, ja yhteistoiminnassa keskenään, tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on laatinut yhteistoimintasuunnitelmat keskeisten paikallisten sidosryhmien kanssa. Yhteistoimintasuunnitelmat on laadittu seuraavien sidosryhmien kanssa; poliisi, puolustusvoimat, HUS, säteilyturvakeskus, sosiaali- ja kriisipäivystys ja ympäristönsuojelu.

Osa pelastuslain 47 § mukaisesta yhteisestä suunnittelusta kytkeytyy muihin lakisääteisiin suunnitelmiin, kuten ulkosiin pelastussuunnitelmiin tai onnettomuustyyppikohtaisiin toimintaohjeisiin.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tulee edelleen syventää muistioiden ja suunnitelmien välissä tapahtuvan tiedonvaihdon ja harjoittelun osalta.

Sovittuja linjauksia ja yksittäisiä toimintamalleja on olemassa myös muiden toimijoiden kanssa, mutta niitä tulee edelleen jatkaa suunnitelmaksi. *Sisältää poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään ajantasaisia yhteisiä toimintasuunnitelmia vähintään nykyisten toimijoiden kesken

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Tarkastetaan yhteistoimintamuistioiden ajantasaisuus ja tarkoituksenmukaisuus.
- Jatketaan tai aloitetaan yhteistoimintasuunnitelmien laadintaa niiden paikallisten toimijoiden kanssa, joiden kanssa suunnitelmaa ei vielä ole.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 379/2011 47§ nojalla pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslain 30§ nojalla pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien ja hyvinvointialueen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa.

Pelastuslaitoksen pelastustoiminnan suunnittelua tehdään mahdollisimman laajasti Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyönä. Esimerkkeinä yhteisestä suunnittelusta ovat Uudenmaan alueen yhteiset viestiliikenteen sekä pelastustoiminnan ja valmiuden johtamisen ohjeet. Pelastustoiminnan onnettomuustyyppikohtaista suunnittelua on toteutettu myös erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisissa pelastussuunnitelmissa.

Pelastuslaitoksen pelastustoiminnan suunnitelmavalmius on kohtuullisella tasolla. Riskianalyyssissä tunnistettuihin erityiskohteisiin on laadittu erilliset pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat tai toimintatapatmallit.

Pelastustoiminnan suunnitelmavalmiudessa on myös puutteita. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Pelastuslaitos kohdistaa pelastustoiminnan suunnitteluun laskennallisesti noin 2 htv.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riskianalyyssissä tunnistettuihin riskikohteisiin on pääosin varauduttu pelastustoiminnan suunnitelmin. Toisaalta esimerkiksi laaja-alainen alusöljyvahinko vaatii vielä nykyistä tarkempaa jatkosuunnittelua. Tätä suunnittelua tehdään pelastuslain 47§ mukaisesti Rajavartiolaitoksen johdolla.

Uusien alueiden kaavoitus- ja suunnitteluvaiheessa tuetaan alueen kuntia, jotta sammutus- ja sammutusjätevesiin liittyvät asiat tulevat huomioitua riittävällä tavalla.

Keskeinen pelastustoiminnan suunnitteluun vaikuttava tekijä on palvelutasopäätöskaudella voimaan tuleva pelastustoiminnan yhteistyöalue, ja siellä yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen (Helsingin kaupungin pelastuslaitos) johdolla tehtävä pelastustoiminnan suunnittelu. Pelastustoiminnan yhteistyöalueella tulee olemaan merkittävä vaikutus pelastustoiminnan suunnitteluprosesseihin ja pelastustoiminnan johtamisen järjestelyihin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää Sisäministeriön asetuksen 1368/2018 mukaisia suunnitelmia ajantasalla
- Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti pelastustoiminnan yhteistyöalueella tapahtuvaan pelastustoiminnan suunnitteluun.
- Pelastustoiminnan suunnittelu pyritään toteuttamaan lähtökohtaisesti yhteistyöalueen laajuksena.
- Puuttuvat tai vanhentuneet pelastustoiminnan suunnitelmat laaditaan ja päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana:
 - sammutusvesisuunnitelma

- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*
- Pelastustoiminnan suunnitteluun kohdistetaan 2 htv työpanos.

Palvelutason kehittämistarve

- Pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan suunnittelun käynnistäminen palvelutasopäätöskauden aikana.
- Tunnistettujen suunnitelmapuutteiden korjaaminen palvelutasopäätöskauden aikana
 - sammutusvesisuunnitelma
 - *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain (379/2011) 48 §:ssä mukaisiin erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin tulee laatia sisäministeriön asetuksen (1286/2019) mukainen ulkoinen pelastussuunnitelma.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on kuusi ulkoisen pelastussuunnitelman vaativaa kohdetta; Loviisan ydinvoimalaitos, Hindsbyn varasto, Sköldvikin ratapiha, Borealis Polymers Oy, Neste Oil Oyj sekä Bewi Styrochem Finland Oy. Näistä Kilpilahden teollisuusalueella sijaitsevat kohteet muodostavat toimintoiltaan, riskeiltään ja turvallisuusjärjestelyiltään kokonaisuuden, johon laaditaan tästä yhteinen ulkoinen pelastussuunnitelma.

Suunnitelmat laaditaan ja päivitetään yhteistoiminnassa kohteiden toiminnanharjoittajien kanssa. Ulkoiset pelastussuunnitelmat tulee tarkistaa, korjata ja päivittää tarpeen vaatiessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Suunnitelmien päivityskierros toteutetaan minimissään samassa rytmissä kuin kolmen vuoden välein pidettävät lakisäätteiset ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoitukset.

Suuronnettomuusriskeistä ja niihin varautumisesta tiedotetaan lähialueen asukkaita ja toimijoita koteihin jaettavalla turvallisuustiedotteella, joka sisältää muun muassa tietoa erityiskohteen vaaroista ja toimintaohjeet suuronnettomuustilanteisiin. Tiedote pitää jakaa uudelleen, jos ulkoisiin pelastussuunnitelmiin tehdään oleellisia muutoksia, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein. Tiedotteet tulee löytyä jatkuvasti myös pelastuslaitoksen verkkosivulta. Suunnitelmat on päivitetty vaatimusten mukaisesti ja niiden sisältö tarkastetaan säännöllisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos jatkaa ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvää vakiintunutta toimintarytmiä.

Pelastuslaitos huomioi toiminnassaan suuronnettomuusharjoitusten harjoituspalautteet, sekä aluehallintoviraston arviot. Harjoituspalautteet huomioidaan ulkoisessa pelastussuunnitelmassa sekä seuraavassa harjoituksessa.

Pelastuslaitos kohdistaa ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaan ja ylläpitoon laskennallisesti noin 2 htv.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ulkoisia pelastussuunnitelmia tarkistetaan, korjataan ja päivitetään aina tarpeen vaatiessa tai vähintään kolmen vuoden väliajoin.
- Ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevia harjoituksia (SM asetus 1286/2019 10§) järjestetään kolmen vuoden välein.
- Koteihin jaettava turvallisuustiedote päivitetään ja jaetaan vähintään viiden vuoden välein tai aina tarpeen vaatiessa.

Palvelutason kehittämistarve

- Tunnistettujen tarpeiden perusteella ei noussut erityistä kehittämistarvetta

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

Pelastuslaitoksella ei ole sellaisia SM:n asetuksessa määrittelemättömiä suunnitelmia, joista olisi tarkoituksenmukaista päättää palvelutasopäätöksessä.

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8. Sopimuspalokunnat suorittavat laajasti sammutus- ja pelastustehtäviä palokuntasopimuksessa sovittujen työnjakojen mukaisesti. Tyypillinen keskisuuri tulipalo sammutukseen osallistuu päätoimisen, sivutoimisten ja sopimuspalokuntien pelastusryhmiä.

Sopimuspalokunnat liitetään hälytystehtävälle hälytysohjeen mukaisesti tai pelastustoiminnan johtajan päätöksellä. Hätäkeskus hälyttää tehtävälle lähimmät ja tarkoituksenmukaisimmat pelastustoiminnan muodostelmat. Käytännössä sopimuspalokuntien asemapaikat ja yksiköt ovat pääsääntöisesti aina mukana hätäkeskuksen hälyttämässä vasteissa pois lukien ne pienimuotoiset tehtävät, jotka hoidetaan päätoimisen työvuoron voimin. Lisäksi sopimuspalokunnat huolehtivat merkittävässä määrin välittömän valmiuden korvaamisesta varikkovalmiuksin, päätoimisen yksikön ollessa pitkäkestoisella tehtävällä.

Osa sopimuspalokunnista osallistuu pelastuslaitoksen turvallisuusviestintään, jota käsitellään tarkemmin luvussa 4.1.1.

WWF:n vapaaehtoisten käyttäminen pelastustoiminnassa on kuvattu ympäristövahinkoja käsittelevässä luvussa 4.2.2.11.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen toiminta-alueeseen kuuluu laaja maaseutu, kyläkeskuksia sekä saaristoa. Näiden alueiden pelastustoiminnan palveluiden järjestäminen on tarkoituksenmukaisinta järjestää paikallisten vapaaehtoisten toimin.

Pelastuslaitoksen alueelle sijoittuvat kansallisesti merkittävät riskikohteet yhdessä muiden suuronnettomuusriskien kanssa edellyttävät pelastuslaitokselta valmiuden koota pelastuskomppanian ko koisia muodostelmia. Komppanian nopea muodostaminen on käytännössä mahdollista vain sopimuspalokuntien henkilöstön avulla.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää nykyinen sopimuspalokuntien määrä ja varmistaa niiden toiminnan jatkuvuus. Tämä edellyttää, että sopimuspalokunnat täyttävät palokuntasopimuksissa määritellyt ehdot kuten lähtöajat ja vahvuudet.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sopimuspalokuntien osallistuminen pelastustoimintaan järjestetään palokuntasopimusten ehtojen mukaisesti
- Sivutoimisten paloasemien toiminta järjestetään sivutoimisten palokuntien toimintaohjeen mukaisesti

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Sopimuspalokuntien jäsenrekrytointia tulee kehittää ja tukea.
- Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän mukaisten kurssien riittävä tarjonta. Savusukelluskurssin vuosittainen järjestäminen, jotta savusukelluskelpoisten määrä ei ainakaan laskisi nykyisestä tasosta. Haasteena on pätevien kouluttajien riittävyys kursseille.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntia palokuntasopimuksessa määriteltyjen kriteerien perusteella. Sopimuspalokunnille maksettavien korvausten määrä perustuu palokuntasopimukseen.

Toiminnan kehittämisessä pelastuslaitos ja sopimuspalokunnat työskentelevät yhdessä sovittujen tavoitteiden kautta ja vastavuoroisesti niin että molemmat osapuolet osallistuvat aktiivisesti toiminnan kehittämiseen.

Pelastuslaitos huolehtii sopimuspalokuntien riittävästä toiminnan ohjauksesta ja viestinnästä. Tämä sisältää tarvittavien ohjeiden, koulutuksen ja neuvonnan tarjoamisen sopimuspalokunnille. Lisäksi pelastuslaitos viestii aktiivisesti sopimuspalokuntien kanssa, jotta tiedonkulku ja yhteistyö olisi sujuvaa.

Yleisesti ottaen sopimuspalokuntatoimintaan osallistuminen on mielekkäämpää, jos sopimuspalokunnalla on riittävästi pelastustoimintaan liittyviä tehtäviä. Tätä voidaan osaltaan tukea tarjoamalla sopimuspalokunnalle laadukasta koulutusta ja kurssitusta, joka ajallaan mahdollistaa pelastuslaitokselle palokunnan laajempaa hyödyntämistä erilaisissa tehtävissä ja lisää myös tekemisen mielekkyyttä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Sopimuspalokuntien jäsenmäärä ja aktiivisuus vaihtelevat merkittävästi. Elinvoimaisilla palokunnilla on aktiivista harjoitus- ja yhdistystoimintaa, joka edesauttaa uusien jäsenten hankintaa ja vanhojen osallistumista.

Sopimuspalokunnille tarjotaan mahdollisuus toimintojensa kehittämiseen sopimuspalokunnan osoittamien valmiuksien perusteella. Pelastuslaitoksen tarveharkinnan jälkeen tuetaan sopimuspalokuntia erikoistumaan erikseen määritellyn tehtävän/tehtävien hoitamiseen. Tämä tiedetysti lisää harjoitusaktiivisuutta.

Sopimuspalokuntia kannustetaan yhteistyöhön toisten palokuntien kanssa. Sopimuspalokuntien välinen yhteistyö mahdollistaa osaamisen vaihtoa yhdistysten välillä. Osa sopimuspalokunnista on järjestänyt itsenäisesti palokuntien keskinäisiä yhteisharjoituksia. Tiivis yhteistyö mahdollistaa palokuntayhdistyksen vaihdon matalammalla kynnyksellä, mikäli sopimuspalokunnan jäsen muuttaa pelastusalueen sisällä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntia palokuntasopimusten ehtojen täyttämässä:

- aktiivisella viestinnällä
- järjestämällä koulutuksia ja harjoituksia
- hyödyntämällä sopimuspalokuntien olemassa olevia suorituskykyjä tehokkaasti
- Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien jäsenhankintaa yhdessä palokuntien kanssa sovittujen periaatteiden mukaisesti
- Sopimuspalokunnan ja pelastuslaitoksen välisillä vuosittaisilla keskustelutilaisuuksilla pyritään selvittämään mitä sopimuspalokunta ja pelastuslaitos odottavat toisiltaan

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien tulee yhdessä etsiä menetelmiä ja toimintamalleja jäsenhankinnan tehostamiseen.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Tällä hetkellä terveystarkastuksien piiriin kuuluvat sopimuspalokuntien savusukeltajat. Mehiläinen Oy toimii työterveyspalveluiden tarjoajana. Pelastuslaitoksen alueella, eli Porvoossa, Sipoossa ja Loviisassa, on kolme työterveyshuollon toimipistettä, joissa tarjotaan monipuolisia ja eritasoisia työterveyshuollon palveluita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Jatkossa tulee selvittää mahdollisuutta laajentaa terveystarkastukset koskemaan kaikkia sopimuspalokuntien hälytysosaston jäseniä. Haasteena palveluntuottajan henkilöstöresurssien riittävyys ja lisääntyvät kustannukset.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sopimuspalokuntien ja sivutoimisten palokuntien henkilöstö kuuluu säännöllisten terveystarkastusten piiriin

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Seurataan ja tuetaan etupainotteisesti sopimuspalokuntien savusukeltajien fyysistä toimintakykyä. Tähän työhön hyödynnetään toimintakykykoordinaattorin työpanosta. Työkyvyn ylläpito edellyttää sopimuspalokuntalaisen, toimintakykykoordinaattorin ja työterveyshuollon välistä hyvää tiedonkulkua ja vuoropuhelua.
- Aloitetaan valmistelu säännöllisten terveystarkastusten laajentamiseksi kaikkiin sopimuspalokuntalaisiin ja sivutoimiseen henkilöstöön.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Sivutoimisen ja vapaaehtoisen pelastushenkilöstön peruskoulutus hankitaan ostopalveluna alueelliselta pelastusliitolta. Pelastusliiton ja pelastuslaitoksen välille on laadittu palvelusopimus koulutuksen tuottamisesta. Koulutustilaisuuksien määrän määrittelee pelastuslaitos koulutustarpeen mukaisesti.

Koulutussuunnitelman mukaisesti vuosittain tarjotaan kattavasti koulutusjärjestelmän mukaisia kursseja. Lisäksi tarvittaessa järjestetään lisäkursseja, mikäli kertynyttä koulutuspainetta ilmenee.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Peruskoulutusjärjestelmän mukaista koulutusta tulee olla tarjolla riittävällä tasolla palokuntasopimusten ja sivutoimisten miehittämien asemien toimintavalmiuksien ylläpitämiseksi.

Tavoitteena on saada alueen sivutoimisten ja vapaaehtoisten palokuntien koulutustasoa ja suorituskykyä nostettua. Tarvetta olisi etenkin savusukelluskykyisen henkilöstön lisäämiseksi. Savusukelluskurssien järjestäminen on kuitenkin haasteellista, sillä suorituskykyvaatimukset täyttävää henkilöstöä ei ole saatavilla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tilaa sopimuspalokuntalaisten ja sivutoimisten koulutusjärjestelmän mukaisia kursseja toiminnallisten tarpeiden perusteella
- Pelastuslaitos viestii aktiivisesti kurssien järjestämisestä
- Pelastuslaitos seuraa sopimuspalokuntien koulutusvaatimusten täyttymistä

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Koulutussuunnitelma tulee tehdä pitkälle aikavälille yhteistyössä pelastuslaitoksen, koulutuksen tuottajan sekä palokuntien kanssa. Resursseihin koulutuksen järjestämiseen sekä henkilöstön motivointiin tarvittavan toimintakyvyn saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi tulee panostaa.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa poikkeusoloissa tapahtuvasta väestön suojaamisesta ja sen suunnittelusta sekä muiden toimijoiden kuten hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen ja alueen

kuntien vastuulla olevan suunnittelun ohjaamisesta. Pelastuslaitos ylläpitää kokonaiskuvaa muiden toimijoiden väestönsuojeluun varautumisesta. Laitoksella on omat ajantasaiset evakointeja koskevat suunnitelmat.

Väestön suojaamista koskeva suunnittelu on Itä-Uudellamaalla perustunut huolelliseen evakuointisuunnitteluun. Koska alueella sijaitsee kaksi ydinvoimalaitosta (Loviisan voimalaitos) ja Pohjoismaiden suurin kemianteollisuuden alue öljyjälöstamoineen (Kilpilahden teollisuusalue), evakuointisuunnittelu on ollut välttämätöntä myös normaaliolojen onnettomuus- ja häiriötilanteita varten. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimi varautuu tarvittaessa evakuoimaan hoitolaitoksissa olevat sekä kotihoidon piirissä olevat, kuten vanhukset ja vammaiset.

Vaara- ja hätätilanteissa viranomaiset varoittavat väestöä uhkaavasta, välittömästä vaarasta väestöhälyttimien avulla annettavalla yleisellä vaaramerkillä ja siihen liittyvällä vaaratiedotteella, jossa annetaan toimintaohjeita ja varoitetaan vaarallisesta tilanteesta. Vaaratiedote välitetään monien kanavien kautta, kuten radiossa, teksti-TV:n sivulla 112, tarvittaessa televisiokanavilla niin sanottuna juoksevana tekstinä, matkapuhelimissa 112 Suomi -sovelluksella, YLE:n uutisvahtisovelluksessa sekä asianomaisten viranomaisten verkkosivuilla ja tiedotteina. Sodan aikana yleinen vaaramerkki ohjaa suojautumaa välittömästi lähimpään väestönsuojaan. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää väestöhälytinväestönsuojeluverkkoa, huomioiden alueelliset riskikohteet.

Pelastusalueella ei ole yleisiä väestönsuojia, vaan suurin osa väestönsuojista on taloyhtiöiden ja työpaikkojen suojia. Lisäksi alueella on muutama niin sanottu yhteissuoja. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.* Väestönsuojia koskeva ohjaaminen toteutuu pääasiassa kiinteistöjen määräaikaisen valvonnan yhteydessä. Väestönsuojia ja varautumista koskevaa neuvontaa toteutetaan kiinteistön omistajille pelastussuunnittelun ohjaamisen yhteydessä. Pelastuslaitos ylläpitää rekisteriä toiminta-alueen väestönsuojista. Yhteensä Itä-Uudellamaalla on väestönsuojapaikkoja n. 64 000, mitä voidaan asukasmäärään ja alueen maaseutumaiseen luonteeseen suhteutettuna pitää riittävänä.

Pelastuslaitoksen poikkeusolojen ja sodan ajan pelastustoiminta perustuu pelastuskomppanioihin, jotka muodostetaan pää- ja sivutoimisen henkilöstön lisäksi sopimuspalokuntalaisista. Näiden avulla hoidetaan myös pelastuslain mukaiset väestönsuojeluun kuuluvat pelastustoiminnan tehtävät. Väestönsuojeluun käytettävien muodostelmien koulutus on suunnitteluvaiheessa. Samalla kartoitetaan myös muiden vapaaehtoistoimijoiden mahdollisuudet toimia osana väestönsuojeluorganisaatiota. Itä-Uudenmaan alueella ei ole tällä hetkellä käytössä alueellista suojelulohkojärjestelmää.

Sodan uhan ja sodan aikana pelastuslaitos tukee omatoimista varautumista ja suojautumista tehostetulla monikanavaisella turvallisuusviestinnällä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen tehtävänä on huolehtia väestönsuojelun johtamisjärjestelmien perustamisesta, ja valmiutta tähän tulee jatkossa parantaa. Kokonaisuudessaan valmius väestönsuojelutehtäviin on tyydyttävä. Johtamisjärjestelmässä ja -valmiudessa sekä henkilöstön koulutuksessa on puutteita.

Pelastuslaitos vastaa myös sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista, Puolustusvoimien kanssa yhteistyössä laadittavan sotilaallisen voimankäytön uhka-arvion mukaan. Viranomaisyhteistyö uhka-arvion laatimiseksi tulee aloittaa yhteistyössä Uudenmaan aluetoimiston sekä Kaartin jääkäriyrykmentin kanssa.

Pelastuslaitoksen tavoite on vahvistaa väestönsuojeluorganisaationsa toimintaa sitouttamalla siihen alueen sopimuspalokuntia sekä mahdollisia kolmannen sektorin järjestötoimijoita. Organisointi nojaa puolustusvoimien kanssa tehtävään alueelliseen uhka-arvioon. Lisäksi arvioidaan alueen merkittävien teollisuuskohteiden vaikutus kokonaisuuteen.

Eryteisesti väestönsuojelun suorituskykyä pyritään kohdentamaan alueille, jotka olisivat todennäköisimmin aseellisen vaikuttamisen kohteita.

Pelastuslaitos kehittää myös valmiuttaan Euroopan Unionin pelastuspalvelumekanismiin kautta lähetettävän kansainvälisen avun vastaanottamiseen (HNS-valmius) laajoissa ja pitkäkestoisissa onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa. Valmiuden rakentaminen tapahtuu yhteistyössä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa (HIKLU-yhteistyö).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Itä-Uudenmaan evakuointisuunnitelmat sekä muut väestön suojaamiseen liittyvät suunnitelmat päivitetään päätöskauden aikana.
- Poikkeusolojen riskianalyysi päivitetään yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa.
- Sopimuspalokuntien ja mahdollisten vapaaehtoiskentän toimijoiden käyttö osana VSS-organisaatiota suunnitellaan.
- Valmiutta kansainvälisen avun vastaanottamiseen (HNS) parannetaan.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään materiaalista valmiutta, koulutetaan pelastuslaitoksen omaa henkilöstä ja parannetaan väestönsuojelun johtamisjärjestelmää. Samalla kehitetään kansalaisille tarjottavaa omatoimisen varautumisen koulutusta.
- Sodan ajan riskinarviointia tarkennetaan vuoden 2023 aikana.
- Sopimuspalokuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden käyttö osana VSS-organisaatiota suunnitellaan.
- Lohkojärjestelmän luominen ja organisointi.
- Isäntämaan tukitoiminnon (HNS-valmius) kehittäminen ja dokumentointi väestönsuojelun osalta.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudellamaalla sijaitsevien edellä mainittujen UPS-kohteiden (Fortum Loviisa, Neste Kilpilahti) ulkoisia pelastussuunnitelmia tarkastellaan pelastuslaitoksella säännöllisin välein. Molemmille kohteille turvallisuuden varmistaminen on osa toiminnan ydintä, joten ne tunnistavat oman vastuunsa ja kaikki suunnittelutyö on erittäin laadukasta.

Molemmille kohteille on pelastuslaitoksella nimetty omat vastuuhenkilöt, jotka myös muulloin ja muutoin ohjaavat turvallisuutta koskevaa kohteiden omaa suunnittelua. Pelastuslaitoksen operatiiviset suunnitelmat ja evakuointisuunnitelmat on yhteensovitettu kohteiden pelastussuunnitelmien kanssa ja tässä on onnistuttu hyvin.

Taloyhtiöiden ja työpaikkojen väestönsuojien käytön suunnittelu perustuu ao. toimijoiden pelastussuunnitelmiin, joiden sisältöä ja laatua pelastuslaitos valvoo normaalin valvontatoiminnan yhteydessä. Näiden kohteiden suunnitelmien laatu on luonnollisesti edelleen varsin kirjavaa, samoin kuin näiden kohteiden väestönsuojelua koskeva osaaminen. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.* Myös väestönsuojien kuntoon on muun muassa taloyhtiöissä alettu kiinnittää huomiota aiempaa enemmän, ja korjausvelkaa on kurottu merkittävästi umpeen.

Yhteissuojien käyttöä koskevaa suunnittelua valvotaan kuntien kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Pelastuslaitos tukee omalla osaamisellaan alueen kuntien valmiussuunnittelua ja luo tätä kautta edellytyksiä alueen kuntien suunnitelmien yhteensovittamiselle.

Uudenmaan pelastuslaitosten kesken tiedonvaihto ja eri pelastuslaitosten välinen suunnitelmien yhteensovittaminen on aktiivista. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.* Turvallisuusyhteistyötä tehdään laajasti myös muiden viranomaisten kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Evakuointia koskevat suunnitelmat pidetään ajantasaisina. Pelastuslaitos ylläpitää kokonaiskuvaa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, alueen kuntien sekä soveltuvin osin myös yksityisten toimijoiden (yritykset, taloyhtiöt jne.) varautumisesta väestönsuojeluun ja tukee eri keinoin omatoimista varautumista ja suunnittelua.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8. Alueen eri toimijoiden välistä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä lisätään jatkossa alueellisen turvallisuusfoorumien toiminnan kautta.

Keskeinen tavoitetilä on vahvistaa Itä-Uudenmaan alueen hyvinvointialueen väestönsuojelun toimintakykyä. Tämä tapahtuu varsinaisen väestönsuojeluorganisaation vahvistamisella ja kouluttamisella tehtäviinsä sekä yhteensovittamalla alueen merkittävien riskikohteiden sekä hyvinvointialueen omien toimialojen sekä kuntien välistä varautumista väestönsuojelun tehtäviin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Evakuointia koskevat suunnitelmat päivitetään päätöskauden aikana.
- Väestönsuojeluun liittyviä suunnitelmia laaditaan ja ylläpidetään.
- Suunnitelmien muutoksista tiedotetaan kaikille toimijoille.
- Suunnittelussa huomioidaan alueen kunnat, teollisuus sekä hyvinvointialueen omat toimialat ja yhteensovitetaan näiden toimintaa väestönsuojelutilanteessa.
- Alueellista eri toimijoiden välistä yhteistyötä kehitetään turvallisuusfoorumin perustamisen kautta.
- Pelastuslaitos tukee alueensa kuntien valmiussuunnittelua omalla asiantuntijuudellaan.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Yksittäisistä suunnitelmista pyritään kokonaisvaltaiseen väestön suojaamisen suunnitteluun, yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen sekä alueen kuntien kanssa.
- Suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen merkittävät teolliset riskikohteet sekä alueen kunnat ja hyvinvointialueen eri toimialat ja yhteensovittaa näiden kykyä väestönsuojeluun.
- Suunnittelussa huomioidaan alueen muiden toimijoiden, kuten kuntien, valmiussuunnittelu ja pyritään yhteensovittamaan se pelastustoimen ja hyvinvointialueen valmiussuunnitteluun.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytilä

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Riskienhallinnan eli onnettomuuksien ehkäisyn tehtäväalueelle sijoittuu valvonta, eli myös väestönsuojelun valvonta, sekä turvallisuuskoulutus, johon yhtenä komponenttina kuuluu ja voidaan poik-keusoloissa tehostetusti liittää kuulumaan väestönsuojelua ja (omatoimista) varautumista koskevat asiat. *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kohteilla on pelastuslain mukaisesti omat kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat, joihin kuuluu väestönsuojien käyttöönottosuunnitelmat. Pelastussuunnitelmissa on määritelty kohteiden turvallisuusvastuut, mukaan lukien väestönsuojelun vastuuhenkilöt ja väestönsuojien hoitajat.

Pelastussuunnitelmien sisältöä ja laatua valvotaan pelastuslaitoksen määräaikaisen valvonnan yhteydessä. Sosiaali- ja terveystoimen kohteet ovat olleet turvallisuusviestinnän painopistealueita ja niissä on pidetty muun muassa pelastuslaitoksen järjestämiä alkusammutusharjoituksia ja poistumisturvallisuutta koskevia harjoituksia.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väestönsuojeluorganisaation rakennetta, tehtäviä ja suorituskykyä on tarpeen jatkuvasti muuttuvassa tilanteessa arvioida vastaamaan poikkeusolojen vaatimuksia. Organisaatiota päivitetään tarvittaessa sisäministeriön perusteiden mukaisesti.

Koska Itä-Uudenmaan alueella ei toimi erillistä väestönsuojeluorganisaatiota, tulee pelastustoimen sopimuspalokunnilla sekä mahdollisilla kolmannen sektorin toimijoilla olemaan merkittävä rooli väestönsuojelun tehtävissä. Näiden ryhmien koulutusta tehtäviinsä lisätään jatkossa. Samalla myös virkahenkilöstön käytettävyyttä (*Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*) väestönsuojelun tehtäviin parannetaan koulutuksen kautta.

Itä-Uudellemaalle rakennetaan jatkossa väestönsuojelun lohkojako. Jako tulee noudattamaan pääpiirteittäin alueen kuntajakoa. Paikalliset paloasemat toimivat tulevaisuudessa kansalaisten avun koordinoinnin pisteinä normaaliolojen laajoissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Riippuvuutta erilaisista hyödykkeistä kuten esimerkiksi kriittisestä materiaalista ja polttonesteistä, pyritään vähentämään tarpeiden kartoittamisella sekä varmuusvarastoinnilla. Varavoima ja varapolttoaineiden sijoittaminen huomioidaan paloasemien korjaus- ja rakennushankkeissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos kykenee käyttämään johdossaan olevaa väestönsuojeluorganisaatiota siviiliväestön suojaamiseen sota-aikana.
- Organisaatiota ja suunnitelmia tarkastellaan ja tarvittaessa kehitetään sekä vuosittain että muiden tarpeiden ilmaantuessa.

- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos luo alueelle väestönsuojelun lohkojärjestelmän.
- Alueen sopimuspalokunnat koulutetaan toimimaan myös väestönsuojelutehtävissä.
- Paloasemaverkosto toimii jatkossa laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kansalaisten avun koordinoitipisteinä.
- Riippuvuutta erilaisista hyödykkeistä kuten esimerkiksi kriittisestä materiaalista ja polttonesteistä, pyritään vähentämään tarpeiden kartoittamisella sekä varmuusvarastoinnilla.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Sopimuspalokuntalaisten käyttäminen pitkissä varallaoloissa tai jopa päätoimisessa työajassa on osittain suunnittelematta, eikä sitä ole otettu huomioon palokuntayhdistysten kanssa tehdyissä sopimuksissa. Asiaa korjataan sitä mukaa, kun palokuntasopimuksia uusitaan.
- Pelastuslaitoksen vakituisen henkilöstön sekä sopimuspalokuntien koulutusta tulee lisätä väestönsuojelukokonaisuuden osalta.
- Alueen kunnille tulee järjestää koulutusta väestönsuojelun kokonaisuuden yhteensovittamiseen liittyen.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella henkilövaraukset tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Uusien tehtäviin tulevien henkilöiden osalta VAP-pyyntöjä tehdään tarpeen mukaan, käytännössä useita kertoja vuodessa, muutaman nimen erissä.

Ajoneuvovaraukset on tehty uuden järjestelmän mukaisesti syksyllä 2022.

Rakennusten varaamista koskeva suunnittelu on kesken. Yhteistyötä kiinteistöjen varaamisessa on tarkoitus tiivistää Itä-Uudellamaalla toimivan SA-pataljoonan komentajan/ henkilöstön kanssa vuoden 2023 aikana.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8. Alueen kunnat, elinkeinoelämä ja muut väestön suojaamiseen tarvittavat toimijat varaavat tarvitsemansa oman henkilöstön pelastuslaitoksen ohjaamina.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Varattavat organisaatiot (VAP, ajoneuvokalusto, rakennukset) on tarpeen ylläpitää ajantasaisina.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos neuvoo tai ohjaa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, alueen kuntien sekä soveltuvin osin myös elinkeinoelämän ja yksityisten toimijoiden henkilöstön, tilojen ja ajoneuvojen varaamista.

Toiminnan keskeinen tavoite on, että kaikki väestönsuojeluun käytettävä materiaali ja henkilöstö on varattu ja varaukset ovat ajantasaiset.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos huolehtii oman pää- ja sivutoimisen henkilökunnan ja sopimuspalokuntiin kuuluvien vapaaehtoisten henkilöiden sekä pelastusalueen ajoneuvokaluston varaamisesta, ja huolehtii näiden varausten ajantasaisuudesta.
- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*
- Pelastuslaitos neuvoo tai ohjaa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, alueen kuntien, elinkeinoelämän ja muiden väestön suojaamiseen tarvittavien toimijoiden varauksia siten, että niiden poikkeusoloissa tarvitsemansa oman henkilöstö, ajoneuvot ja tilat varataan.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Varaamista koskevaa yhteistyötä on kehitettävä, jotta pelastuslaitos voi neuvota ja ohjata kaikkien väestön suojaamiseen tarvittavien toimijoiden varauksia.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Itä-Uudenmaan alueen väestönsuojelun järjestelyt perustuvat pelastustoimen vakituisen ja sopimushenkilöstön käyttöön. Näin ollen alueella ei ole varsinaista väestönsuojelun omaa henkilöstöä tai erityishenkilöstöä.

Pelastuslaitoksen oman henkilöstön koulutusta on tehostettu. Viimeisen kahden vuoden aikana päällystötason viranhaltijoita on osallistunut useisiin valmius-, varautumis- ja väestönsuojelukoulutuksiin. Koulutusten materiaalia ja muuta antia on jaettu sekä omalla laitoksella että Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyön kautta.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Itä-Uudenmaan alueella kansalaisille tarkoitettu väestönsuojelukoulutuksesta vastaa Uudenmaan Pelastusliitto, jonka koulutuksiin kuuluvat muun muassa väestönsuojajohtajan kurssi (4 h) ja väestönsuojelun verkkokurssi (3 h). Valmiutta toimia poikkeusolojen ja sodan aikana voidaan kehittää myös osallistumalla vapaaehtoisen pelastuspalvelun jäsenjärjestöjen tai Suomen Punaisen Ristin kursseille.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella on edelleen tarpeen järjestää koulutusta omalle henkilökunnalle, aiheena muun muassa väestönsuojelun, jatkuvuudenhallinnan ja omatoimisen varautumisen kokonaisuudet.

Pelastuslaitoksen päällystön osaamista poikkeusolojen johtamisessa tulee kehittää yhä.

Sopimuspalokuntien käytettävyyttä väestönsuojelussa parannetaan koulutuksen kautta.

Alueen väestönsuojeluosaamista koskien tavoitteena on, että jokaisella väestönsuojalla on koulutettu hoitaja

Alueen kunnille pyritään järjestämään yhteinen koulutus väestönsuojelun pääperiaatteista kuntien oman toiminnan tueksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kehitetään väestönsuojelujärjestelmää niin, että yritysten, taloyhtiöiden ja muiden väestönsuojien haltijoilta vaaditaan väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma, jossa määritellään, kuka toimii väestönsuojan hoitajana.
- Uudenmaan Pelastusliiton väestönsuojelukoulutusta suositellaan muun muassa palotarkastusten yhteydessä.
- Pelastuslaitoksen päällystön osaamista poikkeusolojen johtamisessa lisätään koulutuksen kautta.
- Sopimuspalokuntien koulutusta väestönsuojelun tehtäviin lisätään.
- Itä-Uudenmaan kunnille järjestetään koulutuspäivä väestönsuojelun yleisjärjestelyistä.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Pelastuslaitoksen omalle henkilökunnalle annettavasta koulutuksesta tulee laatia koulutussuunnitelma tai vähintään koulutusohje. Henkilökunnan osaamisen johtamisen tulee olla systemaattista.

- Kansalaisille suunnatun koulutustarpeen tyydyttäminen edellyttää hyvää yhteistyötä Uudenmaan Pelastusliiton ja muiden kurssinjärjestäjien kanssa.
- Pelastuslaitoksen päällystön osaamista poikkeusolojen johtamiseen tulee lisätä koulutuksen kautta.
- Itä-Uudenmaan kunnille tulee järjestää 1-2 kertaa vuodessa koulutuspäivä väestönsuojelun ja varautumisen teemoista sekä valmiussuunnittelusta.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Alueen palokuntien kykyä toimia itsenäisesti tilanteissa, joissa johtamisjärjestelmät eivät toimi tai johtopaikat on tuhottu, tulee kehittää koulutuksen kautta. Tämä nivoutuu väestönsuojelun lohkojaan, jossa lohkon johtopaikkana toimiva paloasema voi toimia itsenäisenä hätäilmoitusten vastaanottopisteenä esimerkiksi tilanteessa, jossa matkapuhelinverkot eivät enää toimi.

Myös pelastustoimen kaluston hajasijoittaminen tulee suunnitella sekä kartoittaa tämän vaikutus johtamiseen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimen ja väestönsuojelun johtaminen mahdollistetaan kaikissa olosuhteissa.
- Väestönsuojelun johtamisvalmiutta kehitetään.
- Johtamistoimintojen tarvitsemat toimitilat sekä viesti- ja tietoliikenneyhteydet suojataan niin kyberturvallisuuden kannalta kuin myös asevaikutuksilta.
- Paloasemien kykyä toimia itsenäisesti johtamisjärjestelmien häiriötilanteissa parannetaan.
- Omasuojaa ja kykyä jatkaa toimintaa parannetaan suunnittelemalla pelastuskaluston hajasijoittaminen ja kouluttamalla henkilöstölle toiminta tilanteessa, jossa johtaminen ei ole mahdollista.
- Luodaan pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset siten, että johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*
- Henkilöstö tulisi kouluttaa toimintaan tilanteessa, jossa johtamisjärjestelmät eivät toimi tai johtopaikka on tuhouttu.
- *Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.*
- Pelastustoiminnan johtamiselle tulee luoda suojattu johtotila poikkeusoloja varten.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen tuki kuntien varautumiseen on käsittänyt yhteisen suunnittelun lisäksi häiriötilanteiden tukipalveluita sekä väestönsuojien käyttöä ja ylläpitoa koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Pelastuslaitoksen tilannekeskuksen kautta järjestetään kunnille hälyttämisen- ja tiedottamispalveluita. Häiriötilanteen aikaista tukea voidaan järjestää joko pelastuslaitoksen aloitteesta tai kunnan pyytämänä. Edellä mainitun lisäksi pelastuslaitos on tehnyt kuntien kanssa yhteistyötä myös valmiusharjoituksissa joko lähettämällä niihin yhteyshenkilöitä tai osallistumalla isommalla panoksella kuntien omiin harjoituksiin.

Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu Itä-Uudellamaalla hyvinvointialueen ja kuntien kanssa jo tehtyjen tai tekeillä olevien sopimusten perusteella. Pelastuslaitos tukee kuntien omatoimisen varautumisen organisointia poikkeusolojen varalle siten, että omatoimisen varautumisen toimintoja voidaan kunnissa johtaa kaikissa väestön suojaamista ja evakointeja edellyttävissä tilanteissa. Kuntien rakennusvalvonnan kanssa tehtävällä yhteistyöllä varmistetaan se, että pelastuslaitos on jatkuvasti selvillä väestönsuojapaikkatilanteesta.

Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö on toimivaa. Valmiussuunnittelun ohjaamisessa on pyritty pelkkien asiakysymysten (kuten miten väestönsuojat otetaan käyttöön) lisäksi pohtivampaan keskusteluun: kuinka laajoja toimintoja henkilöstön käyttösuunnitelma mahdollistaa, ml. VAP-varaukset, mihin kalustoresurssit riittävät, mikä on koulujen väestönsuojien rooli silloin, kun koulua ei käydä, miten toimitaan hätämajoituksessa olevien suojaamiseksi, miten turvataan väestön henkistä kriisinkestävyttä jne.

Poikkeusoloissa ja sodassa pelastuslaitos valmistautuu mahdollisuuksien mukaan asettamaan yhteyshenkilöt kuntien johtokeskuksiin, jotta yhteisen tilannekuvan kokoaminen ja jakaminen sekä viestintä kunnan ja pelastuslaitoksen välillä helpottuu. Pelastuslaitos varaa kuntien yhteyshenkilöt pelastuslaitoksen päällystöstä, koska yhteyshenkilön tehtävänä on myös tukea kunnan kriisijohtamista.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen tavoitteena on edelleen olla aktiivinen kuntien suuntaan. Laitoksen edustajien on tarpeen osallistua myös vuonna 2023 perustettavan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmius- ja yhteistyöryhmän toimintaan sekä jo pitempään toimineen Itä-Uudenmaan turvallisuustyöryhmän työhön.

Pelastusalueen keskeiset riskikohteet on tarpeen ottaa huomioon myös kuntien valmiussuunnittelussa. Kuntien suorituskykyjä eri häiriötilanteisiin on tarpeen kartoittaa pelastustoiminnan tueksi ja kuntien oman suunnittelun tarpeisiin. Vastaavasti kuntien omistamien väestönsuojien ja suojamateriaalien ylläpitoa on tarpeen tukea, yksittäisten suojien valvonnan lisäksi ja kokonaisuuden huomioiden. Kuntien tilatoimialojen kanssa on sovittava menettelyt väestönsuojien kokonaisuuden hallinnasta ja muihin tiloihin liittyvistä käyttövarauksista.

Porvooseen suunniteltua evakuointikeskusmallia on tarpeen laajentaa muihin toiminta-alueen kuntiin.

Itä-Uudenmaan kunnille tullaan järjestämään vuotuinen varautumisen ja väestönsuojelun teemapäivä pelastuslaitoksen toimesta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee aktiivista yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen, alueen kuntien sekä muun muassa alueellisen ympäristöterveydenhuollon kanssa.
- Jokaisen pelastusalueen kunnan kanssa suunnitellaan menettelyt evakuoidun väestön vastaanottamiseksi ja huoltamiseksi.
- Kartoitetaan kuntien suorituskyvyt pelastustoimintaa varten.
- Sovitaan yhteisen tilannekuvan jakamisen menettelyt käytännön tasolla.
- Kuntien johtoryhmien hälytyspalvelua ylläpidetään ja testataan vuosittain.
- Alueen kunnille järjestetään vuosittain varautumisen ja väestönsuojelun teemapäivä ajankohtaisista kuntia koskettavista aiheista.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden 2024-2026 aikana pelastuslaitos kehittää palvelutuotantoa:

- Suurimmat haasteet liittyvät kuntien vaihtelevaan kykyyn osallistua omalta osaltaan väestönsuojelun ja varautumisen kehittämiseen omassa organisaatiossaan. Hyvinvointialueen pelastustoimi tukee tätä työtä osaltaan palvelutasopäätöksen mukaisesti.

4.5.8 Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Palvelutason ylläpitämisen ohella toiminnan kehittäminen on keskeinen osa-alue ja se on pelastuslaitoksen arkipäiväistä toimintaa. Toiminnan kehittämistä toteutetaan jokaisella toiminnan tasolla aina henkilökohtaisista valmiuksista ja kyvykkyyksistä pelastuslaitoksen strategiseen johtamiseen. Toimintojen ja prosessien kehittäminen korostuu erityisesti päällystöviranhaltijoiden toimenkuvassa. Toimintoja kehitetään niin pelastuslaitoksen sisällä vastuualueittain kuin myös alueellisissa ja valtakunnallisissa yhteistyöverkostoissa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintaperiaatteena on olla aktiivisesti mukana pelastuslaitosten yhteistyöverkostoissa ja osaltaan antaa resursseja valtakunnalliseen pelastustoimen kehittämistyöhön. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen tahtotila on olla yhteistyöhakuinen ja -kykyinen.

Pelastuslaitoksen palvelut on kuvattu yksityiskohtaisesti palvelutasopäätöksen luvussa 4. Jokaisen palvelukuvauksen yhteydessä on esitetty myös palveluiden kehittämistarpeet palvelutasopäätöskaudelle. Palveluiden minimitaso on ns. lakisääteinen taso. Palvelukohtaisten kehittämistarpeiden tavoitetaso voi olla myös lakisääteisen tason yläpuolella.

Hyvinvointialueen pelastuslaitoksen investointisuunnitelman mukaisesti sisältää vuodelle 2024 suurimpana hankkeena Loviisa pelastusaseman rakentamisen. Hanke käynnistyy suunnittelulla jo vuoden 2023 aikana. Kustannusarvio on suunniteltu 150 000€ ja 2024 rakentaminen 8 850 000€. Uusi asema korvaa vanhan Loviisan aseman, joka on tullut käyttöikänsä loppuun, ja on tilaratkaisuiltaan liian pieni nykyisiin vaatimuksiin.

Vuonna 2024 aloitetaan Sipoon Söderkullan pelastusaseman suunnittelu. Sinne tulee sijoittumaan yksi ensihoitoyksikkö ja yksi pelastusyksikkö. Se on tiloiltaan huomattavasti pienempi kuin esim. Loviisaan sijoittuva uusi pelastusasema. Aseman suunnitteluun on varattu vuodelle 2024 250 000€ ja rakentamiseen vuodelle 2025 4 500 000€. Söderkullan aseman tarve korostuu koko ajan, sillä alueen väestö ja kiinteistömäärä kasvaa kovaa vauhtia, ja vasteaikojen saavuttaminen vaatii myös pelastusyksikön sijoittamisen tälle alueelle. Uusi asema tulee korvaamaan Sipoon Söderkullassa olevan väliaikaisen ensihoitoaseman, jossa on tällä hetkellä arkisin yksi ensihoitoyksikkö kahdeksan (8) tunnin valmiudessa. Ensihoitoyksikön valmiutta joudutaan tarkastamaan ja tarvittaessa muuttamaan toimialueen kehittymisen johdosta.

Osa sivutoimisten ja sopimuspalokuntien palokuntien asemista ovat kunnoltaan moitteettomassa kunnossa. Käytössä on kuitenkin asemia, joiden kunto voidaan luokitellaan heikoksi. Pelastuslaitos esittää hyvinvointialueelle vuosille 2026-2027 yhden sivutoimisen aseman rakentamiseen 3 000 000€.

Pelastuslaitoksen ajoneuvokalustoa uusitaan noin kahden raskaan ajoneuvon vuosivauhdilla. Uudet autot sijoittuvat päätoimisen henkilöstön miehittämille pelastusasemille ja vanhempi auto siirtyy tärkeysjärjestyksen mukaisesti asemille, joissa käyttö on vähäisempää. Näin kaikkein vanhimpia autoja saadaan vähitellen pois ajosta.

Öljyntorjuntakaluston uusiminen on kiireellisyysjärjestyksessä korkealla. Seuraavan öljyntorjuntaveneen uusiminen on suunniteltu vuosille 2025-2026.

Uudenmaan alueen pelastuslaitokset parantavat ja yhdenmukaistavat rauniopelastuskalustoa ja -kykyä, joka tulee olemaan yhteensopiva myös Puolustusvoimien rauniopelastuskaluston kanssa. Tavoitteena on parantaa ja kehittää Uudenmaan alueen poikkeusolojen suorituskykyä vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä ja uhkakuvia. Yhteishankintaan kuuluu raskas raivausyksikkö kalustettuna (sijointus Itä-Uudenmaan pelastuslaitos, kustannusarvio 700 000€), kaksi rauniopelastuskonttia, joista toinen on johto-/ työskentelykontti ja toinen kalustokontti kalustettuna (kustannusarvio 600 000€) sekä viisi rauniopelastusperäkärä kalusteineen (hajasijoitettuna Uudenmaan alueelle, 800 000€). Yhteishankinnan kokonaisarvo 2 100 000€, johon Uudenmaan pelastuslaitokset ovat hakeneet Euroopan unionin rahoittamaa ISF hankeavustusta.

Pelastuslaitoksen toimintaympäristön turvallisuus (ns. yritysturvallisuus) on muuttunut ja lähitulevaisuudessa edelleen voimakkaasti muuttumassa. Tila- ja tietoturvallisuutta on edistetty viime vuosina voimakkaasti. Kehitystyö on kuitenkin vielä kesken tunnistettujen korjaustarpeiden kuntoon saattamiseksi. Erityisesti fyysistä turvallisuutta ja käyttöympäristöä sekä teknistä tietoturvallisuutta on edistettävä. Pelastusasemien aitaaminen ja kulunvalvonnan teknisten järjestelyiden parantaminen edellyttävät noin 200 000€ investoinnin lähivuosina.

Sisältöä poistettu. Salassa pidettävä. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Kehittämissuunnitelman koosteeseen on kuvattu muut tunnistetut sellaiset palvelutasoa koskevat muutostarpeet ja päätökset, jotka aiheuttavat pelastuslaitoksella merkittävää voimavarojen tai toimintojen uudelleen kohdentamista tai suuria investointeja tai lisäyksiä käyttötalousarvioon.

Kehittämistavoite	Toteuttamis- aikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalous- arvioon (t€)	Investointi- tarve (t€)	HTV -vaikutus
Paloriski-ilmoitusten valvonta ja siihen liittyvät palvelut (4.1.3) Mikäli paloriski-ilmoitusten määrä kasvaa merkittävästi pelastuslain säädösmuutoksesta johtuen, resursseja ja niiden kohdentamista on tarpeen mukaan korjattava	2024-2026	+ 60 (2024-2026)	-	+ 1 (2025/2026)
Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen (4.5.6) Johtamistoimintojen tarvitsemat toimitilat sekä viesti- ja tietoliikenneyhteydet suojataan niin kyberturvallisuuden kannalta kuin myös asevaikutuksilta. Varmistetaan poikkeusolojen ja sodan ajan väestönsuojelun viesti- ja johtamisjärjestelmä sekä varaviestiverkko.	2024-2026	+ 100 (2024-2026)	+400 (2025-2026)	-
Loviisa pelastusaseman rakentamisen. Nykyisen korvaaminen uusilla, tarkoituksenmukaisilla tiloilla. Uusi aseman sijainti parantaa toimintavalmiutta toimintaympäristöön.	2024-2026		+ 8 850 (2024-2026)	
Sipoo Söderkullan aseman rakentaminen. Uusi asema. Parantaa toiminta-alueen saavutettavuutta sekä pelastuslaitoksen erikoiskaluston suorituskykyä.	2024-2026		+ 4 750 (2024-2026)	
Sopimuspalokunnan / Sivutoimisten palokunnan aseman rakentaminen. Nykyisen heikkokuntoisen aseman korvaaminen uusilla, tarkoituksenmukaisilla tiloilla.	2026-2027		+ 3 000 (2026-2027)	
Pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistaminen. Raskas ajoneuvokalusto (2kpl/vuosi)	2024-2026		+ 1 000 / vuosi (2024-2026)	
Öljyntorjunnan suorituskyvyn varmistaminen. Öljyntorjuntakaluston uusiminen.	2025-2027		+ 340 (2025-2027)	
Öljyntorjunnan suorituskyvyn varmistaminen. Öljyntorjuntaveneen uusiminen (2kpl).	2025-2026		+ 1 700 (2025-2026)	
Uudenmaan alueen pelastuslaitosten yhteishankintana rauniopelastuskaluston ja -kyvyn parantaminen ja yhdenmukaistaminen (4.2.2.14)	2025-2026		+ 2 100 (2025-2026) Yhteishankinta	
Pelastuslaitosten yhteiset ICT-järjestelmät	2025-2027		+ 250 (2025-2027)	
Väestöhälytintjärjestelmät	2025-2027		+ 180 (2025-2027)	
Pelastusasemien turvallisuusjärjestelyiden parantaminen.	2025		+ 200 (2025)	

Taulukko 13: Kehittämissuunnitelman kooste

LIITTEET

Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi 2023. Salassa pidettävä (TL IV), Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.

Kartta: Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastusasemat, sivutoimiset paloasemat ja ensihoitoasemat teollisuuspalokunnat ja VPK asemat. Salassa pidettävä (TL IV), Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 24 § kohta 8.